

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยและประเมินผลการศึกษา)

ปริญญา

วิจัยและประเมินผลการศึกษา การศึกษา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

Indicators Development of Living Behavior Followed Sufficiency Economy of
Mathayomsuksa 1 – 3 Students

นามผู้วิจัย นางสาวมณีนรีรัตน์ กรณ์ทอง

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์บุญเรือง ขจรศิลป์, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(อาจารย์ว่าที่ร้อยโทวงษ์สถิตย์ วัฒนเสรี, ค.ศ.)

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุดารัตน์ สารสว่าง, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

Indicators Development of Living Behavior Followed Sufficiency Economy of
Mathayomsuksa 1 – 3 Students

โดย

นางสาวมณีรัตน์ กรณ์ทอง

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยและประเมินผลการศึกษา)

พ.ศ. 2554

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มณีนรัตน์ วรรณทอง 2554: การพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยและประเมินผลการศึกษา) สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาการศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์บุญเรือง ขจรศิลป์, Ph.D. 190 หน้า

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 และ 2) ตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 คือ ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 21 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง กลุ่มประชากรที่ใช้ในการตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติคือ ครูประจำชั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ทุกโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 60 โรงเรียน รวมครูประจำชั้นจำนวน 237 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ตรวจสอบความตรงตามทฤษฎีด้วยวิธีกลุ่มผู้ชัดคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 304 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและแบบสอบถาม รวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิคเดลฟาย และวิเคราะห์คุณภาพของตัวบ่งชี้โดยใช้การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา การตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และการตรวจสอบความตรงตามทฤษฎีด้วยวิธีกลุ่มผู้ชัด

ผลการวิจัยพบว่า 1) ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ที่ได้รับฉันทมติจากผู้เชี่ยวชาญ มีตัวบ่งชี้จำนวน 54 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ตัวบ่งชี้ด้านวัตถุ 12 ข้อ ตัวบ่งชี้ด้านสังคม 17 ข้อ ตัวบ่งชี้ด้านสิ่งแวดล้อม 15 ข้อ และตัวบ่งชี้ด้านวัฒนธรรม 10 ข้อ และ 2) ผลการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ พบว่าตัวบ่งชี้ทั้ง 54 ข้อ มีคุณภาพในด้านความตรงตามเนื้อหา มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และมีความตรงตามทฤษฎีในการบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

Maneerat Kornthong 2011: Indicators Development of Living Behavior Followed Sufficiency Economy of Mathayomsuksa 1 – 3 Students. Master of Education (Educational Research and Evaluation), Major Field: Educational Research and Evaluation, Department of Education. Thesis Advisor: Associate Professor Boonreang Kajornsin, Ph.D. 190 pages.

The objectives of this research were to 1) develop indicators of living behavior followed sufficiency economy of Mathayomsuksa 1–3 students and 2) examining quality of living behavior indicators. The sample used for finding the indicators of living behavior followed sufficiency economy of Mathayomsuksa 1 – 3 students was 21 experts who experienced in sufficiency economy operation that were chosen by the purposive sampling. The population used for examining practical feasibility was 237 classroom advisors who taught in Mathayomsuksa 1–3 students from a total of 60 schools in Kamphaengphet educational service area office 2. The sample used for examining construct validity by known group method was 304 students who learned in Mathayomsuksa 1 – 3 from Thungsaiwittaya school in Kamphaengphet educational service area office 2. The data of this research were collected through the semi-structure interview and questionnaire. The data were collected by Delphi technique and examining quality of living behavior indicators analyzed by content analysis, practical feasibility and construct validity by known group method.

The research results revealed that: 1) the consensus indicators of living behavior followed sufficiency economy of students in Mathayomsuksa 1–3 students which approved by the experts composed of 54 indicators were divided to 4 aspects, material 12 indicators, social 17 indicators, environment 15 indicators and culture 10 indicators. 2) The results of examining quality of living behavior indicators found that the 54 indicators had content validity, practical feasibility and construct validity to indicate living behavior followed sufficiency economy of Mathayomsuksa 1 – 3 students.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จด้วยดี โดยความกรุณาและเมตตาอย่างดียิ่งของรองศาสตราจารย์ ดร. บุญเรียง ขจรศิลป์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ให้ความรู้ แนวคิด และคำแนะนำ อันเป็นประโยชน์และมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบ ขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ว่าที่ร้อยโท ดร. วงษ์สถิต วัฒนเสรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ดร. พิภูล เอกวางกูร ประธานการสอบ และรองศาสตราจารย์ ดร. สมคิด พรหมจ้อย ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์ของ วิทยานิพนธ์เล่มนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา และเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านวิชาการ และการสร้างกระบวนการคิดในการพัฒนาตนเอง พัฒนาองค์ความรู้ เพื่อนำไปพัฒนาสังคม และ ประเทศชาติต่อไป

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนว เศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 ท่าน ที่สละเวลาให้ข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคเดลฟาย ขอขอบพระคุณผู้บริหารและครูประจำชั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ทุกโรงเรียนที่สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ที่ให้ความกรุณาในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างดียิ่ง และขอขอบพระคุณคุณพ่อไพโรจน์ คุณแม่สอึง นื่องไกรลาส กรณ์ทอง พันเอกธาร ธรรมสกุล คุณน้าอรสิณี และคุณน้าคำพัน โคตรโยธา ตลอดจนพี่ นื่อง และเพื่อนครู โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา ที่ได้ให้กำลังใจในการศึกษาและสนับสนุนการทำวิจัยของผู้วิจัยมาโดยตลอด

ประโยชน์อันใดที่พึงได้รับจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาบุญการี ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

มณีนรัตน์ กรณ์ทอง

เมษายน 2554

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(5)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่ได้รับ	6
นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	8
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	10
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับตัวบ่งชี้	23
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเทคนิคเดลฟาย	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	52
กรอบแนวคิดในการวิจัย	56
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	58
ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้โดยการใช้เทคนิคเดลฟาย	60
ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ	66
ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบความตรงตามทฤษฎีด้วยวิธีกลุ่มรู้ชัด	69
บทที่ 4 ผลและวิจารณ์	74
ผลการวิจัย	74
ข้อวิจารณ์	114
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	118
สรุปผลการวิจัย	118
ข้อเสนอแนะ	127

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	129
ภาคผนวก	134
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	135
ภาคผนวก ข เครื่องมือสำหรับการวิจัย	138
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	190

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย	45
2	กรอบการดำเนินการวิจัย	56
3	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1	78
4	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2	84
5	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ	86
6	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ที่ได้รับฉันทามติจากผู้เชี่ยวชาญ	100
7	ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูประจำชั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ทุกโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2	101
8	ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ	103
9	ผลการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนตามนิยามศัพท์	107
10	ผลการตรวจสอบความตรงตามทฤษฎีของตัวบ่งชี้พฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง พิจารณาตัวบ่งชี้รายชื่อ	108

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11	ผลการตรวจสอบความตรงตามทฤษฎีของตัวบ่งชี้พฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง พิจารณาตัวบ่งชี้รายด้าน และตัวบ่งชี้อรวม	113

สารบัญญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	23
2	ความสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปร 3 ตัวแปร และคุณลักษณะที่มุ่งเน้น	32
3	ขั้นตอนการพัฒนาตัวบ่งชี้แบบนิยามเชิงประจักษ์	40
4	ขั้นตอนการออกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเทคนิคเดลฟาย	50
5	กรอบแนวคิดในการวิจัย	56
6	ขั้นตอนการพัฒนาตัวบ่งชี้การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	59

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

จากผลการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545 – 2549) ที่มุ่งการพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านตัวคน ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย ผลการพัฒนาประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ เศรษฐกิจของประเทศขยายตัวได้อย่างต่อเนื่อง เสถียรภาพทางเศรษฐกิจปรับตัวสู่ความมั่นคง ความยากจนลดลง และระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น แต่ยังพบว่าเศรษฐกิจของประเทศไทยยังไม่เข้มแข็งและอ่อนไหวต่อความผันผวนของปัจจัยภายนอก ขณะที่ยังมีปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา ความเหลื่อมล้ำทางรายได้และความโปร่งใสในการบริหารจัดการของภาครัฐ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549)

ผลการพัฒนาดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเชิงโครงสร้างการพัฒนาของประเทศที่ไม่สมดุล ไม่ยั่งยืน และอ่อนไหวต่อผลกระทบต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550 – 2554) จึงจำเป็นต้องปรับตัวและทบทวนการพัฒนาในทิศทางที่พึ่งตนเองและมีภูมิคุ้มกันมากขึ้นโดยยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และอัญเชิญแนวพระราชดำริของพระราชสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในเรื่อง “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ที่เน้นการพัฒนาให้ประชาชนและชุมชนในชนบทเหล่านั้น มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและสามารถพึ่งตนเองได้ มาเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อมุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society)” บนพื้นฐานของการพัฒนาที่เชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาอย่างบูรณาการ ทั้งมิติตัวคน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมือง โดยมีการวิเคราะห์ห้อย่าง “มีเหตุผล” และใช้หลักของ “ความพอประมาณ” ให้เกิดความสมดุลระหว่างมิติทางวัตถุกับจิตใจของคนในชาติ ระหว่างสังคม ชุมชนกับสังคมเมือง โดยมีการเตรียม “ระบบภูมิคุ้มกัน” ด้วยการบริหารจัดการความเสี่ยงให้เพียงพอ พร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งจากภายนอกและภายในประเทศ ทั้งนี้ต้องใช้ “ความรอบรู้” ในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบ เป็นไปตามลำดับขั้นตอน และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทย รวมทั้งการเสริมสร้างศีลธรรมและสำนึกใน “คุณธรรม” จริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ และการดำเนินชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549)

ยุทธศาสตร์หนึ่งของการพัฒนาประเทศคือ การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้มีคุณธรรมเป็นหลักนำความรู้เกิดภูมิคุ้มกัน โดยพัฒนาจิตใจควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่ม ทุกวัยตลอดชีวิต เริ่มตั้งแต่วัยเด็กให้มีความรู้พื้นฐานเข้มแข็ง มีทักษะชีวิต พัฒนาสมรรถนะ ทักษะของกำลังแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการ พร้อมก้าวสู่โลกของการทำงาน และการแข่งขันอย่างมีคุณภาพ สร้างและพัฒนากำลังคนที่เป็นเลิศโดยเฉพาะในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและองค์ความรู้ ส่งเสริมให้คนไทยเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จัดการองค์ความรู้ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น และองค์ความรู้สมัยใหม่ตั้งแต่ระดับชุมชนถึงประเทศ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 – 2559) ที่ยึด “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เพื่อพัฒนาชีวิต ให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมในการดำเนินชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ครอบคลุมเป็นสถาบันหลักที่มีความสำคัญที่สุด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548)

แต่ปัญหาสังคมหลายปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เหตุสำคัญประการหนึ่งเกิดขึ้นเพราะมีความไม่พอเพียงทั้งในด้านเศรษฐศาสตร์ ด้านการปกครอง ด้านการศึกษา เช่น ขาดรายได้ที่พอเพียง ขาดความเป็นธรรมที่พอเพียง ขาดโอกาสที่พอเพียง ขาดการศึกษาและความรู้ที่พอเพียง ขาดความโปร่งใสที่พอเพียง เศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นปรัชญาที่เกี่ยวกับความคิดและจิตใจ คือ มีความคิดดี พุทธิ ทำดี มีจิตใจที่รู้จักพอ คือ พอดี พอประมาณและพอใจ (สมพร เทพสิทธิ์า, 2548: 97-98)

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นแนวทางการพัฒนาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อทุกชีวิตและทุกสังคม เพราะถ้าคนเราแต่ละคน แต่ละครอบครัว แต่ละชุมชน แต่ละสังคม สามารถประจักษ์ถึงแบบวิถีการผลิตและการบริโภคที่มีความพอเพียง มีความพอดีพอประมาณกับศักยภาพที่มีอยู่ตลอดจนสอดคล้องกับเงื่อนไขของการใช้ทรัพยากรที่มีจำนวนจำกัดในแต่ละภูมิสังคมให้เป็นไปอย่างยั่งยืน ย่อมเป็นหลักประกันได้อย่างแน่นอนว่าผู้คนจะมีชีวิตอย่างเป็นสุข อีกทั้งจะมีระบบภูมิคุ้มกันต่อผลกระทบในทางลบอันเกิดจากความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งจากเหตุปัจจัยภายในและเหตุปัจจัยภายนอกที่ต้องเผชิญในชีวิต (สุนัย เศรษฐบุญสร้าง, 2549: 3)

นอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550 – 2554) ยังสนับสนุนให้ทุกส่วนราชการพัฒนาระบบการตรวจสอบและประเมินผลการบริหารจัดการที่ดี ที่มุ่งความคุ้มค่า

ความโปร่งใส และตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของประชาชน ตลอดจนสนับสนุน การพัฒนาดัชนีชี้วัดผลสำเร็จของการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในทุก ระดับ เพื่อให้มีมาตรฐานและมีวิธีวัดผลงานที่ชัดเจน สามารถตรวจสอบและเปรียบเทียบผลระหว่าง หน่วยงานได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) ดังนั้น การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำผล ไปเผยแพร่และประยุกต์ใช้กับบุคคลที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและเป็นการตอบสนอง ต่อนโยบายตามแผนพัฒนาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง จึงมีแผน ที่จะดำเนินการสอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ใน 3 ส่วน คือ 1) สอดแทรกไว้ในสาระ การเรียนรู้ 2) สอดแทรกไว้ในกิจกรรม และ 3) สอดแทรกไว้ในการบริหารจัดการ โดยในขณะนี้ นับเป็นโอกาสอันดีที่กระทรวงศึกษาธิการจะดำเนินการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา เพราะเป็นหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่รัฐบาลให้ความสำคัญและมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญานำทาง ในการบริหารและพัฒนาประเทศ ได้ร่วมกันโยกการเรียนการสอนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับ องค์ประกอบของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข โดยมีจุดเน้นและ ความยากง่ายต่างกันตามลำดับในแต่ละระดับชั้น เช่น ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 – ม.3) เน้นให้นักเรียน รู้จักชุมชนที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่ และร่วมเรียนรู้ ร่วมพัฒนาชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

จากการศึกษาหลักการปฏิบัติสู่การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ทราบว่า ขอบเขตของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นสามารถแบ่งความพอเพียงได้เป็น 4 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม (คณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง สู่การเรียนการสอน, 2550: 182-187) แต่พฤติกรรมใดบ้างที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตตามแนว เศรษฐกิจพอเพียงนี้ และมีเกณฑ์ในการตัดสินอย่างไรว่าบุคคลนั้น ๆ ดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจ พอเพียง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนาตัวบ่งชี้การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 เพื่อนำไปใช้ในการประเมินพฤติกรรมของนักเรียน เนื่องจาก นักเรียนในระดับชั้นนี้เข้าสู่ภาวะวัยรุ่น มีค่านิยมที่ชอบแข่งขันในการใช้สินค้ามีี่ห้อหรู ราคาแพง เช่น การซื้อโทรศัพท์มือถือ เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย กระเป๋า รองเท้าราคาแพง เป็นต้น ตกเป็นทาส ของวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ทำให้ใช้จ่ายเงินอย่างสุรุ่ยสุร่ายฟุ่มเฟือยเกินฐานะ ตามคำกล่าวที่ว่า “รายได้ไม่น้อยแต่มีรสนิยมสูง” เกิดการกู้หนี้ยืมสิน ขาดการควบคุมอารมณ์ตนเอง บางครั้งโมโห ก้าวร้าว มีพฤติกรรมที่ขาดการยั้งคิด ก่อเกิดเป็นปัญหาสังคมที่สะสมและร้ายแรงที่สุดประการหนึ่ง

การพัฒนาตัวบ่งชี้ที่ดีจะช่วยให้การประเมินได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ ตรงตามสภาพที่เป็นจริงของพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ตรวจสอบจุดเด่น และพบจุดที่ควรพัฒนา อีกทั้งสารสนเทศที่ได้ยังสามารถนำไปกำหนดนโยบายในการส่งเสริมสนับสนุน หรือแก้ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนต่อไป

งานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งพัฒนาตัวบ่งชี้การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ว่านักเรียนควรมีพฤติกรรมใดบ้างที่แสดงหรือบ่งชี้ว่านักเรียนมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) รวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยอาศัยความคิดเห็นที่สอดคล้องกันหรือฉันทามติ (Consensus) ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือและมีความเป็นไปได้ในอนาคตมากที่สุด (Jensen, 1996: 857) และผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ในด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Analysis) ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (Practical Feasibility) และความตรงตามทฤษฎีด้วยวิธีกลุ่มรู้จัก (Known Group Method)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3
2. เพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการพัฒนาตัวบ่งชี้การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความพอประมาณ คือ ความพอดีที่ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป และไม่สุดโต่งพอเหมาะ พอดีต่อความจำเป็น พอควรกับอรรถภาพ และไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

2. ความมีเหตุผล คือ การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผล บนพื้นฐานของความถูกต้อง ความเป็นจริง ตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรม ค่านิยมที่ดีงาม โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ ทั้งในระยะสั้น ระยะยาว ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และส่วนรวมอย่างรอบคอบ

3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คือ การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันที่

4. เงื่อนไขความรู้ คือ ฝึกคนให้มีความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ อย่างรอบด้านและมีวิธีการจัดการกับความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ดำเนินการด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังในผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในทุกมิติ

5. เงื่อนไขคุณธรรม คือ ต้องเสริมสร้างให้เป็นพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ ประกอบด้วยด้านจิตใจ คือ การตระหนักในคุณธรรม รู้ผิดชอบชั่วดี ซื่อสัตย์สุจริต ใช้สติปัญญาอย่างถูกต้องเหมาะสมในการดำเนินชีวิต และด้านการกระทำ คือ มีความขยันหมั่นเพียร อดทน ไม่โลภ ไม่ตระหนี่ รู้จักแบ่งปัน และรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ประชากรที่ใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 โดยการใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) คือ ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีความรู้ในเรื่องการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถาบันการศึกษา และเยาวชน จำนวน 21 คน

2. ประชากรที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ด้านความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (Practical Feasibility) คือ ครูประจำชั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ปีการศึกษา 2553 ทุกโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 60 โรงเรียน รวมครูประจำชั้นจำนวน 237 คน

3. ประชากรที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ด้านความตรงตามทฤษฎีด้วยวิธีกลุ่มรู้ชัด (Known Group Method) คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 11 ห้องเรียน รวมนักเรียนจำนวน 552 คน

ประโยชน์ที่ได้รับ

การวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้ตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ที่มีคุณภาพในด้านความตรงตามเนื้อหา ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และความตรงตามทฤษฎีด้วยวิธีกลุ่มรู้ชัด ซึ่งตัวบ่งชี้ดังกล่าวสามารถนำไปใช้กับกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1. นักเรียน ได้ทราบถึงพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของตนเอง และเกิดการพัฒนาให้ตนเองมีพฤติกรรมที่ดียิ่งขึ้น
2. ช่วยให้การปฏิบัติงาน ครูแนะแนว และผู้บริหารสถานศึกษา มีตัวบ่งชี้ไปใช้ในการตรวจสอบพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 และนำสารสนเทศที่ได้ไปใช้ในการกำหนดนโยบาย วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

นิยามศัพท์

ตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง สิ่งที่บ่งบอกถึงคุณลักษณะในเรื่องความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงจะต้องมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ไม่หวั่นไหวต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งตั้งอยู่บนเงื่อนไขของความรู้คือ มีความรอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวัง และเงื่อนไขของคุณธรรม คือ มีความซื่อสัตย์ สุจริต ขยันอดทน มีสติปัญญา และรู้จักแบ่งปัน ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม

ความพอเพียงด้านวัตถุ หมายถึง การดำเนินชีวิตโดยรู้จักเลือกใช้สิ่งของต่าง ๆ อย่างรู้คุณค่า สร้างประโยชน์และความสุขให้เกิดขึ้น ใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล เหมาะสมกับอัตภาพ ของตนและครอบครัว มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อวิเคราะห์การใช้จ่ายของตนและครอบครัว มีการออมเงินเพื่อสำรองใช้เมื่อเกิดเหตุจำเป็น รู้จักลดรายจ่าย หารายได้พิเศษ เช่น การปลูกผัก การเลี้ยงปลา เป็นต้น

ความพอเพียงด้านสังคม หมายถึง การดำเนินชีวิตโดยรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตน และ ปฏิบัติตนในสังคมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีความสามัคคี มีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้จักแบ่งปัน มีจิตสาธารณะ เสียสละ ทำประโยชน์ให้เกิดขึ้นแก่ส่วนรวม มีวินัยในตนเอง มีความซื่อสัตย์ ฝักใฝ่ใจ ให้เข้มแข็ง ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและอบายมุขทั้งปวง เลือกรับข้อมูลข่าวสารได้อย่าง มีวิจารณญาณ มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคม และมุ่งศึกษาหาความรู้เพื่อนำมาพัฒนาชุมชนของตน ให้เป็นชุมชนที่สงบสุขและเข้มแข็ง

ความพอเพียงด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การดำเนินชีวิตโดยรู้จักใช้และจัดการทรัพยากร ทางธรรมชาติอย่างฉลาดและรอบคอบ เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัด คุ่มค่า และก่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุด รวมทั้งนำหลักรีไซเคิล (Recycle) มาใช้ เช่น การแยกขยะ การนำวัสดุที่เหลือใช้ กลับมาใช้ใหม่ เป็นต้น มีส่วนร่วมในการดูแล รักษา และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาวะที่ สมดุลต่อการดำรงชีวิต

ความพอเพียงด้านวัฒนธรรม หมายถึง การดำเนินชีวิตโดยรู้จักประวัติศาสตร์และ ความเป็นมาของตนเอง ของครอบครัว ของสังคม และของประเทศชาติ มีความภาคภูมิใจในถิ่น กำเนิดของตน มีความรัก ภูมิใจในความเป็นไทย ร่วมรักษา สืบทอดและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน ใช้ภาษาไทย ภาษาถิ่น และภาษาสากลได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม กับกาลเทศะมีกิริยามารยาทดี แต่งกายได้อย่างเหมาะสม ร่วมกิจกรรมในวันสำคัญของชาติ เรียนรู้ เข้าใจและเลือกรับวัฒนธรรมของชนชาติอื่นเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตได้อย่างเหมาะสม สอดคล้อง กับสภาพแวดล้อม วิถีชีวิตของตน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

คุณภาพของตัวบ่งชี้ หมายถึง คุณสมบัติของตัวบ่งชี้ในด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (Practical Feasibility) และความตรงตามทฤษฎี (Construct Validity)

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานและแนวคิดในการดำเนินการวิจัย โดยเสนอสาระสำคัญและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

1.2 การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

1.3 การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับตัวบ่งชี้

2.1 ความหมายและลักษณะสำคัญของตัวบ่งชี้

2.2 ประเภทของตัวบ่งชี้

2.3 คุณสมบัติของตัวบ่งชี้ที่ดี

2.4 ประโยชน์ของตัวบ่งชี้

2.5 หลักการพัฒนาตัวบ่งชี้

2.6 การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้

3. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเทคนิคเคลฟาย

3.1 นิยามและข้อตกลงเบื้องต้นของเทคนิคเคลฟาย

3.2 ประเด็นที่เหมาะสมในการนำมาคาดการณ์ด้วยเทคนิคเคลฟาย

3.3 ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ใช้เทคนิคเคลฟายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 ข้อดีและข้อจำกัดของเทคนิคเคลฟาย

3.5 กระบวนการของเทคนิคเคลฟาย

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตัวบ่งชี้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอด ดังมี พระบรมราโชวาทที่ได้พระราชทานในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 มีความตอนหนึ่งว่า “...ในการพัฒนาประเทศนั้น จำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น เริ่มด้วยการสร้างพื้นฐานคือ ความมีกิน มีใช้ของประชาชนก่อน ด้วยวิธีการที่ประหยัด ระมัดระวัง แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อพื้นฐาน เกิดขึ้นมั่นคงพอควรแล้ว จึงค่อยสร้างเสริมความเจริญขั้นที่สูงขึ้นตามลำดับต่อไป...” (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2550: 23)

เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ในวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2542 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำรัสแก่ผู้เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา เกี่ยวกับความพอเพียง มีข้อความบางประการคือ “...คนเรากล้าพอในความต้องการมันก็มีควมโลภน้อย เมื่อมีความ โลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้ามีความคิดอันนี้ มีความคิดว่าอะไรต้องพอเพียง หมายความว่าพอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภมาก คนเราก็คือเป็นสุข...” (สมพร เทพสิทธา, 2548: 4)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำรัสไว้ในวารสารชัยพัฒนา ฉบับเดือน สิงหาคม พ.ศ. 2542 เกี่ยวกับความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง มีข้อความบางตอนดังนี้ (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2550: 10)

...เศรษฐกิจพอเพียง เป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน เปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกต้องรองรับบ้านเรือน ตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะมั่นคง ได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็ม และลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป...

ด้วยพระอัจฉริยภาพในการวิเคราะห์ปัญหาและพระปรีชาสามารถในวิชาการแขนงต่าง ๆ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงกำหนดยุทธศาสตร์ ในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ รู้จัก กันในมโนทัศน์ “เศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งจำเป็นจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความพอเพียงของ ประชาชน ที่เกิดจากการพึ่งตนเองเป็นสำคัญทั้งในระดับบุคคล ชุมชน และระดับประเทศ

1. หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2551: 4) ได้ประมวล และกลั่นกรองพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งพระราชทาน ในวโรกาสต่าง ๆ และได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปเผยแพร่ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 และได้เชิญมาเป็นประธานนำทางในการจัดทำ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับ มีความเข้าใจ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งมีความหมายดังนี้

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชน ในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและ บริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทัน ต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึง ความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิด จากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะ ผู้นำที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต และให้มี ความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและ กว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาปี พ.ศ. 2543 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงมีพระราชดำรัสแก่ผู้เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล เกี่ยวกับความหมายของคำว่าเศรษฐกิจ พอเพียง มีข้อความบางตอนดังนี้ (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2550: 16)

...ทั้งหมดนี้พูดอย่างนี้ก็คือเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง เศรษฐกิจพอเพียงที่ได้เข้าแล้ว เข้าอีก แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า Sufficiency Economy ใครต่อใครก็ต่อว่า ว่าไม่มี Sufficiency Economy แต่ว่าเป็นคำใหม่ของเราก็ได้ หมายความว่า ประหยัดแต่ไม่ใช่ ใช้จ่ายเงินทำอะไร

ด้วยความอะลุ่มอล่วยกัน ทำอะไรด้วยเหตุผล จะเป็นเศรษฐกิจพอเพียง แล้วทุกคนจะมีความสุข แต่พอเพียง เศรษฐกิจพอเพียงนี้ เป็นสิ่งที่ปฏิบัติยากที่สุด...

มีท่านผู้รู้ระดับปราชญ์ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงไว้อย่างลึกซึ้ง ดังนี้

สุเมธ ตันติเวชกุล (2543) อดีตเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) ผู้สนองงานรับใช้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมานาน ได้ให้ความหมายไว้ว่า

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเอง (Relative Self-Sufficiency) อยู่ได้โดยไม่ต้องเดือนร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเท สร้างความเจริญยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่มีอาชีพและมีฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเองย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไปได้

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2549 อ้างใน อุดมพร อมรธรรม, 2549: 21) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า

เศรษฐกิจพอเพียง คือ วัฒนธรรม ไม่ใช่เทคนิคการเพาะปลูกหรือศิลปกรรม ความไม่ละโมภ และการประหยัดเท่านั้น แม้ว่าเป็นส่วนที่ขาดไม่ได้ของเศรษฐกิจพอเพียงก็ตาม เพราะต้องรวมเอา 1) อุดมการณ์บางอย่าง 2) โลกทัศน์บางอย่าง 3) ความสัมพันธ์บางอย่าง และ 4) ค่านิยมบางอย่างอยู่ในนั้นด้วยจึงจะนับได้ว่าเป็นเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง

ประเวศ วะสี (2547 อ้างใน อุดมพร อมรธรรม, 2549: 24) ได้กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงเชื่อมโยงหลายสิ่งหลายอย่างเข้าด้วยกัน เพื่อให้มีความสมดุล ไม่ต้องประสพกับวิกฤติ กล่าวคือ

เศรษฐกิจพอเพียง ไม่ได้แปลว่าไม่เกี่ยวข้องกับใคร ไม่ค้าขาย ไม่ส่งออก ไม่ผลิต เพื่อคนอื่น ไม่ทำเศรษฐกิจมหภาค สิ่งเหล่านี้หลายคนอาจคิดเอาเอง พุคเอาเอง และ กลัวไปเอง ทั้งนี้ เศรษฐกิจพอเพียงจึงควรพอเพียงอย่างน้อย 7 ประการคือ พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว จิตใจพอเพียง ทำให้รักและเอื้ออาทรคนอื่นได้ สิ่งแวดล้อมพอเพียง การอนุรักษ์

และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อม ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง การรวมตัวของชุมชนจะทำให้สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ ปัญหาพอเพียง เรียนรู้และปรับตัวร่วมกัน อย่างต่อเนื่อง อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง และมีความมั่นคงพอเพียง เมื่อทุกอย่างพอเพียงก็เกิดความสุขคือความเป็นปกติและยั่งยืน และนี่คือเศรษฐกิจทางสายกลาง หรือเศรษฐกิจแบบมัชฌิมาปฏิปทา

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) (2549 อ้างใน อุดมพร อมรธรรม, 2549: 29) ปราชญ์แห่งพุทธธรรม ได้มองเศรษฐกิจพอเพียงเป็น 2 ด้าน คือ มองอย่างวัตถุนิยม มองภายนอก คือ ต้องมีกินมีใช้ มีปัจจัยสี่เพียงพอ ที่เราพูดว่าพอสมควรกับอัตภาพ ซึ่งใกล้เคียงกับคำว่าพึ่งตนเอง ส่วนด้านจิตวิสัย หรือด้านจิตใจภายใน คือคนจะมีความรู้สึกเพียงพอไม่เท่ากัน บางคนมีเป็นล้าน ก็ไม่พอ บางคนมีนิดเดียวก็พอ เป็นการเพียงพอทางจิต

จากความหมายข้างต้น กล่าวโดยสรุป เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตให้แก่พสกนิกรชาวไทย และทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

1.2 หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการดำเนินชีวิตที่ตั้งบนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบกับการวางแผนการตัดสินใจและการกระทำ

เศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นหลักคิด และแนวทางปฏิบัติของแต่ละบุคคล และองค์กร ซึ่งจิราภุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปริยานุช พิบูลสรารุท (2552: 17-33) ได้อธิบายหลักแนวคิดสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความพอประมาณ คือ ความพอดีที่ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป และไม่สุดโต่งพอเหมาะ พอดีต่อความจำเป็น พอควรกับอัตภาพ และไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

2. ความมีเหตุผล คือ การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล บนพื้นฐานของความถูกต้อง ความเป็นจริง ตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรม ค่านิยมที่ดีงาม โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ ทั้งในระยะสั้น ระยะยาว ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และส่วนรวมอย่างรอบคอบ

3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คือ การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันที่

4. เงื่อนไขความรู้ คือ ฝึกตนให้มีความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ อย่างรอบด้าน และมีวิธีการจัดการกับความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ดำเนินการด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังในผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในทุกมิติ

5. เงื่อนไขคุณธรรม คือ ต้องเสริมสร้างให้เป็นพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ ประกอบด้วย ด้านจิตใจ คือ การตระหนักในคุณธรรม รู้ผิดชอบชั่วดี ซื่อสัตย์สุจริต ใช้สติปัญญาอย่างถูกต้องเหมาะสมในการดำเนินชีวิต และด้านการกระทำ คือ มีความขยันหมั่นเพียร อดทน ไม่โลก ไม่ตระหนี่ รู้จักแบ่งปัน และรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

สรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตบนทางสายกลาง กรอบแนวคิดที่รู้จักทั่วไปคือ “3 ห่วง 2 เงื่อนไข” มุ่งองค์ประกอบคือ ความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี บนเงื่อนไขความรู้รอบรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม เพื่อดำเนินชีวิตอย่างสมดุล มั่นคง ยั่งยืน และสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

2. การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

คณะรัฐมนตรีได้ประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545–2559) ซึ่งเป็นแผนระยะยาว ภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติซึ่งใช้เป็นแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรทางการศึกษาในระดับกระทรวง เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาที่เน้นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ซึ่งยึดทางสายกลางบนพื้นฐานของความสมดุล พอดี พอประมาณอย่างมีเหตุผล มีความรอบรู้เท่าทันโลก เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เพื่อมุ่งให้เกิด

การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา มีวัตถุประสงค์และแนวนโยบายดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548: 9-31)

1. พัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุล เพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา โดยการพัฒนาทุกคนให้มีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อผู้เรียน ปลุกฝังและสร้างศีลธรรม คุณธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และพัฒนาคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพึ่งพาตนเอง และเพิ่มสมรรถนะในการแข่งขัน

2. สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ โดยการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อสร้างความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของคน ส่งเสริมการวิจัย และพัฒนางานสร้างสรรค์ประยุกต์ใช้ และเผยแพร่ความรู้และการเรียนรู้

3. พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน และสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ โดยการส่งเสริมและสร้างสรรค์ทุนทางสังคมและวัฒนธรรม กำจัด ลด ขจัดปัญหาทางโครงสร้างเพื่อความเป็นธรรมในสังคม พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และจัดระบบทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม

จากแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 – 2559) จะเห็นว่าสอดคล้องตามแนวพระราชดำรัส เศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คือ ยึดทางสายกลางบนพื้นฐานของความสมดุลพอดี รู้จักประมาณอย่างมีเหตุผล มีความรอบรู้เท่าทันโลก เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เพื่อมุ่งให้เกิด การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย โดยแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 – 2559) มีลักษณะสำคัญดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548: 5-6)

1. ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ส่งเสริมสนับสนุนให้คนไทยมีความสุข สามารถพึ่งตนเองและก้าวทันโลกโดยการรู้จักรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทยไว้ สามารถเลือกใช้ความรู้และเทคโนโลยีได้อย่างคุ้มค่า เหมาะสม มีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี มีความยืดหยุ่นและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต

2. เป็นแผนบูรณาการแบบองค์รวม กระบวนการในการบูรณาการของชีวิตเป็นองค์รวมของการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และธรรมชาติอย่างมีความสมดุล มีการพึ่งพาอาศัยและ

ส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีการพัฒนาทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยครอบครัว เป็นสถาบันหลักที่มีบทบาทและสำคัญที่สุด

3. พัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คุณลักษณะของคนเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิตสามารถ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

4. พัฒนาสังคมให้มีความเข้มแข็ง และมีคุณภาพ ส่งเสริมพัฒนาสังคมให้ดีมีคุณภาพ มีความเที่ยงธรรม โปร่งใส ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพสมบูรณ์ ส่งเสริมให้สมาชิกมีความรู้ เป็นสังคม แห่งภูมิปัญญา สามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมความรัก ความสมานฉันท์ และความเอื้ออาทร ที่ดีต่อกัน และเป็นสังคมที่มุ่งฟื้นฟู สืบสาน ชำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ ศิลปะและวัฒนธรรมไทย

กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง จึงมีแผนที่จะ ดำเนินการสอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ใน 3 ส่วน คือ 1) สอดแทรกไว้ในสาระ การเรียนรู้ 2) สอดแทรกไว้ในกิจกรรม และ 3) สอดแทรกไว้ในการบริหารจัดการ โดยขณะนี้ ได้เชื่อมโยงสาระของหน่วยงานเรียนการสอนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง เข้ากับองค์ประกอบ ของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ หลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข โดยมีจุดเน้นและความยากง่าย แตกต่างกันไปตามลำดับในแต่ละระดับ ดังนี้ (ปริญานุษ พินุลสรารุช, 2551: 4-8)

ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 - ป.3) เน้นให้นักเรียนใช้ชีวิตพอเพียงระดับบุคคลและครอบครัว รู้จัก ช่วยเหลือตนเองและรู้จักช่วยเหลืองานในครอบครัว แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน ช่วยเหลือผู้อื่น รู้จัก วิเคราะห์รายรับ – รายจ่ายของตนเอง สอนให้นักเรียนเห็นคุณค่าของสิ่งของ ตระหนักถึงคุณค่า ของของเงินทอง จะได้ฝึกนิสัยประหยัด ฝึกจิตสำนึกและนิสัยพอเพียง

ช่วงชั้นที่ 2 (ป. 4 – ป. 6) ฝึกให้นักเรียนรู้จักประยุกต์หลักความพอเพียงในโรงเรียนและ มีส่วนร่วมในการสร้างความพอเพียงระดับโรงเรียนและชุมชนใกล้เคียง โดยเริ่มจากการสำรวจ ทรัพยากรต่างๆ ในโรงเรียนและชุมชน มีส่วนร่วมในการดูแลบำรุงรักษาทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งใน ด้านวัตถุ เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญา วัฒนธรรม และรวบรวมองค์ความรู้มาเป็นข้อมูลใน การเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน และเห็นคุณค่าของการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง

ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 – ม. 3) เน้นให้นักเรียนรู้จักประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน สามารถสำรวจและวิเคราะห์ความพอเพียงในระดับต่าง ๆ

ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมในชุมชนใกล้เคียง เห็นคุณค่าของการใช้หลักของการพอเพียงในการพัฒนาชุมชนและสามารถนำหลักการพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของแต่ละคน จนนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่ความพอเพียงได้ในที่สุด

และช่วงชั้นที่ 4 (ม. 4 – ม. 6) จะเน้นการสอนเพื่อเตรียมให้นักเรียนเป็นคนที่ดี สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมและประเทศชาติได้ โดยเน้นเข้าใจความพอเพียงระดับประเทศและการพัฒนาประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ เช่น การวิเคราะห์สถานการณ์การค้าระหว่างประเทศ หรือการศึกษาศถานการณ์สิ่งแวดล้อม สภาพปัญหาด้านสังคมเป็นอย่างไร เป็นต้น

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาต้องเริ่มที่แต่ละบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้อำนวยการสถานศึกษา และครู จะต้องเห็นคุณค่า มีความศรัทธาที่จะใช้ชีวิตอย่างพอเพียง และมีแรงจูงใจในการดำเนินการในสถานศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง

3. การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง หรือที่เรียกสั้น ๆ ว่า ชีวิตพอเพียงนั้น หากมีความเข้าใจในองค์ประกอบพื้นฐานของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง และชัดเจน จะสามารถนำไปปรับใช้ได้ สถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์และความสุขในชีวิตได้ จึงมีนักวิชาการได้ให้แนวคิดในการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้

อุดมพร อมรรธรรม (2549: 26-28) ได้กล่าวถึงการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง หรืออาจเรียกว่า เศรษฐกิจสมดุล เพราะเป็นการนำชีวิตกลับสู่สมดุลของสังคม เศรษฐกิจ จิตใจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ซึ่งจะนำไปสู่ความพอเพียง 7 ประการ ดังนี้

1. ครอบครัวพอเพียง ทุกครอบครัวมีความพอเพียงเข้าใจสภาพ สถานภาพของตนเอง ตระหนักในความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ประชาชนจะมีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สร้างเครือข่ายทางอาชีพ

2. จิตใจพอเพียง รักและเอื้ออาทรต่อผู้อื่น รู้จักใจเขาใจเรา

3. สิ่งแวดล้อมพอเพียง รู้จักการใช้ธรรมชาติอย่างชาญฉลาด ใช้อย่างถูกวิธี เกิดประโยชน์สูงสุด สามารถอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง เป็นการรวมกลุ่มกันภายใต้เงื่อนไขที่ทุกคนให้การยอมรับร่วมแก้ปัญหา เช่น ปัญหาที่ทำกิน ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาสังคมและอื่น ๆ

5. ปัญญาพอเพียง สามารถเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความรู้ สักคมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตลอดจนยอมรับความรู้ใหม่ ๆ ที่มีคุณค่า สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น

6. อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง ใช้ชีวิตความเป็นอยู่บนพื้นฐานวิถีชีวิตแบบไทย พึ่งพาอาศัยแลกเปลี่ยนสินค้า ผลผลิตทางการเกษตร อาศัยธรรมชาติสิ่งแวดล้อมในชุมชนเอื้อต่อการดำรงชีพและการประกอบอาชีพ เช่น ทำสวนพืชผัก สวนผลไม้ ปศุสัตว์และอื่น ๆ

7. มีความมั่นคงพอเพียง เมื่อทุกอย่างพอเพียงเกิดความสมดุลด้านรายจ่าย-รายรับ ระดับความต้องการ สอดคล้องกับสภาพปัญหาของครอบครัว ก็จะเกิดความเป็นปกติ มั่นคงและยั่งยืน

สมพร เทพสิทธิ์า (2548: 47) ได้สรุปการปฏิบัติตนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถปฏิบัติดังนี้

1. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความฟุ้งเฟ้อในการดำรงชีพอย่างจริงจัง ดังพระราชดำรัสว่า “. . .ความเป็นอยู่ที่ต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ ต้องประหยัดไปในทางที่ถูกต้อง. . .”

2. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม ดังพระราชดำรัสที่ว่า “. . .ความเจริญของคนทั้งหลาย ย่อมเกิดมาจากการประพฤติชอบและการหาเลี้ยงชีพ ชอบเป็นหลักสำคัญ. . .”

3. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์ และแข่งขันกันในการการค้าขาย ประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรงดังอดีต ซึ่งมีพระราชดำรัสเรื่องนี้ว่า “. . .ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้น หมายถึงความสุขความเจริญที่บุคคลแสวงหามาได้ด้วยความเป็นธรรมทั้งในเจตนาและการกระทำ ไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญ หรือด้วยการแก่งแย่งเบียดบังมาจากผู้อื่น. . .”

4. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยากครั้งนี้ โดยต้องขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้น จนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ พระราชดำรัสตอนหนึ่ง ที่ให้ความชัดเจนว่า “...การที่ต้องการให้ทุกคนพยายามที่จะหาความรู้ และสร้างตนเองให้มั่นคงนี้ เพื่อตนเอง เพื่อที่จะให้ตัวเองมีความเป็นอยู่ที่ก้าวหน้า ที่มีความสุข พอมีพอกิน เป็นขั้นหนึ่งและขั้นต่อไปก็คือให้มีเกียรติว่ายืนได้ด้วยตนเอง...”

5. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ตัดละสิ่งชั่วให้หมดสิ้นไป ทั้งนี้ด้วยสังคมไทยที่ล่มสลายลงในครั้งนี้ เพราะยังมีบุคคลจำนวนมากมิใช่น้อยที่ดำเนินการโดยปราศจากละอายต่อแผ่นดิน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราโชวาทว่า “...พยายามไม่ก่อความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตัว ทำลายผู้อื่น พยายามลดพยายามละความชั่วที่ตัวเองมีอยู่ พยายามก่อความดีให้แก่ตัวอยู่เสมอ พยายามรักษาและเพิ่มพูนความดีที่มีอยู่นั้นในห้วงงามสมบูรณ์ขึ้น...”

สุเมธ ตันติเวชกุล (2543) ได้เขียนไว้ในหนังสือเรื่อง “ใต้เบื้องพระยุคลบาท” กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงสรุปได้ว่า คือการดำเนินชีวิตโดยหันกลับไปยึดเส้นทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา) ด้วยหลักการพึ่งตนเอง 5 ประการ คือ

1. การพึ่งตนเองทางจิตใจ คนที่สมบูรณ์พร้อมด้วยจิตใจที่เข้มแข็ง มีจิตสำนึกว่าตนนั้นสามารถพึ่งตนเองได้ ดังนั้นจึงควรที่จะสร้างพลังผลักดันให้มีสภาวะจิตใจฮึกเหิมต่อผู้ชีวิตด้วยความสุจริต แม้อาจจะไม่ประสบผลสำเร็จบ้างก็ตาม มิพึงควรท้อแท้ ให้พยายามต่อไป พึงยึดพระราชดำรัส “การพัฒนาคน” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ว่า

...บุคคลต้องมีรากฐานทางจิตใจที่ดี คือความหนักแน่นมั่นคงในสุจริตธรรม และความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้จนสำเร็จ ทั้งต้องมีกุศโลบายหรือวิธีการอันแยบยล ในการปฏิบัติงาน ประกอบพร้อมกันด้วยจึงจะสัมฤทธิ์ผลดีแน่นอน และบังเกิดประโยชน์อันยั่งยืนแก่ตนเองและแผ่นดิน...

2. การพึ่งตนเองทางสังคม ควรเสริมสร้างให้แต่ละชุมชนในท้องถิ่นได้ร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลกัน นำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอดและเผยแพร่ให้ได้รับประโยชน์โดยทั่วถึงกัน เพื่อการพัฒนาที่ดีขึ้นของชุมชน ดังพระบรมราโชวาทที่ว่า “เพื่อให้งานรุดหน้าไปพร้อมเพรียงกัน ไม่ลดหล่น จึงขอให้ทุกคนพยายามที่จะทำงานในหน้าที่อย่างเต็มที่ และให้มีการประสานสัมพันธ์กันให้ดี เพื่อให้งานทั้งหมดเกื้อหนุน สนับสนุนกัน”

3. การพึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ คือการส่งเสริมให้มีการนำเอาศักยภาพของคนในท้องถิ่น สามารถเสาะแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติหรือวัตถุในท้องถิ่นที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาประเทศไทยอย่างดียิ่ง สิ่งดีก็คือการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) ซึ่งมีมากมายในประเทศ

4. การพึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี ควรส่งเสริมให้มีการศึกษา การทดลอง การทดสอบ เพื่อให้ได้มาซึ่งเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศและสังคมไทย และสิ่งสำคัญสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับพระราชดำรัสที่ว่า “จุดประสงค์ของศูนย์ศึกษา คือ เป็นสถานที่สำหรับค้นคว้าวิจัยในท้องถิ่น เพราะว่าแต่ละท้องถิ่น สภาพฝนฟ้าอากาศ และประชาชนท้องถิ่นที่ต่าง ๆ กันก็มีลักษณะแตกต่าง ๆ กันมากเหมือนกัน”

5. การพึ่งตนเองในทางเศรษฐกิจ หมายถึง สามารถอยู่ได้ด้วยตนเองในระดับเบื้องต้น กล่าวคือ แม้ไม่มีเงินก็ยังมีข้าว ปลา ผัก ผลไม้ ในท้องถิ่นของตนเองเพื่อการยังชีพ และสามารถนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในระดับมหภาคต่อไปได้ด้วย

สมพร เทพสิทธา (2548: 39-47) ได้กล่าวถึง ขอบเขตของเศรษฐกิจพอเพียงว่ามีขอบเขตกว้างขวางกว่าเศรษฐกิจนายทุนหรือเศรษฐกิจธุรกิจ คือสามารถครอบคลุมได้ถึงทั้งหมด 4 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรม ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจแบบพออยู่พอกิน ให้ความความยั่งยืนมั่นคงเพียงประกอบสัมมาชีพ เพื่อให้พึ่งตนเองได้ ให้พ้นจากความยากจน การปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ เป็นตัวอย่างของการปฏิบัติตามเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งได้ช่วยให้เกษตรกรจำนวนมากมีรายได้เพิ่มสูงขึ้น มีชีวิตที่เป็นสุขตามสมควรแก่ศักยภาพ พ้นจากการเป็นหนี้และความยากจนสามารถพึ่งตนเองได้ มีครอบครัวที่อบอุ่นและเป็นสุข

2. ด้านจิตใจ เศรษฐกิจพอเพียงเน้นที่จิตใจที่รู้จักพอ คือ พอดี พอประมาณ และพอใจ ในสิ่งที่มี ยินดีในสิ่งที่ได้ ไม่โลภ เศรษฐกิจพอเพียงจะต้องเริ่มที่ตัวเองโดยสร้างรากฐานทางจิตใจที่มั่นคง โดยเริ่มจากใจที่รู้จักพอ เป็นการปฏิบัติทางสายกลาง

3. ด้านสังคม เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดสังคมที่มีความสุขสงบ ประชาชนมีความเมตตา เอื้ออาทร ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่ มุ่งให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ ร่วมมือกัน

เพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้โดยปราศจากการเบียดเบียนกัน การเอาใจเอาริียบกัน การมุ่งร้ายทำลายกัน

4. ด้านวัฒนธรรม เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดวัฒนธรรม หรือวิถีชีวิต (Way of Life) ที่ประหยัด อดออม มีชีวิตที่เรียบง่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย ไม่ตกเป็นทาสของวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ซึ่งทำให้เกิดการเป็นหนี้เป็นสิน เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นปัญหาสังคมที่ร้ายแรงที่สุดประการหนึ่ง ที่บ่อนทำลายความมั่นคงของชาติ

จากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2552 เพื่อเป็นแนวทางของทุกฝ่ายและประชาชนทั่วไป (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2550: 4) ได้จำแนกเป็นองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับจรรยา อิศรางกูร ณ อยุธยา และปรียานุช พิบูลสราวุธ (2552: 13-15) ที่กล่าวไว้ในหนังสือ “ตามรอยพ่อชีวิตพอเพียง สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” ว่าการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ควรประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านวัตถุ ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม อย่างเป็นองค์รวม คือ ไม่แยกส่วนแต่เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน อย่างเป็นเหตุ เป็นผล และสอดคล้องกับความคิดเห็นของเกษม วัฒนชัย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2551: 19) และอำพน กิตติอำพน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550: 19) ซึ่งแต่ละด้านมีความหมายดังนี้

ความพอเพียงด้านวัตถุ หมายถึง การดำเนินชีวิตโดยรู้จักการใช้จ่ายเงินของตนเอง สร้างประโยชน์และความสุขให้เกิดขึ้น ใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสมกับอัตราของเรา ศักยภาพของเรา รายได้ของเรา และเหมาะสมกับสถานการณ์ ความจำเป็น รวมทั้งพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น มีการออมเงิน และรู้จักใช้สิ่งของอย่างคุ้มค่า

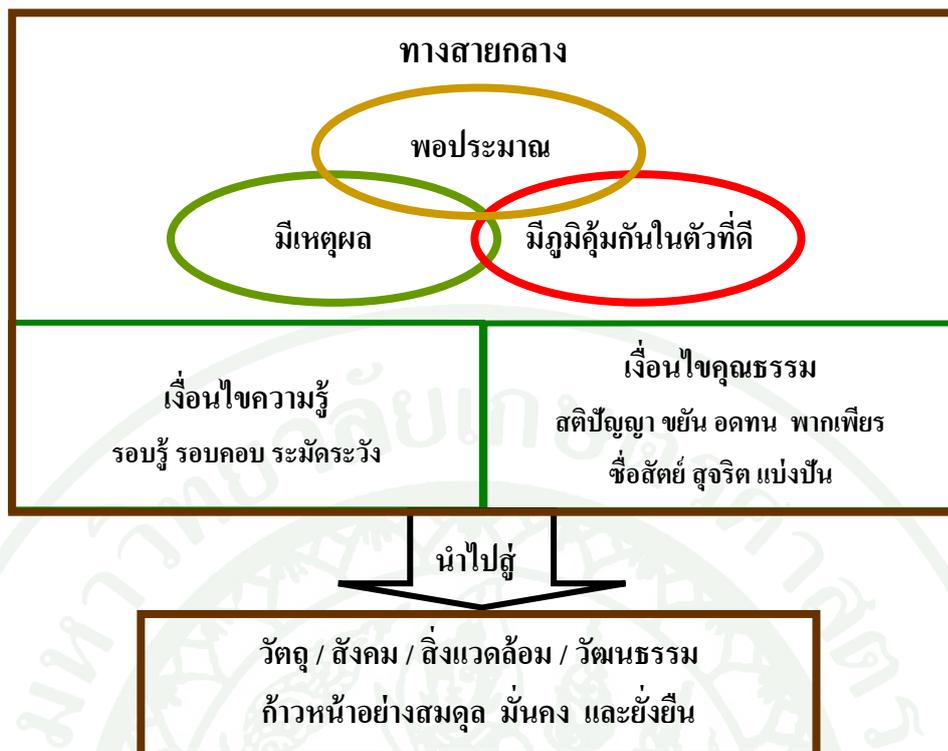
ความพอเพียงด้านสังคม หมายถึง การดำเนินชีวิตที่มุ่งให้เกิดความสุขสงบ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน แบ่งปันทั้งกำลังทรัพย์ กำลังกาย กำลังใจ และกำลังความรู้ มีความเสียสละ มีความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกัน มีคุณธรรมเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในครอบครัวและชุมชน

ความพอเพียงด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การดำเนินชีวิตโดยรู้จักใช้และจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างฉลาด รอบคอบ รู้จักเลือกใช้สิ่งของที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์

สูงสุด รวมทั้งฟื้นฟูดูแลแหล่งเสื่อมโทรม หรือสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้กลับสู่สภาวะสมดุล และ เกิดความยั่งยืน

ความพอเพียงด้านวัฒนธรรม หมายถึง การดำเนินชีวิตโดยเห็นคุณค่าในความเป็นไทย เอกลักษณ์ไทย รู้จักประวัติศาสตร์และความเป็นมาของตนเอง ของครอบครัว ของสังคมไทย และของประเทศ รู้ที่มาที่ไป เหตุผลของการมีวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมต่าง ๆ ตลอดจนรู้จัก แยกแยะและเลือกรับวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่เข้ามาสู่ตน เห็นประโยชน์และคุณค่าของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เป็นองค์ความรู้ที่มีประโยชน์สืบทอดต่อกันมา เพื่อให้มีจุดยืนในชีวิต มีความแข็งแกร่งในความเป็นไทย เข้าใจในความเป็นสากล และสามารถดำรงตนอยู่ได้อย่าง มีศักดิ์ศรีท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

สรุปได้ว่า การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักการที่รู้จักกันโดยทั่วไปคือ “หลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข” มีองค์ประกอบคือ ความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี บนเงื่อนไข ความรอบรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม โดยมีวิถีชีวิตที่อยู่อย่างพอดี พอเหมาะ พอควร อย่างมีเหตุผล ไม่ประมาท โดยใช้สติและปัญญาในทางที่ถูกต้อง เพื่อเพิ่มทางเลือกและพัฒนาศักยภาพของแต่ละคนให้สามารถอุ้มชูตัวเองและครอบครัวได้ โดยไม่เบียดเบียนตัวเอง และผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่น ในสังคมได้อย่างสงบสุข รู้รักสามัคคี อยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างสมดุลและยั่งยืน และมีค่านิยมที่ดีงาม ร่วมรักษาคุณค่าของความเป็นไทย ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา: คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2550: 5)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับตัวบ่งชี้

1. ความหมายและลักษณะสำคัญของตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ (Indicators) หมายถึง สารสนเทศที่บ่งบอกสถานะ หรือสถานการณ์ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งของสิ่งที่เราสนใจ สารสนเทศดังกล่าวอาจอยู่ในรูปแบบของข้อความ ตัวประกอบ ตัวแปร หรือค่าที่สังเกตได้เป็นตัวเลข โดยการนำข้อมูลตัวแปร หรือข้อเท็จจริงมาสัมพันธ์กัน เพื่อให้เกิดค่าที่สามารถชี้ให้เห็นลักษณะของสภาพการดำเนินงาน หรือผลการดำเนินงานนั้น ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด (Johnstone, 1981; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544ค; ศิริชัย กาญจนวาสี, 2550)

ยกตัวอย่างเช่น กระดาษลิตมัส (Litmus Papers) ถือว่าเป็นตัวบ่งชี้สถานะความเป็นกรดหรือความเป็นเบสของสารละลาย โดยมีเกณฑ์การตัดสิน คือ ถ้ากระดาษลิตมัสเปลี่ยนจากสีแดงเป็นสีน้ำเงิน แสดงว่าสารละลายมีสถานะเป็นเบส แต่ถ้ากระดาษลิตมัสเปลี่ยนจากสีน้ำเงินเป็นสีแดง

แสดงว่าสารละลายนั้นมีสถานะเป็นกรด ในทำนองเดียวกัน อุณหภูมิในร่างกายถือว่าเป็นตัวบ่งชี้สถานะอาการไข้ของผู้ป่วย โดยมีเกณฑ์สำหรับพิจารณาตัดสินคือ อุณหภูมิของร่างกายในสภาวะปกติ เป็น 37 องศาเซลเซียส ถ้าอุณหภูมิของร่างกายสูงกว่านี้แสดงถึงผู้ป่วยเกิดสถานะอาการไข้หรือตัวบ่งชี้ผลสำเร็จของการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งอาจเป็นผลการเรียนเฉลี่ย (Grade Point Average: GPA) ของนักเรียน อัตราการสอบเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย อัตราการได้งานทำ เป็นต้น ตัวบ่งชี้สถานะเศรษฐกิจของสังคม เช่น ดัชนีราคาสินค้า อัตราดอกเบี้ย อัตราเงินเฟ้อ อัตราการว่างงาน อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เป็นต้น (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2550: 82-83)

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้ (Indicators) หมายถึง ตัวแปร หรือองค์ประกอบที่มีค่าแสดงถึงลักษณะหรือปริมาณของระบบการดำเนินงานส่วนใดส่วนหนึ่งในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งเป็นสารสนเทศที่บ่งบอกสถานะหรือสภาพการณ์ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งที่เราสงสัย ซึ่งการนำตัวแปรหรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ มาสัมพันธ์กัน เพื่อให้เกิดคุณค่าจะสะท้อนให้เห็นสภาพการณ์ที่ต้องการศึกษาโดยรวม

ลักษณะที่สำคัญของตัวบ่งชี้ มี 5 ประการ ดังนี้ (Johnstone, 1981: 2-4)

1. ตัวบ่งชี้ เป็นสิ่งที่บ่งบอกสถานะของสิ่งที่มุ่งวัดในลักษณะกว้าง ๆ หรือในภาพเชิงสรุป โดยทั่วไปมากกว่าที่จะเป็นภาพที่เฉพาะเจาะจงในรายละเอียดส่วนย่อย

2. ตัวบ่งชี้มีลักษณะที่แตกต่างไปจากตัวแปร ถึงแม้ว่าตัวบ่งชี้จะให้สารสนเทศที่แสดงคุณลักษณะเกี่ยวกับสิ่งหรือสภาพที่ศึกษาเหมือนตัวแปร ซึ่งให้ค่าที่แสดงถึงปริมาณหรือลักษณะของสิ่งหรือปรากฏการณ์ที่นักวิจัยสนใจศึกษา แต่ตัวบ่งชี้ก็ไม่เหมือนตัวแปร เพราะตัวแปรจะให้สารสนเทศของสิ่งหรือสภาพที่ต้องการศึกษาเฉพาะเพียงด้านเดียว (Facet) ไม่สามารถสรุปภาพโดยรวมทุกด้านได้ แต่ตัวบ่งชี้เป็นการรวมตัวแปรที่เกี่ยวข้องกัน นำเสนอในภาพรวมกว้าง ๆ ของสิ่งหรือสภาพที่ต้องการศึกษา โดยความหมายนี้ ตัวบ่งชี้จึงเป็นตัวแปรประกอบ (Composite Variable) หรือองค์ประกอบ (Factor) ก็ได้

3. ตัวบ่งชี้เป็นสิ่งที่บ่งบอกหรือกำหนดปริมาณ หรือสามารถทำให้เป็นปริมาณได้ ไม่ใช่เป็นการบรรยายข้อความ ในการตีความหมายค่าตัวเลขของตัวบ่งชี้แต่ละตัวจะต้องนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่สร้างขึ้น จึงจะสามารถบอกได้ว่าค่าของตัวเลขที่ได้สูงหรือต่ำ มีความหมายว่าอย่างไร และในการกำหนดเกณฑ์การแปล-ความหมายระบบตัวเลขของตัวบ่งชี้ที่สร้างขึ้นต้องมีความชัดเจน

4. ค่าของตัวบ่งชี้เป็นค่าชั่วคราว สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามเวลาและสถานที่ นั่นคือ ตัวบ่งชี้จะบ่งบอกความหมายโดยมีเงื่อนไขของเวลาและสถานที่กำกับ กล่าวคือ ตัวบ่งชี้จะบ่งบอกความหมายเฉพาะในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง และเฉพาะเขตพื้นที่หรือบริเวณส่วนใดส่วนหนึ่งของระบบที่ต้องการตรวจสอบ ตัวบ่งชี้อาจจะมีช่วงเวลาเป็นเดือน หรือเป็นปีก็ได้ เช่น ตัวบ่งชี้ในช่วง 3 เดือน หรือช่วง 5 ปี ของจังหวัด เขต ภูมิภาค หรือประเทศใด ๆ ก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระยะเวลาและสถานที่ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการจัดทำตัวบ่งชี้ขึ้น ๆ

5. ตัวบ่งชี้เป็นหน่วยพื้นฐาน (Basic Units) สำหรับการพัฒนาทฤษฎี การวิจัยเพื่อพัฒนาทฤษฎีใหม่ มีการดำเนินงานที่สำคัญเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับตัวแปร 4 ขั้นตอนคือ การบรรยายสภาพปรากฏการณ์ที่ศึกษา การนิยามสังกัดของปรากฏการณ์ที่ศึกษา การนิยามเชิงปฏิบัติการของปรากฏการณ์ที่ศึกษา และการวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลและการสร้างตัวแปรปรากฏการณ์ที่ศึกษา

2. ประเภทของตัวบ่งชี้

ประเภทของตัวบ่งชี้อาจมีหลายชนิดขึ้นอยู่กับวิธีและเกณฑ์ในการแบ่ง ซึ่งอาจแบ่งโดยอาศัยวิธีการนำไปใช้ หรืออาศัยแนวคิดของวิธีการสร้างตัวบ่งชี้ เป็นต้น ซึ่งอาจจำแนกประเภทของตัวบ่งชี้ตามเกณฑ์ต่าง ๆ ได้ 6 วิธี ดังนี้ (Johnstone, 1981: 15-30)

1. จำแนกตามตัวแปรที่เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างตัวบ่งชี้ ได้แก่

1.1 ตัวบ่งชี้แทน (Representative Indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่เป็นตัวแปรเดียว ซึ่งนำมาใช้บอกสถานะของสิ่งที่มุ่งศึกษานิยมใช้กันมากในงานวิจัย ตัวบ่งชี้ประเภทนี้มีจุดด้อยคือ ความลำเอียง (Bias) ขาดเหตุผลในการเลือกตัวแปร และตัวแปรเพียงตัวเดียวไม่เหมาะสมกับลักษณะของระบบการศึกษา ซึ่งเป็นระบบที่มีความซับซ้อน

1.2 ตัวบ่งชี้เดี่ยว (Disaggregative Indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่นำข้อมูลมาแยกเป็นส่วนเดียว ๆ แต่ละตัว แทนที่จะใช้ตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งเพื่ออธิบายสภาพของระบบการศึกษา ตัวบ่งชี้ประเภทนี้ต้องอาศัยนิยามของแต่ละตัวแปร เพื่ออธิบายแต่ละส่วนหรือแต่ละองค์ประกอบของระบบการศึกษา ถ้านำไปใช้อธิบายเพียงบางส่วนก็เกิดปัญหาความไม่ถูกต้อง ดังนั้นลักษณะของตัวบ่งชี้ประเภทนี้จึงไม่ช่วยอธิบายคุณลักษณะหรือระบบที่ต้องการศึกษาได้

1.3 ตัวบ่งชี้รวม (Composite Indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่เกิดจากการรวมตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่มีงศึกษาจำนวนหนึ่งเข้าด้วยกัน โดยการลงความเห็นของนักวิจัยหรือนักวางแผน หรือการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยการวิเคราะห์ห้อยค์ประกอบ มีการถ่วงน้ำหนักของตัวแปรแต่ละตัวแล้วคำนวณหาค่าตัวบ่งชี้รวมออกมา ตัวบ่งชี้ประเภทนี้จึงสามารถอธิบายสถานะหรือคุณลักษณะของสิ่งที่มีงศึกษาได้ดีกว่าการใช้ตัวแปรเดี่ยว

2. จำแนกตามวิธีการแปลความหมายของตัวบ่งชี้ ได้แก่

2.1 ตัวบ่งชี้แบบอิงกลุ่ม (Norm Referenced Indicators) หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มีการแปลความหมายโดยการเปรียบเทียบกับระบบการศึกษาอื่น หรือมาตรฐานที่กำหนดในช่วงเวลาเดียวกัน

2.2 ตัวบ่งชี้แบบอิงเกณฑ์ (Criterion Referenced Indicators) หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มีการแปลความหมายโดยการเปรียบเทียบกับระบบในอุดมคติ หรือวัตถุประสงค์ที่กำหนด

2.3 ตัวบ่งชี้แบบอิงตนเอง (Self Referenced Indicators) หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มีการแปลความหมายโดยการเปรียบเทียบกับสภาพเดิม ในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน

3. จำแนกตามลักษณะหรือสเกลการวัด ได้แก่

3.1 วัดเป็นค่าสัมบูรณ์ (Absolute Measurement) หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ค่าของตัวบ่งชี้จะต้องมีความสมบูรณ์ในตัวเอง ไม่มีการนำค่าไปเปรียบเทียบกับค่าอื่น ๆ

3.2 วัดเป็นค่าสัมพัทธ์ (Relative Measurement) หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ค่าของตัวบ่งชี้จะต้องนำไปเปรียบเทียบกับหรือสัมพันธ์กับค่าอื่น ๆ

4. จำแนกตามช่วงเวลา ได้แก่

4.1 ตัวบ่งชี้ที่แสดงค่าในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง (Measurement of Stocks) หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่แสดงค่าเป็นปริมาณที่แน่นอน ณ เวลานั้น

4.2 ตัวบ่งชี้ที่แสดงการเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลา (Measurement of Flows) หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่แสดงค่าเป็นปริมาณที่สัมพันธ์กับอัตราการเปลี่ยนแปลงตามช่วงเวลา

5. จำแนกตามระดับการวัดของตัวแปร ได้แก่

5.1 ตัวบ่งชี้นามบัญญัติ (Nominal Indicators) หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ได้จากการสร้างตัวแปรในระดับนามบัญญัติ

5.2 ตัวบ่งชี้เรียงลำดับ (Ordinal Indicators) หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ได้จากการสร้างตัวแปรในระดับเรียงลำดับ

5.3 ตัวบ่งชี้ช่วง (Interval Indicators) หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ได้จากการสร้างตัวแปรในระดับช่วง

5.4 ตัวบ่งชี้อัตราส่วน (Ratio Indicators) หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ได้จากการสร้างตัวแปรในระดับอัตราส่วน

6. จำแนกตามตัวบ่งชี้เชิงระบบ ได้แก่

6.1 ตัวบ่งชี้สภาพทรัพยากร (Input Indicators) หมายถึง ตัวบ่งชี้เกี่ยวกับทรัพยากรและค่าที่ได้มักจะต้องอยู่ในรูปเชิงปริมาณ เช่น เงิน สถานที่ และอุปกรณ์ต่าง ๆ

6.2 ตัวบ่งชี้กระบวนการ (Process Indicators) หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรหรือประโยชน์จากปัจจัยนำเข้าและการปฏิบัติการขององค์กร เป็นวิถีทางการบริการและต้องการวัดในเชิงคุณภาพ

6.3 ตัวบ่งชี้ผลผลิต (Output Indicators) หมายถึง ตัวบ่งชี้เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ขององค์กร เป็นผลที่เกิดขึ้นทันทีและมักให้ค่าในเชิงปริมาณ

3. คุณสมบัติของตัวบ่งชี้ที่ดี

ศิริชัย กาญจนวาที (2550: 84-86) ได้กล่าวถึง ตัวบ่งชี้ที่ดีมีคุณสมบัติที่สำคัญดังนี้

1. ความตรง (Validity)

ตัวชี้วัดที่ดีจะต้องบ่งชี้ได้ตามคุณลักษณะที่ต้องการวัดอย่างถูกต้องแม่นยำ ตัวบ่งชี้ที่สามารถชี้ได้อย่างแม่นยำ ตรงตามคุณลักษณะที่มุ่งวัดนั้นมีลักษณะดังนี้

1.1 มีความตรงประเด็น (Relevant)

ตัวบ่งชี้ต้องชี้วัดได้ตรงประเด็น มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณลักษณะที่มุ่งวัด เช่น กระจายโลหิตเป็นตัวบ่งชี้สภาพความเป็นกรดหรือเบสของสารละลาย ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ใช้เป็นตัวบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยทั่วไปของนักเรียน เป็นต้น

1.2 ความเป็นตัวแทน (Representative)

ตัวบ่งชี้ต้องมีความเป็นตัวแทนคุณลักษณะที่มุ่งวัด หรือมีมุมมองที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญของคุณลักษณะที่มุ่งวัดอย่างครบถ้วน เช่น อุณหภูมิร่างกาย เป็นตัวบ่งชี้สภาวะการมีไข้ของผู้ป่วย คุณภาพของเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ สามารถชี้วัดด้วยลักษณะการให้สารสนเทศ ความรวดเร็วในการตอบสนองความต้องการ ลักษณะการพูดจา สีหน้าท่าทางของการให้บริการ เป็นต้น

2. ความเที่ยง (Reliability)

ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องบ่งชี้คุณลักษณะที่มุ่งวัดได้อย่างน่าเชื่อถือ คงเส้นคงวา หรือบ่งชี้ได้คงที่เมื่อทำการวัดซ้ำในช่วงเวลาเดียวกัน ตัวบ่งชี้ที่สามารถชี้ได้อย่างคงเส้นคงวาเมื่อทำการวัดซ้ำนั้นมีลักษณะดังนี้

2.1 มีความเป็นปรนัย (Objective)

ตัวบ่งชี้ต้องชี้วัดได้อย่างเป็นปรนัย การตัดสินใจเกี่ยวกับค่าของตัวบ่งชี้ ควรขึ้นอยู่กับสถานะที่เป็นอยู่หรือคุณสมบัติของสิ่งนั้นมากกว่าที่จะขึ้นอยู่กับความรู้สึกตามอัตวิสัย เช่น การรับรู้ประสิทธิภาพของหลักสูตรกับอัตราการสำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาของหลักสูตร ต่างเป็นตัวบ่งชี้ตัวหนึ่งของคุณภาพหลักสูตร แต่อัตราการสำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาของหลักสูตรจะเป็นตัวบ่งชี้ที่วัดได้อย่างมีความเป็นปรนัยมากกว่าการรับรู้ประสิทธิภาพของหลักสูตร

2.2 มีความคลาดเคลื่อนต่ำ (Minimum Error)

ตัวบ่งชี้ต้องชี้วัดได้อย่างมีความคลาดเคลื่อนต่ำ ค่าที่ได้จะต้องมาจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ เช่น คะแนนผลสัมฤทธิ์จากการทดสอบกับคะแนนผลสัมฤทธิ์จากการตอบตามปฏิกิริยาหรือสังเกตอย่างไม่เป็นทางการ ต่างเป็นตัวบ่งชี้ตัวหนึ่งของความสำเร็จของการฝึกอบรม แต่คะแนนผลสัมฤทธิ์จากการทดสอบจะเป็นตัวบ่งชี้ที่น่าเชื่อถือ หรือมีความคลาดเคลื่อนจากการวัดต่ำกว่า

3. ความเป็นกลาง (Neutrality)

ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องบ่งชี้ด้วยความเป็นกลางปราศจากความลำเอียง ไม่น้อมเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่ชี้นำโดยการเน้นการบ่งชี้เฉพาะลักษณะความสำเร็จ หรือความล้มเหลว หรือความไม่ยุติธรรม

4. ความไว (Sensitivity)

ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องมีความไวต่อคุณลักษณะที่มุ่งวัด สามารถแสดงความผันแปรหรือความแตกต่างระหว่างหน่วยวิเคราะห์ได้อย่างชัดเจน โดยตัวบ่งชี้จะต้องมีมาตรและหน่วยวัดที่มีความละเอียดเพียงพอ เช่น ตัวบ่งชี้ระดับการปฏิบัติที่ไม่ควรมีความผันแปรในที่แคบ เช่น ไม่ปฏิบัติ (0) และปฏิบัติ (1) แต่ควรมีระดับของการปฏิบัติที่มีการระบุความแตกต่างของคุณภาพอย่างกว้างขวางและชัดเจน เช่น ระดับ 0 ถึง 10 เป็นต้น

5. สะดวกในการนำไปใช้ (Practicality)

5.1 เก็บข้อมูลง่าย (Availability)

ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องสามารถนำไปใช้วัดหรือเก็บข้อมูลได้สะดวก สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากการตรวจ นับ วัด หรือสังเกตได้ง่าย

5.2 แปลความหมายง่าย (Interpretability)

ตัวบ่งชี้ที่ดีควรให้ค่าของการวัดที่มีจุดสูงสุด และต่ำสุดที่เข้าใจง่าย และสามารถสร้างเกณฑ์ตัดสินคุณภาพได้ง่าย

4. ประโยชน์ของตัวบ่งชี้

Johnstone (1981: 6-14) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของตัวบ่งชี้ทางการศึกษา มีดังนี้

1. ด้านการกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ของการศึกษา ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบสำหรับการวางแผน คือขาดความชัดเจนในการกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบาย มักจะระบุในลักษณะที่กว้างมากเกินไป การนำตัวบ่งชี้มาใช้ในข้อความกำหนดนโยบายจะช่วยให้ทราบสิ่งที่ต้องการให้บรรลุผลตามนโยบายได้ชัดเจนขึ้น

2. ด้านการกำกับติดตามและประเมินระบบการศึกษา การใช้ตัวบ่งชี้ทางการศึกษาในการกำกับและประเมินระบบการศึกษานั้น เป็นการติดตามผลการเปลี่ยนแปลงที่มีความสำคัญ เพราะจะช่วยตรวจสอบว่าการเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษานั้นเป็นไปในทิศทางที่ต้องการหรือพึงประสงค์หรือไม่ มีจุดติดขัดอยู่ด้านใดอันจะนำไปสู่การปรับปรุง และพัฒนาการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการศึกษา ตัวบ่งชี้มีประโยชน์ต่อการพัฒนาการวิจัย โดยเฉพาะตัวบ่งชี้รวมสามารถใช้แทนลักษณะของระบบการศึกษาในงานวิจัย โดยนำไปใช้วิเคราะห์เพื่อศึกษาวิจัยในแง่มุมต่าง ๆ ตามต้องการได้ถูกต้องและน่าเชื่อถือ ดีกว่าการใช้ตัวแปรเดียว หรือตัวแปรย่อยแต่ละตัวซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานของการวิเคราะห์เท่านั้น

4. ด้านการจัดลำดับและ/หรือการจัดประเภทระบบการศึกษา ตัวบ่งชี้ซึ่งช่วยทำให้การจัดแบ่งกลุ่มในระบบการศึกษามีความตรง และความเที่ยง ทำให้ประเทศที่มีระบบการศึกษาในกลุ่มเดียวกันสามารถใช้ข้อมูลอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้ นอกจากนี้การจัดแบ่งกลุ่มยังช่วยชี้ให้เห็นถึงลักษณะที่เหมือน หรือแตกต่างกันในการศึกษา ใช้ในการเปรียบเทียบการศึกษาระหว่างจังหวัดภายในประเทศหรือระหว่างประเทศได้ ซึ่งดีกว่าการใช้ตัวแปรใดตัวแปรหนึ่ง หรือใช้ตัวแปรแต่ละชนิดหลาย ๆ ตัว การสร้างตัวบ่งชี้รวมจะช่วยลดความผิดพลาดลงได้

5. ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ตัวบ่งชี้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการประกันคุณภาพการศึกษาต้องอาศัยตัวบ่งชี้เป็นตัวที่กำหนดเป้าหมายที่ตรวจสอบและประเมินผลคุณภาพการศึกษา

5. หลักการพัฒนาตัวบ่งชี้

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2541: 21-29) อธิบายกระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้ว่ามี 6 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรกเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาตัวบ่งชี้ ขั้นตอนที่สองเป็นการนิยามตัวบ่งชี้ ขั้นตอนที่สามเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนที่สี่เป็นการสร้างตัวบ่งชี้ ขั้นตอนที่ห้าตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้ และขั้นตอนสุดท้ายเป็นการนำเสนอรายงาน มีรายละเอียดดังนี้

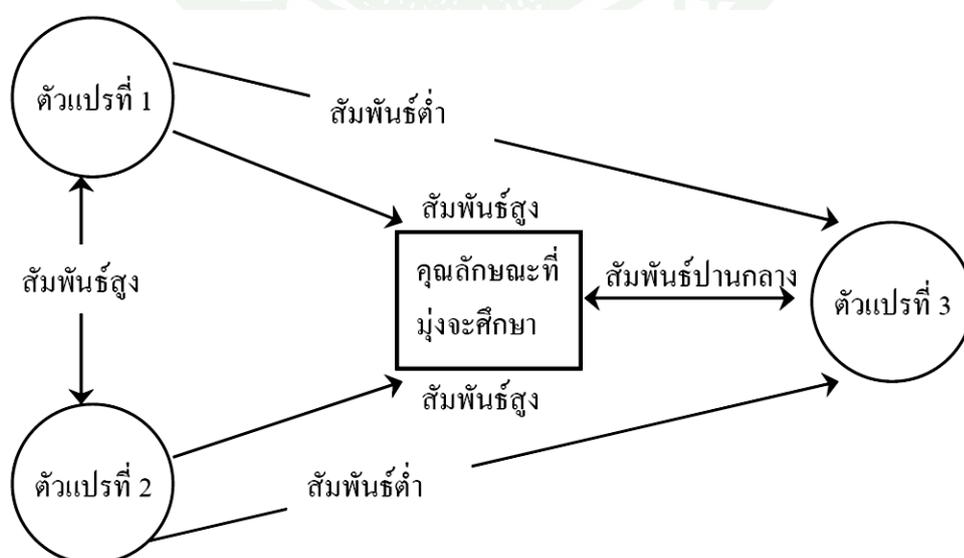
ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้พัฒนาตัวบ่งชี้ต้องทำการกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาตัวบ่งชี้ไว้ล่วงหน้าว่าจะนำตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นนี้ไปใช้ประโยชน์ในเรื่องใด ซึ่งโดยทั่วไปแล้วการพัฒนาตัวบ่งชี้จะนำไปใช้เพื่อประโยชน์ในการวางแผน การกำหนดนโยบาย การกำกับและ การประเมินระบบการศึกษา รวมถึงเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระบบการศึกษากับระบบต่าง ๆ ในสังคม การกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ที่มีความชัดเจนย่อมจะส่งผลให้ได้ตัวบ่งชี้ที่มีคุณภาพและเป็นประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 2 การนิยามตัวบ่งชี้ ซึ่งมีความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้ เพราะจากนิยามตัวบ่งชี้ที่กำหนดขึ้นจะเป็นตัวชี้นำวิธีการที่จะใช้ในขั้นตอนต่อไปของกระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้ เนื่องจากตัวบ่งชี้เป็นองค์ประกอบที่ประกอบด้วยตัวแปรย่อย ๆ รวมกันเพื่อแสดงสารสนเทศของระบบหรือคุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการบ่งชี้ ดังนั้นในขั้นตอนของการนิยามตัวบ่งชี้ นอกจากจะเป็นการนิยามในลักษณะเดียวกับการนิยามตัวแปรในการวิจัยทั่วไปแล้ว นักวิจัยจะต้องกำหนดว่าตัวบ่งชี้ประกอบด้วยตัวแปรย่อยอะไรบ้าง และจะรวมตัวแปรย่อยเป็นตัวบ่งชี้ได้อย่างไร

1. การกำหนดกรอบความคิดหรือการสร้างแนวคิด (Conceptualization) โดยการนิยามในส่วนนี้เป็นการให้ความหมายหรือบอกคุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการบ่งชี้ โดยการกำหนดรูปแบบหรือโมเดลแนวคิด (Conceptual Model) ของสิ่งที่ต้องการบ่งชี้ก่อนว่ามีส่วนประกอบแยกย่อยเป็นมิติ (Dimension) และกำหนดว่าแต่ละมิติประกอบด้วยแนวคิดอะไรบ้าง

2. การพัฒนาตัวแปรส่วนประกอบหรือตัวแปรย่อย (Development of Component Measures) การสร้างและการกำหนดมาตรวัด (Construction and Scaling) ในส่วนนี้เป็นการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรย่อยตามโมเดลแนวคิด และการกำหนดวิธีการรวมตัวแปรย่อยเข้าเป็นตัวบ่งชี้ การกำหนดนิยามตัวบ่งชี้ประกอบการกำหนดรายละเอียด 3 ประการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Johnstone (1981: 71-78) ดังนี้

ประการที่ 1 การกำหนดองค์ประกอบตัวแปร หรือกลุ่มตัวแปร (Component Variables) การคัดเลือกกลุ่มตัวแปรเพื่อสังเคราะห์เป็นตัวบ่งชี้ การคัดเลือกตัวแปรเริ่มจากการระบุหรืออธิบายคุณลักษณะของตัวบ่งชี้อย่างชัดเจน โดยอาศัยข้อเสนอทางทฤษฎี เอกสารต่าง ๆ หรือการลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญนั้น การคัดเลือกตัวแปรควรให้ครอบคลุมแต่ละคุณลักษณะของสิ่งที่มุ่งศึกษา ซึ่งควรหลีกเลี่ยงการใช้ตัวแปรจำนวนมาก ที่มุ่งวัดคุณลักษณะเดียวกันและตัวแปรที่มีความคลาดเคลื่อนในการวัดมาก เพราะอาจจะทำให้มีโน้ตทัศน์ของสิ่งที่มุ่งศึกษามีความซับซ้อน (Complex Concept) และยากในการแปลความหมายจะนำตัวแปรอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์ภายในต่ำ แต่มีแนวโน้มว่าสามารถอธิบายสภาพการณ์หรือคุณลักษณะที่มุ่งศึกษาได้ในระดับสูงแทน ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปร 3 ตัวแปร และคุณลักษณะที่มุ่งเน้น
ที่มา: Johnstone (1981: 73)

จากแผนภาพ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรที่ 1 และตัวแปรที่ 2 มีแนวโน้มว่ามีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะที่มุ่งศึกษา ในขณะที่เดียวกันตัวแปรทั้งสองก็มีความสัมพันธ์กันเองสูง หรือเรียกว่ามีความสัมพันธ์ภายในสูง เนื่องจากตัวแปรทั้งสองตัวอาจจะวัดลักษณะที่คล้ายคลึงกัน จึงไม่ควรคัดตัวแปรไว้ทั้งสองตัว แต่ควรเลือกตัวใดตัวหนึ่งไว้ ส่วนตัวแปรที่ 3 มีความสัมพันธ์ภายในกับตัวแปรที่ 1 และ 2 ในระดับต่ำ แต่มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะที่ศึกษาปานกลาง จากกรณีดังกล่าว ควรเลือกตัวแปรที่ 1 และ 2 ตัวใดตัวหนึ่งร่วมกับตัวแปรที่ 3

ประการที่ 2 การสังเคราะห์ตัวแปรองค์ประกอบ (Combination Method) นักวิจัยต้องศึกษาและตัดสินใจเลือกวิธีการรวมตัวแปรย่อยให้ได้ตัวบ่งชี้ โดยทั่วไปใช้กันอยู่ 2 วิธี ดังนี้

1. การรวมแบบพิกษคณิต (Additive) มีข้อตกลงเบื้องต้นคือ ตัวแปรแต่ละตัวสามารถทดแทนหรือชดเชยกันได้ ซึ่งทำให้ตัวบ่งชี้มีค่าไม่เปลี่ยนแปลง กล่าวคือ ถ้าตัวแปร V_1 มีค่าต่ำก็สามารถทดแทนได้ด้วยค่า V_2 ที่สูง เป็นผลให้ค่าตัวบ่งชี้ (I) ไม่เปลี่ยนแปลง ดังสมการ

$$I = V_1 + V_2$$

เมื่อ I คือ ตัวบ่งชี้

V_1 คือ ตัวแปรที่ 1

V_2 คือ ตัวแปรที่ 2

การรวมตัวแปรองค์ประกอบวิธีนี้ มักมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบตั้งแต่ 2 ระบบขึ้นไป ว่ามีความแตกต่างกันกี่หน่วยในเรื่องที่ศึกษา การรวมตัวแปรจำแนกได้เป็น 2 วิธี ดังนี้

วิธีที่ 1 การสังเคราะห์ตัวแปรด้วยการหาค่ามัชฌิมเลขคณิตของตัวแปรองค์ประกอบ ซึ่งมี 2 กรณี ดังสมการต่อไปนี้

กรณีที่ตัวแปร มีค่าน้ำหนักเท่ากัน

$$I = \frac{V_1 + V_2 + \dots + V_n}{n}$$

กรณีในตัวแปรมีค่าน้ำหนักต่างกัน

$$I = \frac{W_1V_1 + W_2V_2 + \dots + W_nV_n}{\sum W_i}$$

เมื่อ n คือ จำนวนตัวแปร

$\sum W_i$ คือ ผลรวมของน้ำหนักของตัวแปรที่ $I (V_i)$

วิธีที่ 2 การสังเคราะห์ตัวแปร โดยอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์แล้วนำมาจัดกลุ่มตัวแปร โดยใช้วิธีสถิติ เช่น วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) เขียนสมการได้ดังนี้

$$I = W_1Z_1 + W_2Z_2 + \dots + W_nZ_n$$

เมื่อ I คือ ค่าตัวบ่งชี้รวม

W_i คือ ค่าน้ำหนักตัวประกอบของตัวแปร

Z_i คือ ค่าคะแนนมาตรฐานของตัวแปร โดยที่ $Z = \frac{(X - \bar{X})}{S.D.}$

การรวมตัวแปรทั้ง 2 วิธีนี้ มีความแตกต่างกันคือ วิธีที่ 1 มีการกำหนดน้ำหนักของตัวแปรไว้ล่วงหน้า โดยผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้วิจัย ซึ่งตัวแปรแต่ละตัวมีทั้งน้ำหนักเท่ากันและไม่เท่ากัน อาจได้ค่าน้ำหนักจากการตอบแบบสอบถามด้วยเทคนิคเดลฟาย ส่วนวิธีที่ 2 นั้นไม่สามารถกำหนดน้ำหนักล่วงหน้าได้ จะกำหนดหลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วเท่านั้น

2. การรวมแบบทวีคูณ (Multiplicative) มีข้อตกลงเบื้องต้น คือ การเปลี่ยนแปลงค่าของตัวแปรหนึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของอีกตัวแปรหนึ่งซึ่งไม่อาจทดแทนหรือชดเชยกันได้ กล่าวคือตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นจะมีค่าสูงได้ก็ต่อเมื่อตัวแปรองค์ประกอบทุกตัวมีค่าสูงทั้งหมด และตัวแปรองค์ประกอบแต่ละตัวจะต้องเสริมซึ่งกันและกัน จึงจะส่งผลต่อค่าตัวบ่งชี้ดังสมการ

$$I = V_1 \cdot V_2$$

เมื่อ I คือ ตัวบ่งชี้

V_1 คือ ตัวแปรที่ 1

V_2 คือ ตัวแปรที่ 2

เงื่อนไขของวิธีการนี้ คือ ตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นจะมีค่าสูงได้ก็ต่อเมื่อตัวแปรองค์ประกอบทุกตัวมีค่าสูงทั้งหมด การรวมแบบทวิคูณนี้ มักจะใช้เมื่อต้องการเปรียบเทียบตั้งแต่ 2 ระบบขึ้นไปว่าระบบหนึ่งมีค่า ตัวบ่งชี้สูงกว่าอีกระบบหนึ่งก็เท่า หรือคิดเป็นร้อยละเท่าไร

ความแตกต่างระหว่างวิธีการรวมตัวแปรทั้ง 2 วิธีนี้ ทำให้ได้ค่าตัวบ่งชี้ในรูปของค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกัน 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การรวมตัวแปรด้วยวิธีรวมแบบพีชคณิต นิยมเสนอค่าตัวบ่งชี้ในรูปของค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) ของตัวแปร ดังสมการ

กรณีที่ตัวแปรมีค่าน้ำหนักเท่ากัน

$$I = \frac{V_1 + V_2 + \dots + V_n}{n}$$

กรณีที่ตัวแปรมีค่าน้ำหนักต่างกัน

$$I = \frac{W_1V_1 + W_2V_2 + \dots + W_nV_n}{\sum W_i}$$

เมื่อ n คือ จำนวนตัวแปร

$\sum W_i$ คือ ผลรวมของน้ำหนักของตัวแปรที่ $I (V_i)$

2. การรวมตัวแปรด้วยวิธีรวมแบบทวีคูณ นิยมเสนอค่าตัวบ่งชี้ในรูปของค่าเฉลี่ยเรขาคณิต (Geometric Mean) ของตัวแปร ดังสมการ

กรณีที่ตัวแปรมีค่าน้ำหนักเท่ากัน

$$I = (V_1 \cdot V_2 \cdot \dots \cdot V_n)^{1/n}$$

กรณีที่ตัวแปรมีค่าน้ำหนักต่างกัน

$$I = (V_1^{W_1} \cdot V_2^{W_2} \cdot \dots \cdot V_n^{W_n})^{1/n}$$

การคำนวณค่าในสมการ สามารถคำนวณด้วยวิธีการหาค่า Logarithm ดังนี้

$$\text{LogGM} = \sum_{i=1}^n V_i$$

$$\text{LogGM} = \frac{\sum_{i=1}^n W_i \log V_i}{n}$$

ประการที่ 3 การกำหนดน้ำหนักตัวแปร การกำหนดน้ำหนักตัวแปรแต่ละตัวสามารถทำได้โดยให้น้ำหนักของตัวแปรเท่ากันทุกตัว หรือให้มีความแตกต่างกันในแต่ละตัว โดยมีวิธีการ 3 วิธี คือ

1. วิธีการตัดสินโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Judgment) เป็นการพิจารณาลงความเห็นในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งอาจเป็นนักวิจัยหรือนักวางแผนโดยให้สมาชิกแต่ละคนเสนอค่าน้ำหนักตัวแปร แล้วจึงพิจารณาหาข้อยุติด้วยการใช้ค่าเฉลี่ย หรือการอภิปรายลงความเห็น หรืออาจใช้แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบคู่คำร้อยละของผู้ตอบเห็นด้วยกับสำคัญของตัวแปรนั้น นอกจากนี้ยังมีวิธีการที่เป็นระบบมากขึ้น เช่น การใช้เทคนิคเดลฟาย เพื่อสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มคนที่ได้คัดเลือกเป็นพิเศษ โดยการสัมภาษณ์หรือตอบแบบสอบถามความคิดเห็นจนได้คำตอบที่ชัดเจนแล้วจึงนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้หาค่าน้ำหนักของตัวแปร

2. วิธีวัดจากความพยายามของการได้มาของตัวแปร (Measure Effort Required) โดยพิจารณาจากเวลาที่ใช้ หรือค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับตัวแปร ถ้าตัวแปรใดมีการใช้เวลา หรือ ค่าใช้จ่ายสูง คือ มีการใช้ความพยายามมากกว่าอีกตัวแปรหนึ่ง ตัวแปรนั้นควรมีน้ำหนักมากกว่า (หรือน้อยกว่า) อีกตัวแปรหนึ่ง ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับบริบทของสิ่งที่ต้องการศึกษา

3. วิธีการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical Data) เป็นการใช้วิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้น้ำหนักของแต่ละตัวแปรโดยอาจใช้หลักการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) การวิเคราะห์ห้อยประกอบ การวิเคราะห์จำแนก หรือ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอล เป็นต้น

สำหรับวิธีการกำหนดน้ำหนักของตัวแปรนั้น ไม่มีหลักเกณฑ์ตายตัวว่าควรใช้วิธีใด จึงจะเหมาะสมที่สุด ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่ควรต้องพิจารณาร่วมกัน เช่น ธรรมชาติของตัวแปรที่จะนำมาใช้พัฒนาตัวบ่งชี้ รวมทั้งธรรมชาติของตัวบ่งชี้ที่จะพัฒนาขึ้น ตลอดจนการนำตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นนั้น ไปใช้ประโยชน์ต่อไปในทางปฏิบัติมักใช้หลักการทางทฤษฎีควบคู่กันไปกับ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ กล่าวคือ ในขั้นการวางแผนรวบรวมข้อมูลเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ จะใช้หลักการเชิงทฤษฎีในการระบุคุณลักษณะของสิ่งที่มุ่งศึกษาเพื่อคัดเลือกตัวแปรที่สามารถใช้วัดแต่ละคุณลักษณะได้ เมื่อได้ข้อมูลแล้วจึงอาศัยหลักการทางสถิติ ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนด น้ำหนักของตัวแปรให้ได้ตัวบ่งชี้ที่ต้องการ

การกำหนดรายละเอียดการนิยามตัวบ่งชี้ สามารถทำได้ 3 วิธี คือ การนิยามเชิงปฏิบัติ (Pragmatic Definition) การนิยามเชิงทฤษฎี (Theoretical Definition) และการนิยามเชิงประจักษ์ (Empirical Definition) แต่ละวิธีมีรายละเอียดดังนี้ (Johnstone, 1981; นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2546)

1. การนิยามเชิงปฏิบัติ (Pragmatic Definition) นักวิจัยสามารถทำได้ 2 วิธีด้วยกัน คือ วิธีที่ 1 นักวิจัยนิยามตัวบ่งชี้โดยใช้วิจารณ์ญาณคัดเลือกตัวแปรจากฐานข้อมูลที่รวบรวมเกี่ยวกับตัวแปรย่อยไว้แล้ว แนวทางนี้จะได้ตัวบ่งชี้ที่เป็นตัวแทนในการนำไปใช้วัด หรือวิธีที่ 2 การนิยามโดยรวมตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันเข้าด้วยกัน (Combination) เพื่อลดจำนวนตัวแปรลง การพัฒนาตัวบ่งชี้วิธีนี้จะมีความชัดเจนในการบ่งชี้ลักษณะของสิ่งนั้น ๆ แต่มีจุดอ่อนตรงที่การกำหนดนิยามอาศัยการตัดสินใจของนักวิจัยเท่านั้น อาจทำให้ได้นิยามที่ลำเอียงได้ นิยามนี้จึงมีจุดอ่อนมากที่สุด เนื่องจากไม่มีการอ้างอิงทฤษฎีหรือการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่อย่างใด จึงไม่นิยมใช้ แต่ในกรณีที่เป็น นักวิจัยควรพยายามปรับปรุงจุดอ่อนโดยใช้การตรวจสอบ

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร หรือการอ้างอิงทฤษฎีประกอบกับวิจารณ์ญาณในการคัดเลือกตัวแปร และกำหนดนิยาม

2. การนิยามเชิงทฤษฎี (Theoretical Definition) นักวิจัยนำทฤษฎีมาสนับสนุน การตัดสินใจ ยึดทฤษฎีเป็นสำคัญ การคัดเลือกตามหลักทฤษฎีมาพิจารณากำหนดให้น้ำหนัก ตามความสำคัญของตัวแปรนั้น ๆ เพื่อให้ได้ตัวแปรที่นำมากำหนดเป็นตัวบ่งชี้ที่ดีและถูกต้อง ตามหลักทฤษฎี นักวิจัยสามารถทำได้ 2 แบบ คือ แบบแรก เป็นการใช้ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัย เป็นพื้นฐานสนับสนุนโดยตลอดตั้งแต่การกำหนดตัวแปรย่อย การกำหนดวิธีการรวมตัวแปรย่อย และการกำหนดน้ำหนักตัวแปรย่อย นั่นคือ นักวิจัยใช้สูตร หรือโมเดลตามที่มีผู้พัฒนาไว้แล้ว แบบที่สอง เป็นการนำทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยเป็นพื้นฐานสนับสนุนในการคัดเลือกตัวแปรย่อย และการกำหนดวิธีการรวมตัวแปรย่อยเท่านั้น ส่วนในการกำหนดน้ำหนักของตัวแปรย่อยแต่ละ ตัวนั้น ผู้วิจัยต้องการความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญประกอบการตัดสินใจ ซึ่งวิธีนี้ใช้ในกรณีที่ยังไม่มี ผู้ใดกำหนดสูตรหรือโมเดลตัวบ่งชี้มาก่อน

3. การนิยามเชิงประจักษ์ (Empirical Definition) เป็นนิยามที่มีความใกล้เคียงกับ การนิยามเชิงทฤษฎี แตกต่างกันในการกำหนดน้ำหนักของตัวแปรที่ไม่ได้อาศัยแนวคิดทฤษฎี โดยตรง แต่ใช้ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญหรือวิธีการอื่น ๆ หลังจากนั้นใช้วิธีการทางสถิติ วิธีที่นิยมใช้กันมากที่สุดคือ การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ทำได้ 2 แบบ คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ใช้เมื่อนักวิจัยมีทฤษฎีรองรับ โมเดลแบบหลวม ๆ และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ใช้เมื่อนักวิจัยมีทฤษฎีรองรับโมเดลแบบหนักแน่น เข้มแข็ง และสามารถตรวจสอบความตรง ของโมเดลได้

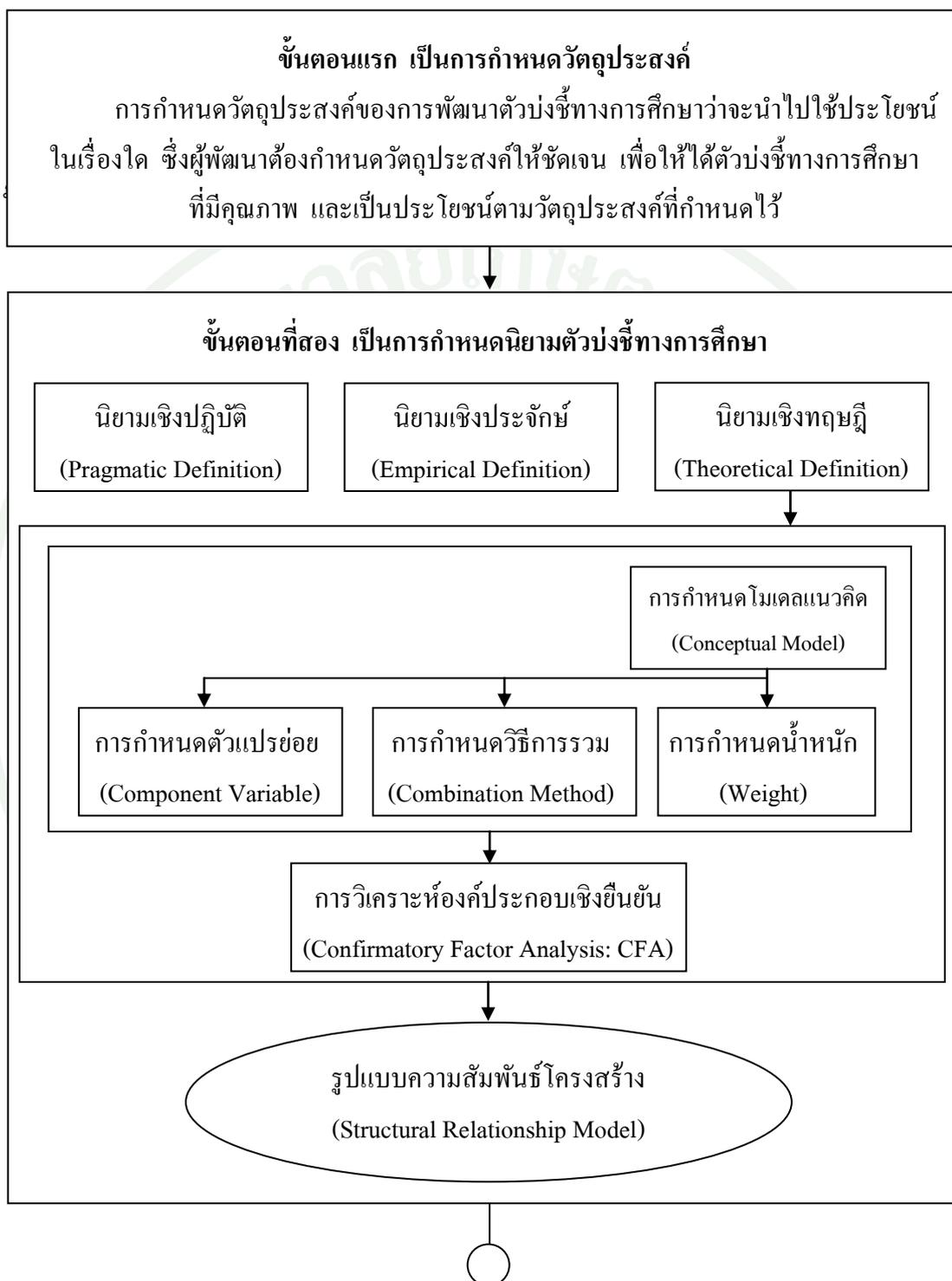
ขั้นตอนที่ 3 เป็นการรวบรวมข้อมูลในการกระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้ โดยการดำเนินการวัด ตัวแปรย่อยอันได้แก่ การสร้างเครื่องมือสำหรับวัด การทดลองใช้เครื่องมือ การปรับปรุงเครื่องมือ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตลอดจนการใช้ เครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนาม

ขั้นตอนที่ 4 เป็นการสร้างตัวบ่งชี้โดยในขั้นตอนนี้ นักวิจัยจะสร้างสเกล (Scaling) ตัวบ่งชี้ ทางการศึกษา ด้วยการนำตัวแปรย่อยที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ให้ได้เป็นตัวบ่งชี้ โดยวิธีการรวมตัวแปรย่อยและการกำหนดน้ำหนักของตัวแปรย่อยตามที่ได้นิยามตัวบ่งชี้ไว้

ขั้นตอนที่ 5 เป็นขั้นของการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ทางการศึกษาโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นมาครอบคลุมถึงการตรวจสอบคุณภาพของตัวแปรย่อย โดยตรวจสอบทั้งความเที่ยง (Reliability) ความตรง (Validity) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความเป็นประโยชน์ (Utility) ความเหมาะสม (Appropriateness) และความเชื่อถือได้ (Credibility)

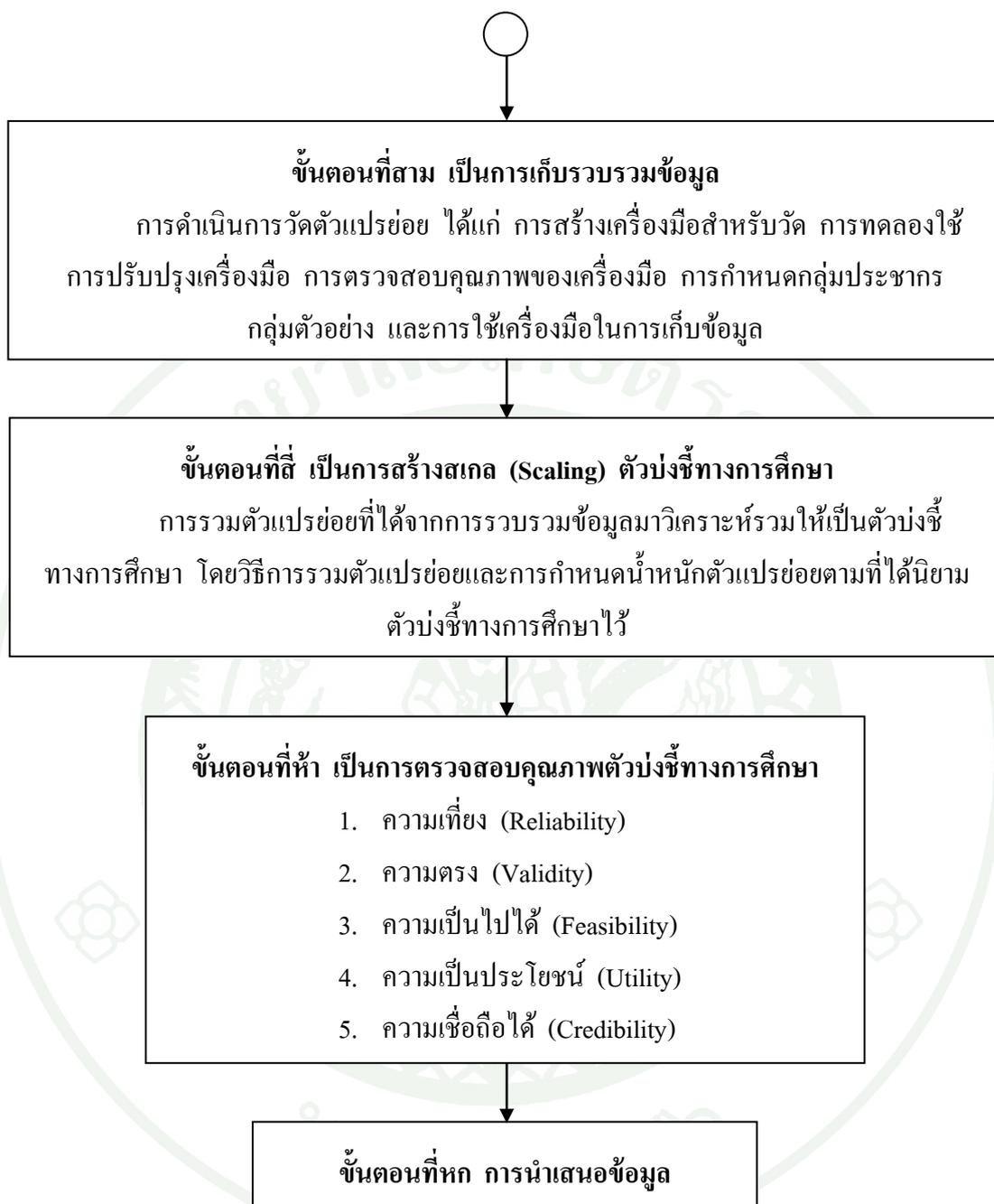
ขั้นตอนที่ 6 เป็นการนำเสนอรายงาน ซึ่งเป็นขั้นที่สำคัญเพราะเป็นการสื่อสารระหว่างนักวิจัยซึ่งเป็นผู้พัฒนากับผู้ใช้ตัวบ่งชี้ทางการศึกษา โดยหลังจากที่ได้สร้างและตรวจสอบตัวบ่งชี้แล้ว นักวิจัยจะต้องทำการวิเคราะห์ข้อมูลให้ได้ค่าของตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมกับบริบท เพื่อให้ผู้ใช้ตัวบ่งชี้ได้ทราบและใช้ประโยชน์จากตัวบ่งชี้ได้อย่างถูกต้อง

สรุปขั้นตอนการพัฒนาตัวบ่งชี้แบบนิยามเชิงประจักษ์ ดังแผนภาพ

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการพัฒนาตัวบ่งชี้แบบนิยามเชิงประจักษ์

ที่มา: นงลักษณ์ วิรัชชัย (2541: 24-25)

ภาพที่ 3 (ต่อ)

ที่มา: นางลักษณ์ วิรัชชัย (2541: 24-25)

6. การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้

การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ เป็นขั้นตอนที่สำคัญมากประการหนึ่ง เพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ที่จะนำไปใช้ มีหลักการสำคัญ 2 ประการ คือ การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ภายใต้กรอบแนวคิดทางทฤษฎี และการตรวจสอบด้วยวิธีการทางสถิติ ความสำคัญที่แท้จริงของการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้อยู่ที่กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี เพราะหากการพัฒนาตัวบ่งชี้เริ่มต้นจากกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ขาดคุณภาพแล้ว เทคนิควิธีการตรวจสอบทางสถิติก็ไม่ว่าจะทำให้ผลการพัฒนามีคุณภาพดีขึ้นมาได้ ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ มีดังนี้ (อุทุมพร จามรมาร, 2544: 31)

ขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบคุณภาพของตัวแปร และการคัดเลือกตัวแปรจะต้องมีการกำหนดกรอบแนวคิดในเชิงทฤษฎีที่ชัดเจน มีความครอบคลุมในการวัดตัวแปร และความเป็นตัวแทนของตัวแปร มีนิยามเชิงปฏิบัติการที่ถูกต้องสอดคล้องกับเป้าหมายในการนำตัวบ่งชี้ไปใช้ประโยชน์ รวมถึงลักษณะ ประเภท ระดับการวัด การสร้างโมเดล และการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรซึ่งจะช่วยให้สารสนเทศที่ได้มีคุณภาพมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยควรศึกษาและพิจารณาวิธีการรวบรวมหรือการสังเคราะห์ตัวแปรแต่ละวิธี แต่ละเงื่อนไข และความเหมาะสมในการนำไปใช้ที่แตกต่างกัน เพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ทางการศึกษาที่มีคุณภาพสอดคล้องกับเป้าหมายในการนำไปใช้มากขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดน้ำหนักของตัวแปร ควรเลือกวิธีการที่เหมาะสมกับธรรมชาติของตัวแปรและเป้าหมายในการนำไปใช้

ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 3 วิธี คือ การวิเคราะห์ความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (Practical Feasibility) และการตรวจสอบความตรงตามทฤษฎี (Construct Validity) ด้วยวิธีกลุ่มรู้ชัด (Known Group Method)

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเทคนิคเดลฟาย

ในส่วนความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเทคนิคเดลฟาย ผู้วิจัยนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. นิยามและข้อตกลงเบื้องต้นของเทคนิคเดลฟาย

ในส่วนความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเทคนิคเดลฟาย ผู้วิจัยนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

Jensen (1996: 857) ได้ให้คำนิยามของเทคนิคเดลฟายว่า “เป็นโครงการจัดทำรายละเอียดรอบคอบ ในการที่จะสอบถามบุคคลด้วยแบบสอบถามในเรื่องต่าง ๆ เพื่อจะได้ให้ข้อมูลและความคิดเห็นกลับมา โดยมุ่งที่จะรวบรวมการพิจารณาการตัดสินใจและสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในเรื่องที่เกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคต”

Johnson (1993: 982) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า “เป็นเทคนิคของการรวบรวมการพิจารณาการตัดสินใจที่มุ่งเพื่อเอาชนะจุดอ่อนของการตัดสินใจแต่เดิมที่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนใดคนหนึ่ง โดยเฉพาะหรือความคิดเห็นของกลุ่มหรือมติของที่ประชุม”

ส.วาสนา ประवालพฤกษ์ (2544: 49) กล่าวว่า

เทคนิคเดลฟาย เป็นเทคนิคหนึ่งที่ใช้ทำนายเหตุการณ์หรือความเป็นไปได้ในอนาคต โดยอาศัยความคิดเห็นที่สอดคล้องกันหรือฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและมีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากที่สุด โดยผู้วิจัยไม่ต้องนัดสมาชิกในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้มาประชุมพบปะกัน แต่ขอร้องให้สมาชิกแต่ละคนแสดงความคิดเห็นหรือตัดสินใจปัญหาในรูปของการตอบแบบสอบถาม และเทคนิคเดลฟายยังช่วยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ และไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางความคิดเห็นของผู้อื่นหรือเสียงส่วนใหญ่

สรุปได้ว่า เทคนิคเดลฟาย เป็นวิธีการที่ใช้หาฉันทามติหรือความคิดเห็นที่สอดคล้องกันจากการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ ช่วยให้ประหยัดเวลา ค่าใช้จ่ายและไม่เกิดความลำเอียง

จากผู้ที่มีอิทธิพลทางความคิดเห็นหรือเสียงส่วนใหญ่ ผลงานการวิจัยจากการใช้วิธีเทคนิคเดลฟาย มีความน่าเชื่อถือ เนื่องจากผ่านการตรึงตรง มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาข้อสรุปที่ดีที่สุดจากข้อมูลที่มีอยู่และความสามารถของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อตกลงเบื้องต้นของเทคนิคเดลฟายมี 2 ประการ คือ (Murry and Hammon, 1995 อ้างใน อัญชรี เจริญนักร, 2540: 10)

1. การตัดสินใจของกลุ่มบุคคลมีความถูกต้อง และความตรงมากกว่าการตัดสินใจของบุคคลเพียงบุคคลเดียว การตัดสินใจของกลุ่มบุคคลจะมีความตรงมากขึ้นถ้าผู้เชี่ยวชาญในกลุ่มเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องที่ศึกษา

2. การตัดสินใจของกลุ่มบุคคลมีความเที่ยงมากกว่าการตัดสินใจของบุคคลเพียงบุคคลเดียว แต่จะเกิดปัญหาเมื่อสมาชิกภายในกลุ่มเผชิญหน้าต่อกัน และอาจทำให้เกิดอิทธิพลของกลุ่มส่งผลต่อความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนอื่น ๆ ได้

2. ประเด็นที่เหมาะสมในการนำมาคาดการณ์ด้วยเทคนิคเดลฟาย

ในปัจจุบันเทคนิคเดลฟายนิยมนำมาใช้ในการคาดการณ์อนาคตอย่างกว้างขวาง สำหรับประเด็นเหตุการณ์ที่เหมาะสมในการนำมาศึกษาเพื่อคาดการณ์คำตอบโดยใช้เทคนิคเดลฟายได้แก่ (Limestone, 1975: 4)

1. ควรใช้ประเด็นเหตุการณ์ที่ไม่มีคำตอบที่ถูกต้องแน่นอนและไม่สามารถแสวงหาคำตอบได้ด้วยวิธีการวิเคราะห์โดยวิธีใดวิธีหนึ่ง แต่สามารถแสวงหาคำตอบโดยการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ อย่างกว้างขวาง

2. ผู้เชี่ยวชาญที่เหมาะสมในการนำมาศึกษาเพื่อรวบรวมความคิดเห็นนั้นไม่สะดวกที่จะมารวมกลุ่มกัน เพื่อให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ทั้งนี้อาจด้วยเนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณ ด้านเวลา ด้านสภาพภูมิอากาศ

3. ผู้วิจัยไม่ประสงค์ให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้เผชิญหน้ากัน ว่ามีใครบ้างที่เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ข้อคิดเห็นและเสนอข้อเสนอนะ เพื่อป้องกันการถูกรอบงำความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่มีบุคลิกภาพหรือการแสดงออกที่เหนือกว่า ซึ่งเรียกว่า Bandwagon Effect

3. ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ใช้เทคนิคเดลฟายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. เวลา ผู้ทำการวิจัยควรมีเวลามากเพียงพอ โดยทั่วไปใช้เวลาประมาณ 2 เดือน จึงจะเสร็จกระบวนการ อย่างไรก็ตามอาจใช้เวลาช้าหรือเร็วกว่านั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่จะส่งแบบสอบถามแต่ละรอบคืนมาช้าหรือเร็วเพียงใด

2. ผู้เชี่ยวชาญ เนื่องจากเทคนิคเดลฟาย เป็นวิธีที่ทำการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้น การพิจารณาคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ จึงนับว่ามีความสำคัญยิ่งต่อความตรง และความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของผลการวิจัย ในการพิจารณาคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญนั้น เพื่อให้ผลการวิจัยมีความตรง และความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยต้องพิจารณาเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในประเด็นปัญหาที่ศึกษาอย่างถ้วนถี่ เพื่อให้ได้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความเหมาะสมมากที่สุดในส่วนของจำนวนผู้เชี่ยวชาญนั้น Macmillan ได้เสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัย โดยเทคนิคเดลฟาย ในการประชุมประจำปี California Junior Colleges Association เมื่อ ค.ศ.1971 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย

จำนวนผู้เชี่ยวชาญ	ช่วงความคลาดเคลื่อนที่ลดลง	ขนาดความคลาดเคลื่อน
1 – 5	1.20 – 0.07	0.50
5 – 9	0.07 – 0.58	0.12
9 – 13	0.58 – 0.54	0.04
13 – 17	0.54 – 0.50	0.04
17 – 21	0.50 – 0.48	0.02
21 – 25	0.48 – 0.45	0.02
25 – 29	0.45 – 0.44	0.02

ที่มา: Macmillan (1971 อ้างใน มนต์ชัย เทียนทอง, 2549: 170)

จากตารางแสดงให้เห็นว่าจำนวนผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป ขนาดของความคลาดเคลื่อนจะคงที่ที่ 0.02 ซึ่งเป็นค่าที่น้อยที่สุดถึงแม้จะมีจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่มากกว่านี้ก็ตาม และจากช่วงของความคลาดเคลื่อนที่ลดลงนั้น จะเห็นว่าเมื่อผู้เชี่ยวชาญ 21 คน ช่วงของความคลาดเคลื่อนที่ลดลงและจะมีค่าเท่ากับ 0.48 ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงกำหนดผู้เชี่ยวชาญจำนวน 21 คน ซึ่งจากตารางจะมีค่าช่วงของความคลาดเคลื่อนที่ลดลงอยู่ที่ 0.48 และมีขนาดของความคลาดเคลื่อนที่ 0.02

3. แบบสอบถาม ควรเขียนให้ชัดเจน สละสลวย ง่ายแก่การอ่านและเข้าใจ นอกจากนี้ การเว้นระยะในการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละรอบไม่ควรให้ห่างนานเกินไป เพราะอาจมีผลให้ผู้ตอบลืมเหตุผลที่เลือก หรือตอบในรอบที่ผ่านมาได้

4. ผู้ทำการวิจัย ผู้ทำการวิจัยต้องมีความละเอียดรอบคอบในการพิจารณาคำตอบ และให้ความสำคัญในคำตอบที่ได้รับอย่างเสมอกันทุกข้อ โดยไม่มีความลำเอียงแม้ว่าในข้อนั้น ๆ จะมีบางคนไม่ตอบก็ตาม ทั้งยังควรมีการวางแผนล่วงหน้าอย่างดีในการดำเนินงานตามขั้นตอนของกระบวนการวิจัยแบบเดลฟายด้วย

5. เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาค้นหามติที่เหมาะสม สำหรับคำตอบที่ได้จากแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ในรอบที่ 2 และ 3 นั้นจะนำมาคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ เพื่อพิจารณาค้นหามติ Limestone (1975: 21) กล่าวว่า “ควรจะยุติการวิจัยเมื่อค้นหามติที่ได้เพิ่มขึ้นหรือลดลงจากคำตอบในรอบที่ผ่านมาอย่างน้อย 15%” นอกจากนี้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปเกณฑ์ที่เหมาะสมได้ดังนี้ (สุวดี ทวีบุตร, 2540)

5.1 ถ้าข้อความใดมีพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 และค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างค่าฐานนิยมกับค่ามัธยฐานไม่เกิน 1.00 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อข้อความนั้น มีความสอดคล้องกันหรือได้รับฉันทามติ

5.2 ถ้าข้อความใดมีพิสัยระหว่างควอไทล์เกิน 1.50 และค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างค่าฐานนิยมกับค่ามัธยฐานเกิน 1.00 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อข้อความนั้น ไม่สอดคล้องกันหรือไม่ได้รับฉันทามติ

4. ข้อดีและข้อจำกัดของเทคนิคเดลฟาย

เทคนิคเดลฟาย เป็นเทคนิคการวิจัยที่ได้ผลอย่างรวดเร็ว เป็นอิสระ ประหยัดค่าใช้จ่าย แต่อาจมีความคลาดเคลื่อนเมื่อผู้เชี่ยวชาญเกิดความเบื่อหน่าย ผู้วิจัยขาดความรอบคอบ เทคนิคเดลฟายจึงมีข้อดีและข้อจำกัดดังนี้ ทองสง่า ผ่องแผ้ว (2548) มนต์ชัย เทียนทอง (2549) และ ส.วาสนา ประवालพฤกษ์ (2544) กล่าวไว้ดังนี้

ข้อดีของการใช้เทคนิคเดลฟาย มีดังนี้

1. เป็นเทคนิคที่สามารถรวบรวมความคิดเห็น โดยไม่ต้องมีการพบปะประชุมกันซึ่งเป็นการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายอย่างมาก ตลอดจนไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของการเดินทาง
2. ข้อมูลที่ได้จะเป็นคำตอบที่น่าเชื่อถือเพราะ
  - 2.1 เป็นความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นอย่างแท้จริง
  - 2.2 มาจากการข้ถามหลายรอบ จึงเป็นคำตอบที่ได้กลั่นกรองมาอย่างรอบคอบ
  - 2.3 ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเต็มที่และอิสระไม่ได้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางความคิดหรืออำนาจเสียงส่วนใหญ่ เพราะผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้นจะไม่ทราบว่ามีใครอยู่ในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญบ้าง และไม่ทราบด้วยว่าแต่ละคนมีความคิดเห็นอย่างไร เนื่องจากการตอบแบบสอบถามเดลฟายไม่ต้องลงชื่อผู้ตอบ
3. ผู้ทำการวิจัยสามารถระดมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้โดยไม่จำกัด ทั้งในเรื่องจำนวนผู้เชี่ยวชาญ สาขาภูมิศาสตร์ หรือเวลา
4. เป็นเทคนิคที่มีขั้นตอนการดำเนินการไม่ยากนัก และได้ผลอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ
5. ผู้ทำการวิจัยสามารถทราบลำดับความสำคัญของข้อมูล และเหตุผลในการตอบรวมทั้งความสอดคล้องในเรื่องความคิดเห็นได้เป็นอย่างดี

ข้อจำกัดของเทคนิคเดลฟาย มีดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการคัดเลือกไม่ใช่เป็นผู้มีความสามารถหรือเชี่ยวชาญในสาขานั้นอย่างแท้จริง ซึ่งทำให้ข้อมูลที่ได้ขาดความเชื่อมั่นได้
2. ผู้เชี่ยวชาญไม่เต็มใจที่จะให้ความร่วมมือในการวิจัยอย่างแท้จริงโดยตลอด เนื่องจากเกิดความเบื่อหน่ายในการตอบคำถามหลายรอบ หรือไม่เห็นความสำคัญของการวิจัย ซึ่งทำให้ผลการวิจัยเกิดความคลาดเคลื่อนได้
3. ผู้ทำการวิจัยขาดความรอบคอบ หรือมีความลำเอียงในการพิจารณาวิเคราะห์คำตอบที่ได้ในแต่ละรอบ ก็จะทำให้ผลการวิจัยคลาดเคลื่อนได้
4. แบบสอบถามที่ส่งไปสูญหาย หรือไม่ได้รับคำตอบกลับมารอบในแต่ละรอบ ก็จะทำให้ได้ข้อมูลไม่ครบตามต้องการ
5. เทคนิคเดลฟายใช้เวลาในการดำเนินการนานประมาณ 1 – 3 เดือน จึงจะเสร็จสมบูรณ์

5. กระบวนการของเทคนิคเดลฟาย

กระบวนการของการวิจัย เริ่มจากการคัดเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อร่วมตอบแบบสอบถาม และเพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่ตรงความจริงและน่าเชื่อถือมากขึ้น จึงต้องถามซ้ำและส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญประมาณ 3 – 4 รอบ คือ

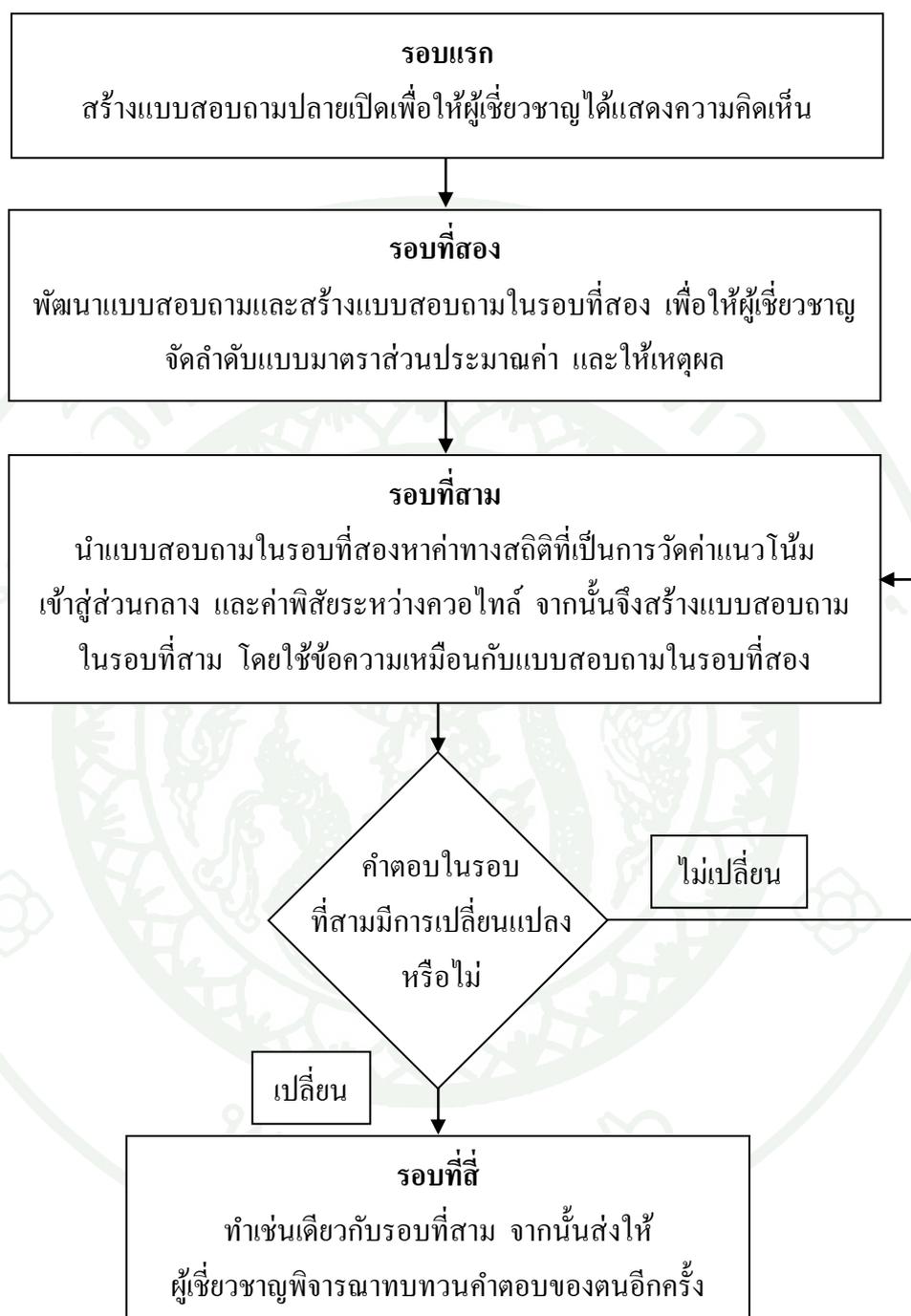
รอบที่ 1 แบบสอบถามในรอบแรกมักเป็นคำถามปลายเปิดและเป็นการถามอย่างกว้าง ๆ เพื่อต้องการเก็บรวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน นักวิจัยอาจใช้วิธีการสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างแบบเปิดและไม่จำกัดคำตอบ (Nondirective, Open-Ended, Semi-Structured Interview) คือ มีการเตรียมหัวข้อหรือประเด็นที่จะถามไว้ล่วงหน้า ไม่ถามแบบชี้นำแต่จะปล่อยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์พูดแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระและมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ผู้สัมภาษณ์ มีหน้าที่เพียงบันทึกและตั้งใจฟัง แล้วทำการสรุปการสัมภาษณ์

รอบที่ 2 แบบสอบถามในรอบที่ 2 จะพัฒนาจากคำตอบในแบบสอบถามหรือการสัมภาษณ์ในรอบแรก โดยผู้ทำการวิจัยจะรวบรวมความคิดเห็นที่ได้ทั้งหมดเข้าด้วยกัน และนำมาวิเคราะห์พิจารณา รวมทั้งคัดข้อมูลที่ซ้ำซ้อนออก จากนั้นก็จัดสร้างเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 ส่งกลับไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้นอีกครั้ง แบบสอบถามรอบนี้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนต้องลงมติ จัดระดับความสำคัญของแต่ละข้อในรูปแบบของการให้เปอร์เซ็นต์หรือแบบมาตราวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) รวมทั้งเขียนเหตุผลที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยของแต่ละข้อลงในช่องว่างที่เว้นไว้ตอนท้ายประโยค นอกจากนี้หากมีคำถามข้อใดที่ไม่ชัดเจน หรือควรมีการแก้ไขสำนวน ผู้เชี่ยวชาญสามารถเขียนคำแนะนำลงในช่องว่างดังกล่าวได้อีกด้วยในบางครั้ง ผู้ทำการวิจัยอาจไม่ได้เริ่มต้นด้วยการส่งแบบสอบถามปลายเปิดเหมือนอย่างในรอบแรก แต่สร้างแบบสอบถามฉบับแรกในลักษณะคล้าย ๆ กันแบบสอบถามที่ 2 และสร้างคำถามเกี่ยวกับปัญหาที่กำลังวิจัย แล้วจึงส่งไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอให้จัดระดับความสำคัญของแต่ละข้อ แบบสอบถามในลักษณะนี้ผู้ทำการวิจัยควรมีคำถามปลายเปิดในตอนท้ายของแบบสอบถาม เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้

รอบที่ 3 หลังจากได้รับแบบสอบถามรอบที่ 2 จากผู้เชี่ยวชาญคืนแล้ว ผู้วิจัยจะนำคำตอบแต่ละข้อคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) แล้วสร้างแบบสอบถามใหม่โดยใช้ข้อความเดียวกับแบบสอบถามรอบที่ 2 เพียงแต่เพิ่มตำแหน่งมัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งที่ผู้ตอบท่านนั้น ๆ ได้ตอบในแบบสอบถามฉบับรอบที่ 2 แล้วส่งกลับไปให้ผู้ตอบท่านนั้น ๆ อีกครั้งหนึ่ง จุดประสงค์ของแบบสอบถามรอบนี้เพื่อให้ผู้ตอบได้เห็นความแตกต่างระหว่างคำตอบเดิมของตัวเอง ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคำตอบที่ได้จากกลุ่มผู้ตอบทั้งหมด แล้วพิจารณาทบทวนอีกครั้งว่าต้องการยืนยันคำตอบเดิมหรือต้องการเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่หากต้องการยืนยันคำตอบเดิมก็ได้รับการขอร้องให้เขียนเหตุผลสั้น ๆ ลงตอนท้ายของแต่ละข้อด้วย การส่งแบบสอบถามในรอบนี้นั้นจะจัดส่งไปให้กับผู้ที่ตอบและส่งคืนแบบสอบถามรอบที่ 2 แล้วเท่านั้น

รอบที่ 4 ผู้ทำการวิจัยจะทำตามขั้นตอนเดียวกับรอบที่ 3 คือ คำนวณหาค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ จากคำตอบที่ได้มาใหม่ แล้วใส่ลงในแบบสอบถามที่มีรูปแบบและเนื้อหาเช่นเดียวกับฉบับในรอบที่ 3 รวมทั้งใส่ตำแหน่งของผู้ตอบท่านนั้น ๆ ในฉบับที่ 3 ด้วย จากนั้นส่งไปให้ผู้ตอบพิจารณาทบทวนคำตอบอีกครั้งโดยทั่ว ๆ ไป มักจะตัดการส่งแบบสอบถามในรอบที่ 4 แล้วใช้ผลที่ได้ในรอบที่ 3 พิจารณาเสนอผลการวิจัย เพราะความคิดเห็นในรอบที่ 3 และรอบที่ 4 มีความแตกต่างกันน้อยมาก

สรุปขั้นตอนการออกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเทคนิคเดลฟาย

ภาพที่ 4 ขั้นตอนการออกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเทคนิคเดลฟาย

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของเทคนิคเดลฟาย มีค่าสถิติที่ต้องใช้เกี่ยวกับการวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง ได้แก่ ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และการวัดการกระจาย ได้แก่ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

1. การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง ได้แก่ ค่ามัธยฐาน และฐานนิยม

1.1 ค่ามัธยฐาน (Median) ใช้ในกรณีที่เป็นความคิดเห็นในเรื่องเวลา และปริมาณ โดยมีเกณฑ์ใช้แปลความหมายของแต่ละข้อความที่สอบถาม คือ ถ้าค่ามัธยฐานมีมาก (ตั้งแต่ 1.50 ขึ้นไป) ก็ถือว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยมาก แต่ถ้าค่ามัธยฐานมีน้อย (น้อยกว่า 1.50) แสดงว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วยกับข้อความที่สอบถามนั้น

1.2 ค่าฐานนิยม (Mode) ใช้ในกรณีที่เป็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการณ์ในอนาคต การคำนวณหาค่าฐานนิยมจะหาจากควมมีระดับคะแนนจาก 1 ถึง 5 ของแต่ละข้อความที่สอบถาม โดยระดับคะแนนใดที่มีความถี่สูงสุดถือว่าเป็นค่าฐานนิยมของข้อความที่สอบถามนั้น ในกรณีที่ความถี่สูงสุดระดับคะแนนเท่ากันและอยู่ติดกันจะถือเอาค่ากลางระหว่างคะแนนทั้งสองฐานนิยมของข้อความที่สอบถามนั้น ส่วนกรณีที่ความถี่สูงสุดของระดับคะแนนเท่ากันแต่ไม่อยู่ติดกันจะถือว่าระดับคะแนนทั้งสองนั้นเป็นฐานนิยมของข้อความที่สอบถาม

2. การวัดการกระจาย ได้แก่ ค่าพิสัยควอไทล์ (Interquartile Range) เป็นการคำนวณหาความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 1 และควอไทล์ที่ 3 ถ้าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้ในข้อความที่สอบถามมีค่าต่ำกว่า 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความที่สอบถามมีความสอดคล้องกัน ถ้าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความที่สอบถามนั้นมีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความที่สอบถามนั้น ไม่สอดคล้องกัน

การแปลความหมายจะนำเอาข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน (Consensus) ทั้งค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ มาสรุปเป็นความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และเสนอเป็นผลการวิจัยต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

มยุรี พิมพ์สุวรรณ (2544) ได้ศึกษาการดำเนินงานและความต้องการแนะแนวการดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในโรงเรียนแกนนำเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า พบว่า การดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ อยู่ในระดับปานกลาง และมีความต้องการการแนะแนวโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับปานกลาง

ชัยรินทร์ ชัยวิสิทธิ์ (2545) ได้ศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างเสริมค่านิยมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้นักเรียนและชุมชนด้วยโครงการงานอาชีพ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบเรียงความ แบบบันทึกการสังเกต แบบสอบถามความคิดเห็น แบบบันทึกการเรียนของนักเรียน แบบสอบถามเมื่อจบบทเรียนและแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการเรียนการสอนและครูผู้สอนเป็นไปในทางบวก และความคิดเห็นของชุมชนที่มีต่อการทำโครงการงานอาชีพของนักเรียนก็เป็นทางบวกเช่นเดียวกัน

พระขวัญชัย ศรีพรรณ (เกตุขุมโม) (2546) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการใช้แนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาพระพุทธศาสนา โดยใช้การสอนแบบอริยสัจกับการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เครื่องมือที่ใช้คือแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา มีค่าความเชื่อมั่น 0.97 และแบบสอบถามการใช้แนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าความเชื่อมั่น 0.83 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่านักเรียนที่เรียนวิชาพระพุทธศาสนาโดยใช้การสอนแบบอริยสัจกับการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน และนักเรียนที่เรียนวิชาพระพุทธศาสนาโดยใช้การสอนแบบอริยสัจกับการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีการใช้แนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

สกกล พรหมสิน (2546) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของประชากรตำบลหงส์เจริญ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ใช้สถิติพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มครัวเรือนตัวอย่างมีการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงระดับสูง มีคุณภาพชีวิตระดับปานกลาง

พัคตร์วิภา ตะเพียนทอง (2549) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการศึกษาวิจัย พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

สรุปได้ว่า ปัจจุบันสถาบันการศึกษาได้จัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง มีการปลูกฝังให้นักเรียนและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมค่านิยม เอกลักษณ์ความเป็นไทย การจัดการเรียนรู้มีการสอดแทรกเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ในห้องเรียน และมีการประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนอกห้องเรียน

2. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้

อมรรัตน์ ทรรศนียากร (2544) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้การส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัย ใช้กลุ่มตัวอย่าง 5 กลุ่ม เพื่อค้นหาตัวบ่งชี้ย่อย เพื่อคัดเลือกตัวบ่งชี้ย่อย เพื่อใช้ในการหาค่าความเที่ยงตรงตามสภาพของแบบวัดเป็นรายข้อ เพื่อใช้ในการหาค่าอำนาจจำแนก และเพื่อใช้ในการหาค่าอำนาจจำแนก ซึ่งผลการวิจัยประกอบด้วย 1 ตัวบ่งชี้หลักคือ ตัวบ่งชี้การส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข ซึ่งมี 116 ตัวบ่งชี้ย่อย เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักถ่วงมีค่ามากกว่า .30 ขึ้นไป

เพชรณิ วิริยะสืบพงศ์ (2545) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้รวมคุณภาพกระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาล ซึ่งดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ การวิเคราะห์เพื่อให้ได้องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวแปรที่บ่งชี้ การทดสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้าง และการพัฒนาตัวบ่งชี้ ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลัก ซึ่งมี 32 องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้คุณภาพ 65 ตัวแปร และผลการทดสอบโมเดลพบว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จตุพร แพงจันทร์ศรี (2546) ได้ศึกษาการสร้างดัชนีชี้วัดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนประจำ โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ปัญหาพฤติกรรมได้มาจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง แล้วนำมาสร้างแบบสังเกต แบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยทำการวัด 3 ครั้ง และวัดซ้ำ 1 ครั้ง โดยมีผู้สังเกตร่วมกัน 2 คน แล้วนำแบบสังเกตมาหาคุณภาพและสร้างเกณฑ์มาตรฐานในการวัดพฤติกรรม ผลการวิจัย ได้แบบสังเกตพฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่มีลักษณะพิเศษคือ สามารถเป็นดัชนีชี้วัดพฤติกรรมอันก่อให้เกิดปัญหาโดยมีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน .789 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .997 ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01 และมีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 97.94

สุทธิรัช คนกาญจน์ (2547) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) และตรวจสอบความเที่ยงตรง จากผลการวิเคราะห์โมเดลลิสเรล (LISREL Model) พบว่า การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้ตัวบ่งชี้ 7 องค์ประกอบ 16 ตัวบ่งชี้ คือ องค์ประกอบด้านคุณภาพ 3 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านประสิทธิภาพการบริหารอุดมศึกษา 4 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านการผลิตบัณฑิตตามความต้องการของสังคม 1 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านความเป็นสากล 2 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการศึกษาร่วมกับภาคเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 ตัวบ่งชี้

น้ำทิพย์ นิมสะอาด (2549) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) และการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์ ที่ได้รับจันทามติ มี 30 ตัวบ่งชี้ แบ่งเป็น 5 องค์ประกอบ ซึ่งอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรทั้งหมดรวมกันได้ร้อยละ 57.102 ได้แก่ 1) มีทักษะการแก้ปัญหา และเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์ 2) มีทักษะการคิดและการเรียนรู้ 3) มีความสามารถในการคิดคำนวณ 4) มีความสามารถในการนำคณิตศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และ 5) มีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาอย่างเป็นระบบ

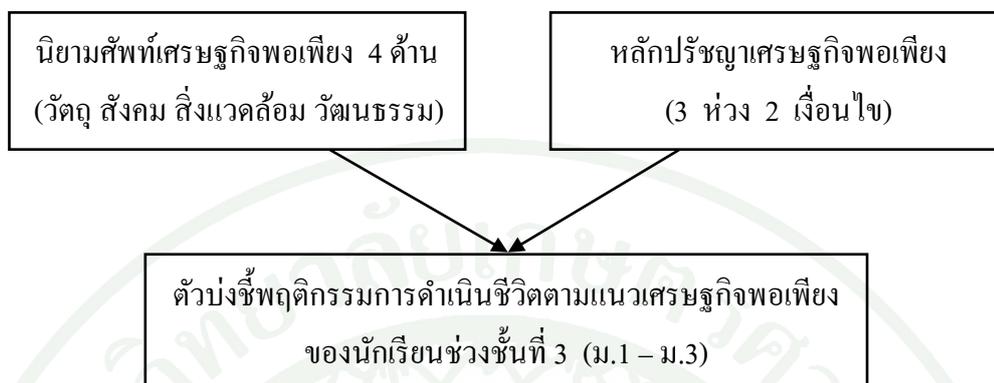
สรุปได้ว่า การพัฒนาตัวบ่งชี้มีวิธีการที่หลากหลายวิธี ดังเช่น 1) การนิยามเชิงปฏิบัติ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการถามคัดเลือกตัวแปรจากฐานข้อมูลที่มีอยู่แล้ว และนำมาพัฒนาเป็นตัวบ่งชี้ 2) การนิยามเชิงทฤษฎีโดยการกำหนดตัวแปรย่อย กำหนดวิธีการรวมตัวแปรย่อยและกำหนดน้ำหนักตัวแปรย่อยจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยในการกำหนดน้ำหนักตัวแปรย่อยแต่ละตัวนั้นอาจใช้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญประกอบในการตัดสินใจ และ 3) นิยามเชิงประจักษ์ เป็นวิธีการที่ผู้วิจัยเลือกใช้สำหรับการพัฒนาตัวบ่งชี้รวม เนื่องจากเป็นการนิยามที่มีความเหมาะสมและนิยมใช้กันมาก

เนื่องจากไม่ได้ใช้แนวคิดทฤษฎีเพียงอย่างเดียว แต่ใช้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญหรือวิธีการทางสถิติร่วมด้วย งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงพัฒนาตัวบ่งชี้โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) โดยการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและพัฒนาเป็นตัวบ่งชี้

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ควรประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม ซึ่งการดำเนินชีวิตในทุก ๆ ด้านนั้น ควรประกอบด้วยหลัก “3 ห่วง 2 เงื่อนไข” คือ ดำเนินชีวิตด้วยความพอประมาณ ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี อยู่บนเงื่อนไขของความรู้ และเงื่อนไขของคุณธรรม เช่น การดำเนินชีวิตในด้านเศรษฐกิจก็คือ การรู้จักการใช้จ่ายของตนเอง ใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล พอประมาณกับฐานะ อย่างประหยัด คิด วางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างรอบคอบ ลดค่าใช้จ่าย รู้จักการออมเงิน การเพิ่มรายได้ และเพิ่มทางเลือกโดยการหาอาชีพ หรือรายได้เสริม เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันและสร้างทางเลือกสำรองไว้ เป็นต้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้แนวทางในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้วิจัยจะมุ่งพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 โดยมีขั้นตอนการดำเนินการแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนแรก ดำเนินการโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ซึ่งเป็นการอาศัยความคิดเห็นที่สอดคล้องกันหรือฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกันและมีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากที่สุด โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและแบบสอบถาม เพื่อให้ได้นิยามศัพท์ความพอเพียงและคัดเลือกตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการโดยการนำตัวบ่งชี้ที่ได้รับฉันทามติจากผู้เชี่ยวชาญในขั้นตอนแรกมาจัดทำเป็นแบบสอบถามครูประจำชั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ทุกโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ในด้านความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เหตุผลที่เลือกครูประจำชั้น เนื่องจากครูประจำชั้นเป็นผู้ที่จะนำตัวบ่งชี้ไปใช้ในการประเมินพฤติกรรมของนักเรียน และขั้นตอนที่ 3 นำตัวบ่งชี้ที่ผ่านการตรวจสอบในขั้นตอนที่ 2 มาให้ครูประจำชั้นประเมินพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ในด้านความตรงตามทฤษฎีด้วยวิธีกลุ่มรู้ชัด (Known Group Method) (พรทิพย์ ไชยโส, 2549) ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงในแผนภาพที่ 5 และกรอบการดำเนินการวิจัย แสดงในตารางที่ 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตารางที่ 2 กรอบการดำเนินการวิจัย

คำถามการวิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. ตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ประกอบด้วยตัวบ่งชี้อะไรบ้าง	1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	1. ตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	1. ผู้เชี่ยวชาญ	1.1 แบบสัมภาษณ์ 1.2 แบบสอบถาม	1.1 การวิเคราะห์เนื้อหา 1.2 ค่ามัธยฐานระหว่างควอไทล์

ตารางที่ 2 (ต่อ)

คำถามการวิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
2. ตัวบ่งชี้พฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีคุณภาพหรือไม่	2. เพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้พฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	2.1 ความตรงตามเนื้อหา 2.2 ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ 2.3 ความตรงตามทฤษฎีด้วยวิธีกลุ่มรู้จัก	2.1 ผู้เชี่ยวชาญ 2.2 ครูประจำชั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1–3 ทุกโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 2.3 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา	2.1 แบบสัมภาษณ์ 2.2 แบบสอบถาม 2.3 แบบสอบถาม	2.1 การวิเคราะห์ความตรงตามเนื้อหา 2.2 การใช้ค่าร้อยละ 2.3 การใช้การหาผลรวมและสถิติ t – test สำหรับสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน

บทที่ 3

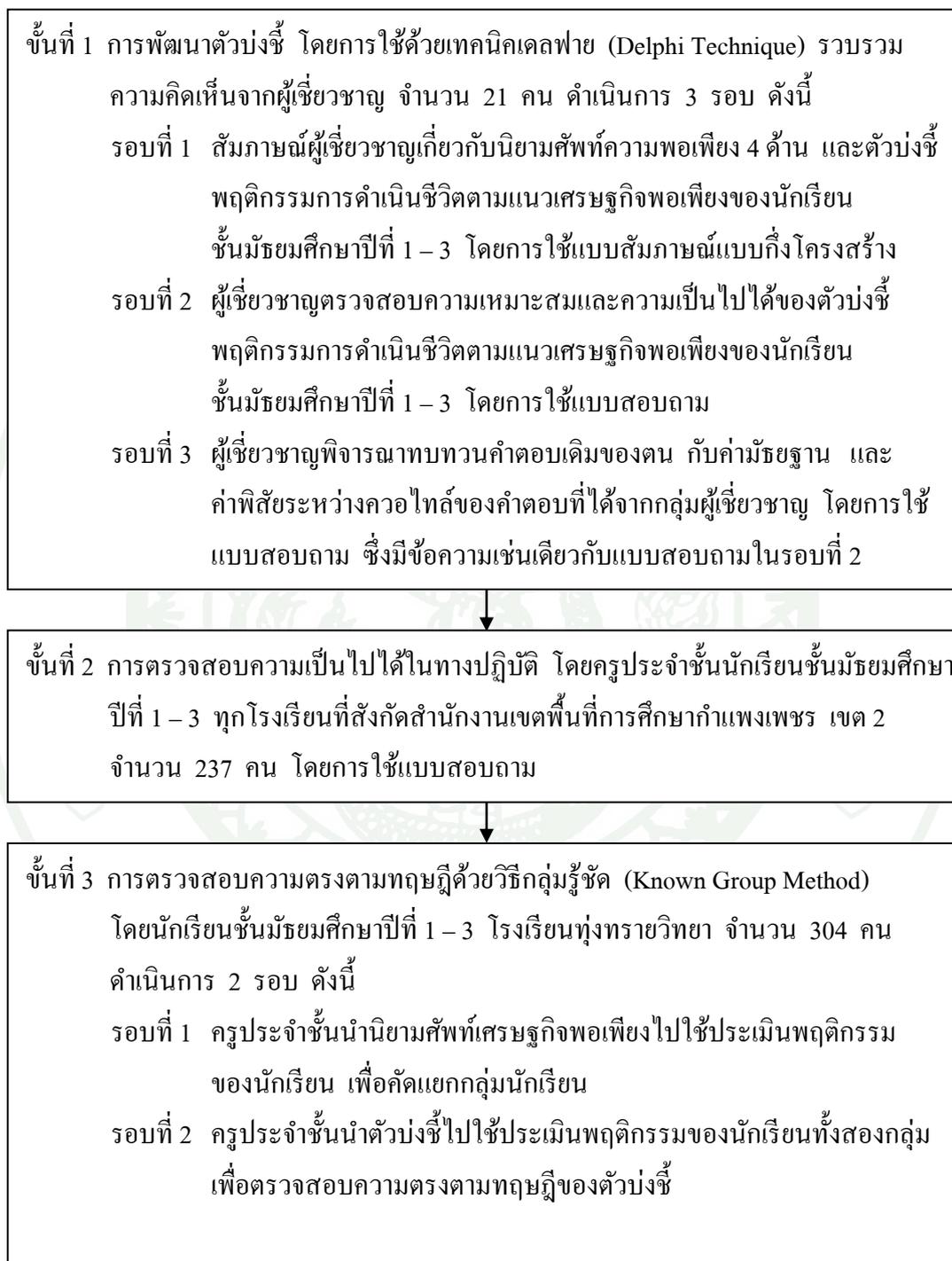
วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการดำเนินการโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 และเพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. การพัฒนาตัวบ่งชี้โดยใช้เทคนิคเดลฟาย
2. การตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ
3. การตรวจสอบความตรงตามทฤษฎีด้วยวิธีกลุ่มรู้ชัด

ขั้นตอนการดำเนินการดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปดังแผนภาพที่ 5

ขั้นตอนการพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

ภาพที่ 6 ขั้นตอนการพัฒนาตัวบ่งชี้การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้โดยใช้เทคนิคเดลฟาย

การวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นการพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 โดยการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มประชากร

ประชากรที่ใช้ในการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ โดยเทคนิคเดลฟาย คือผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในขั้นตอนนี้คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) (บุญเรียง ขจรศิลป์, 2543: 49) โดยมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญดังนี้

1. เป็นนักวิชาการหรือเป็นผู้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. เป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ในเรื่องการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถาบันการศึกษาและเยาวชน
3. ให้ความร่วมมือในการวิจัยด้วยความเต็มใจ ตั้งใจและยินยอมเสียสละเวลาตลอดระยะเวลาในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน จำนวน 3 ฉบับ ประกอบด้วย

ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สำหรับผู้เชี่ยวชาญเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนิยามศัพท์ความพอเพียง 4 ด้าน และตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) สำหรับผู้เชี่ยวชาญ ในการพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) สำหรับผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาทบทวนคำตอบเดิมของตนกับค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคำตอบที่ได้จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยมีข้อความเช่นเดียวกับแบบสอบถามฉบับที่ 2

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ฉบับที่ 1 – แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงสามารถแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม ซึ่งแต่ละด้านนั้นต้องคำนึงถึงหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และเงื่อนไขของความรู้และคุณธรรม

2. สร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ชนิดปลายเปิดที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีการเตรียมหัวข้อหรือประเด็นที่จะถามไว้ล่วงหน้า ไม่ใช้คำถามแบบชี้นำ แต่จะปล่อยให้ผู้เชี่ยวชาญพูดแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ และมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ผู้วิจัยมีหน้าที่เพียงบันทึกและตั้งใจฟัง แล้วใช้การวิเคราะห์ความตรงตามเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อจะได้สารสนเทศมาสร้างเป็นคำถามในขั้นตอนต่อไป แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับนิยามศัพท์ความพอเพียง ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

3. นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างเสร็จแล้วส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา เพื่อขอคำแนะนำ และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ปรับแก้ไขเรียบร้อยแล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คน

ฉบับที่ 2 – แบบสอบถามปลายปิด มาตรฐานประมาณค่า 5 อันดับ มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังนี้

การสร้างแบบสอบถามในรอบที่ 2 เป็นการนำตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในรอบแรก มาคัดเลือกและจัดทำเป็นแบบสอบถามปลายปิด มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ และส่งกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นรอบที่ 2 เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวบ่งชี้ ตามเกณฑ์ความเหมาะสม ดังนี้

ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ระดับคะแนนที่ให้มีความหมายดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมมากที่สุดในการบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

ระดับ 4 หมายถึง ตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมมากในการบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

ระดับ 3 หมายถึง ตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมปานกลางในการบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

ระดับ 2 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมน้อยในการบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

ระดับ 1 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุดในการบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

ความเป็นไปได้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวบ่งชี้ ระดับคะแนนที่ให้มีความหมายดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มีความเป็นไปได้มากที่สุดในการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์

ระดับ 4 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มีความเป็นไปได้มากในการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์

ระดับ 3 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มีความเป็นไปได้ปานกลางในการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์

ระดับ 2 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มีความเป็นไปได้น้อยในการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์

ระดับ 1 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มีความเป็นไปได้น้อยที่สุดในการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์

ฉบับที่ 3 – แบบสอบถามปลายปิด มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังนี้

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามในรอบที่ 3 โดยมีลักษณะข้อความเช่นเดียวกับแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาในรอบที่ 2 แต่มีการแสดงค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) และแสดงคำตอบเดิมของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน แล้วส่งกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเป็นรอบที่ 3 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะระบุว่าต้องการยืนยันคำตอบเดิมหรือต้องการเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่ ถ้าคำตอบใหม่อยู่นอกเขตค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ขอให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงเหตุผลประกอบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิคเดลฟาย รวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ 21 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดนิยามศัพท์ความพอเพียงและ คัดเลือกตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 – 3 มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากประธานโครงการปริญญาโท สาขาวิจัย และประเมินผลการศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ถึงผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 21 คน เพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามโดยใช้เทคนิคเดลฟาย จำนวน 3 รอบ นำหนังสือที่ได้พร้อมโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ ติดต่อขอความร่วมมือด้วยตนเอง อธิบาย วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และระยะเวลาที่ระบุไว้ในแบบสอบถาม

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 1 ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ด้วยตนเองกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน โดยการใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีการเตรียมหัวข้อหรือประเด็นที่จะถามไว้ล่วงหน้า ไม่ถามแบบชี้หน้า แต่จะปล่อยให้ผู้เชี่ยวชาญพูด แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระและมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ผู้วิจัยมีหน้าที่เพียงบันทึกและตั้งใจฟัง แล้วทำการสรุปการสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 2 ผู้วิจัยใช้วิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ยกเว้นผู้เชี่ยวชาญบางท่านที่ผู้วิจัยต้องไปส่งด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวบ่งชี้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 3 ผู้วิจัยใช้วิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ยกเว้นผู้เชี่ยวชาญบางท่านที่ผู้วิจัยต้องไปส่งด้วยตนเอง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะระบุว่า ต้องการยื่นข้อคำถามเพิ่มเติมหรือต้องการเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่ ถ้าคำตอบใหม่อยู่นอกเขตคำพิสัย ระหว่างควอไทล์ขอให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงเหตุผลประกอบ

5. การติดตามแบบสอบถามในแต่ละรอบ ในกรณีที่ผู้เชี่ยวชาญไม่ตอบแบบสอบถามกลับ ภายในระยะเวลาที่กำหนด (ภายใน 2 สัปดาห์) ผู้วิจัยใช้วิธีการติดตามทางโทรศัพท์ และติดต่อ ขอบพบด้วยตนเองโดยใช้ถ้อยคำ และภาษาที่สุภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดนิยามศัพท์ความพอเพียงและคัดเลือกตัวบ่งชี้พฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 โดยใช้เทคนิคเดลฟาย มีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์นิยามศัพท์ความพอเพียง ผู้วิจัยสังเคราะห์คำตอบจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คน และวิเคราะห์เนื้อหาว่าสอดคล้องและครอบคลุมกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่ แล้วนำมาสรุปเป็นนิยามศัพท์ความพอเพียง ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพิจารณารัศมีของข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมาคำนวณหาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เกณฑ์ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการพิจารณารัศมีของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จากการตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 มีดังนี้ (สุวลิ ทวีบุตร, 2540)

ตัวบ่งชี้ข้อใดที่มีค่าพิสัยควอไทล์ไม่เกิน 1.50 แสดงว่าตัวบ่งชี้ดังกล่าวได้รับฉันทามตินั้นคือ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องกัน

ตัวบ่งชี้ข้อใดที่มีค่าพิสัยควอไทล์เกิน 1.50 แสดงว่าตัวบ่งชี้ดังกล่าวไม่ได้รับฉันทามตินั้นคือ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญไม่สอดคล้องกัน

3. การวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมในการบ่งชี้พฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 และความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลตามตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐานที่คำนวณได้ในตัวบ่งชี้แต่ละพฤติกรรม และคำนวณเกณฑ์แปลผลค่ามัธยฐาน ดังนี้

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 4.01 ขึ้นไป หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมในการบ่งชี้พฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 และเห็นว่ามีความเป็นไปได้มากที่สุดในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ตามตัวบ่งชี้ดังกล่าว

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.21 – 4.00 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยว่าตัวบ่งชี้ข้อนี้มีความเหมาะสมในการบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 และเห็นว่ามีความเป็นไปได้มากในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ตามตัวบ่งชี้ดังกล่าว

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 2.41 – 3.20 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าตัวบ่งชี้ข้อนี้มีความเหมาะสมในการบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 และเห็นว่ามีความเป็นไปได้ปานกลางในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ตามตัวบ่งชี้ดังกล่าว

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 1.61 – 2.40 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วยว่าตัวบ่งชี้ข้อนี้มีความเหมาะสมในการบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 และเห็นว่ามีความเป็นไปได้น้อยในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ตามตัวบ่งชี้ดังกล่าว

ค่ามัธยฐานต่ำกว่า 1.61 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าตัวบ่งชี้ข้อนี้มีความเหมาะสมในการบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 และเห็นว่ามีความเป็นไปได้น้อยที่สุดในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ตามตัวบ่งชี้ดังกล่าว

เกณฑ์ในการตัดสินคือ ตัวบ่งชี้ต้องมีค่ามัธยฐานในข้อนี้ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป จึงถือว่าได้รับฉันทามติ นั่นคือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยว่าตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมในการบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 และเห็นว่ามีความเป็นไปได้มากในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ตามตัวบ่งชี้ดังกล่าว

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

การวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นการตรวจสอบคุณภาพของพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ในด้านความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (Practical Feasibility) มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มประชากร

ประชากรที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ในด้านความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ คือ ครูประจำชั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2553 ทุกโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 60 โรงเรียน ประกอบด้วยโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา 11 โรงเรียน และโรงเรียนขยายโอกาส 49 โรงเรียน รวมจำนวนครูประจำชั้น 237 คน เหตุผลที่เลือกครูประจำชั้น เนื่องจากครูประจำชั้นจะเป็นผู้ที่นำตัวบ่งชี้ไปใช้ประเมินนักเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติคือ แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ โดยให้ครูประจำชั้นได้พิจารณาแสดงความคิดเห็นว่าตัวบ่งชี้มีความเป็นไปได้หรือไม่ที่จะบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 คำถามความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

แบบสอบถามในขั้นตอนนี้ เป็นการตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ คะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามในตอนี่ 2 มี 2 ค่า คือ 1 และ 0 กล่าวคือ

ค่าคะแนนเป็น 1 เมื่อมีความเห็นว่าข้อคำถามนั้นมีความเป็นไปได้ที่จะเป็นตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ค่าคะแนนเป็น 0 เมื่อมีความเห็นว่าข้อคำถามนั้นไม่มีความเป็นไปได้ที่จะเป็นตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ในด้านความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากประธานโครงการปริญญาโท สาขาวิจัย และประเมินผลการศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ถึงครูประจำชั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 เพื่อขอความร่วมมือในการตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของ ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
2. ผู้วิจัยส่งจดหมายขอความร่วมมือในการวิจัยถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาทุกโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ที่จัดการเรียนการสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 พร้อมทั้งแนบแบบสอบถามตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 โดยใช้วิธีส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และส่งด้วยตนเอง
3. การติดตามแบบสอบถามของครูประจำชั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ในกรณี ที่ทางโรงเรียนไม่ตอบกลับภายในระยะเวลาที่กำหนด (ภายใน 2 สัปดาห์) ผู้วิจัยใช้วิธีการติดตามทางโทรศัพท์ ด้วยถ้อยคำและภาษาที่สุภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ในด้านความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยการใช้แบบสอบถามครูประจำชั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ทุกโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบว่าตัวบ่งชี้ที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญสามารถบ่งชี้ได้ว่าเป็นพฤติกรรมของนักเรียนที่ดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจริง โดยพิจารณา หาค่าร้อยละ มีเกณฑ์คือ ตัวบ่งชี้ที่ครูประจำชั้นมีฉันทามติตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป แสดงว่าตัวบ่งชี้ข้อนั้นมีความเป็นไปได้ในการบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน (สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2544: 19)

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบความตรงตามทฤษฎีด้วยวิธีกลุ่มรู้จัก

การวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นการตรวจสอบคุณภาพของพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ในด้านความตรงตามทฤษฎีด้วยวิธีกลุ่มรู้จัก (Known Group Method) มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มประชากร

ประชากรที่ใช้ในการตรวจสอบความตรงตามทฤษฎีด้วยวิธีกลุ่มรู้จัก คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 11 ห้องเรียน รวมนักเรียนจำนวน 552 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในขั้นตอนนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 9 ห้องเรียน รวมนักเรียนจำนวน 304 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Random Sampling) โดยดำเนินการดังนี้

1. จำแนกนักเรียนตามระดับชั้นเป็น 3 กลุ่ม คือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 6 ห้องเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 5 ห้องเรียน และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5 ห้องเรียน
2. สุ่มห้องเรียนจากแต่ละระดับชั้นมาร้อยละ 50 ของห้องเรียนแต่ละระดับชั้น ทำให้ได้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระดับชั้นละ 3 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งหมด 9 ห้องเรียน
3. ใช้นักเรียนทุกคนที่อยู่ใน 9 ห้องเรียนนั้นเป็นกลุ่มตัวอย่าง รวมนักเรียนจำนวน 304 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ในด้านความตรงตามทฤษฎี ด้วยวิธีกลุ่มรู้อัด ประกอบด้วย 2 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) สำหรับครูประจำชั้นนำนิยามศัพท์ความพอเพียง 4 ด้านไปใช้ประเมินพฤติกรรมของนักเรียน

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) สำหรับครูประจำชั้นนำตัวบ่งชี้ไปใช้ประเมินพฤติกรรมของนักเรียน

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ฉบับที่ 1 – แบบสอบถามปลายปิด มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำนิยามศัพท์ความพอเพียง 4 ด้าน ที่ได้ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ มาจัดทำเป็นแบบสอบถามเพื่อคัดแยกกลุ่มนักเรียน โดยให้ครูประจำชั้นนำนิยามศัพท์ความพอเพียงทั้ง 4 ด้านไปใช้ประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในชั้นเรียน แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 การประเมินพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ตามนิยามศัพท์

2. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างเสร็จแล้วส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาและให้คำแนะนำ จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้ครูประจำชั้นประเมินพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งคะแนนที่ได้มีความหมายดังนี้

5 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตรงตามนิยามศัพท์อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตรงตามนิยามศัพท์อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตรงตามนิยามศัพท์อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตรงตามนิยามศัพท์อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตรงตามนิยามศัพท์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ฉบับที่ 2 – แบบสอบถามปลายปิด มาตรการส่วนประมาณค่า 5 อันดับ มีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำตัวบ่งชี้ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพในด้านความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติมาจัดทำเป็นแบบสอบถามปลายปิด มาตรการส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมของตัวบ่งชี้แต่ละข้อ ระหว่างนักเรียนกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ โดยให้ครูประจำชั้นนำตัวบ่งชี้ไปใช้ประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในชั้นเรียนเฉพาะกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตรงตามนิยามศัพท์ระดับมาก และระดับน้อย แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 การประเมินพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ตามตัวบ่งชี้

2. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างเสร็จแล้วส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้ปรับแก้ไขเรียบร้อยแล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้ครูประจำชั้นประเมินพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งคะแนนที่ได้มีความหมายดังนี้

5 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตรงตามตัวบ่งชี้สูงสุดในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตรงตามตัวบ่งชี้สูงสุดในระดับมาก

3 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตรงตามตัวบ่งชี้อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตรงตามตัวบ่งชี้ในระดับน้อย

1 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตรงตามตัวบ่งชี้ในระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลโดยมีจุดประสงค์เพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ในด้านความตรงตามทฤษฎีด้วยวิธีกลุ่มรู้จัก มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากประธานโครงการปริญญาโท สาขาวิจัย และประเมินผลการศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งทรายวิทยา เพื่อขอความร่วมมือครูประจำชั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ในการตอบแบบสอบถาม

2. ครูประจำชั้นนำนิยามศัพท์ความพอเพียงทั้ง 4 ด้าน มาใช้ในการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในชั้นเรียนว่ามีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแต่ละด้านอยู่ในระดับใด โดยการใช้แบบสอบถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. ครูประจำชั้นนำตัวบ่งชี้มาใช้ในการประเมินพฤติกรรมของนักเรียน เฉพาะกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตรงตามนิยามศัพท์ระดับมาก และระดับน้อย โดยการใช้แบบสอบถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

4. การติดตามแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ ในกรณีที่ครูประจำชั้นไม่ตอบแบบสอบถามกลับภายในระยะเวลาที่กำหนด (ภายใน 2 สัปดาห์) ผู้วิจัยใช้วิธีการติดตามทางโทรศัพท์ และติดต่อขอพบด้วยตนเองโดยใช้ถ้อยคำ และภาษาที่สุภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ในด้านความตรงตามทฤษฎีด้วยวิธีกลุ่มรู้จัก มีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ครูประจำชั้นนำนิยามศัพท์ความพอเพียงทั้ง 4 ด้าน ไปใช้ประเมินพฤติกรรมของนักเรียนมาหาผลรวมของคะแนน จากนั้นเรียงลำดับคะแนน และคัดแยกนักเรียนโดยแบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมตรงตามนิยามศัพท์ระดับมาก คือนักเรียนที่มีคะแนนการประเมินสูงคิดเป็นร้อยละ 25 ของนักเรียนที่รับการประเมินทั้งหมด ซึ่งเรียกว่า กลุ่มสูง 2) กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมตรงตามนิยามศัพท์ระดับน้อย หรือนักเรียนที่ได้รับคะแนนการประเมินอยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 25 ของนักเรียนที่ได้รับการประเมินทั้งหมด และ 3) กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมตรงตามนิยามศัพท์ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 50 ของนักเรียนที่ได้รับการประเมินทั้งหมด

2. ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามตัวบ่งชี้ โดยครูประจำชั้นเป็นผู้ประเมินพฤติกรรมของนักเรียนเฉพาะนักเรียนกลุ่มสูง (25%) และกลุ่มต่ำ (25%) มาคำนวณหาค่าสถิติ t -test สำหรับสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ในแต่ละข้อ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกตัวบ่งชี้แต่ละข้อคือ ข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่าตัวบ่งชี้ข้อนั้นสามารถจำแนกพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนได้ ถ้าตัวบ่งชี้ทุกข้อมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ถือว่าตัวบ่งชี้ชุดนั้นสามารถบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

บทที่ 4

ผลและวิจารณ์

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการนำเสนอเกี่ยวกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 และตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้โดยใช้เทคนิคเดลฟาย

ตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบความตรงตามทฤษฎีด้วยวิธีกลุ่มรู้ชัด

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้โดยใช้เทคนิคเดลฟาย

ผู้วิจัยพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 โดยรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน ด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับนิยามศัพท์ ความพอเพียง และตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ซึ่งดำเนินการโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง รวบรวมความคิดเห็นในรอบแรก และการใช้แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ผลการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์นิยามศัพท์การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

จากการศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยนำนิยามศัพท์ความพอเพียง 4 ด้าน ที่ปรียานุช พิบูลสรารุช (คณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน, 2550: 182-187) ได้กล่าวไว้ในตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อทดลองใช้สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 (ระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3) ดังนี้

ความพอเพียงด้านวัตถุ หมายถึง การดำเนินชีวิตโดยรู้จักการใช้จ่ายของตนเอง ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า สร้างประโยชน์และความสุขให้เกิดขึ้น ใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสมกับอัตราของเรา ศักยภาพของเรา รายได้ของเรา และเหมาะสมกับสถานการณ์ ความจำเป็น รวมทั้ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น

ความพอเพียงด้านสังคม หมายถึง การดำเนินชีวิตที่มุ่งให้เกิดความสุขสงบ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน แบ่งปันทั้งกำลังทรัพย์ กำลังกาย กำลังใจ และกำลังความรู้ มีความเสียสละ มีความสามัคคี เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในครอบครัวและชุมชน

ความพอเพียงด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การดำเนินชีวิตโดยรู้จักใช้และจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างฉลาดและรอบคอบ เลือกใช้สิ่งของที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งฟื้นฟูดูแลแหล่งเสื่อมโทรม หรือสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้กลับสู่สภาวะสมดุล และเกิดความยั่งยืน

ความพอเพียงด้านวัฒนธรรม หมายถึง การดำเนินชีวิตโดยเห็นคุณค่าในความเป็นไทย เอกลักษณ์ไทย รู้จักประวัติศาสตร์และความเป็นมาของตนเอง ของครอบครัว ของสังคมไทย และของประเทศ รู้ที่มาที่ไป เหตุผลของการมีวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมต่าง ๆ ตลอดจนรู้จักแยกแยะและเลือกรับวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่เข้ามาสู่ตน เห็นประโยชน์และคุณค่าของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เป็นองค์ความรู้ที่มีประโยชน์สืบทอดต่อกันมา เพื่อให้มีจุดยืนในชีวิต มีความแข็งแกร่งในความเป็นไทย เข้าใจในความเป็นสากล และสามารถดำรงตนอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรีท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

จากนิยามศัพท์ดังกล่าว ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น และวิเคราะห์ความตรงตามเนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คน เห็นด้วยกับนิยามศัพท์ความพอเพียงของปรียานุช พิบูลสรารุช และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

นิยามศัพท์ความพอเพียงด้านวัตถุ มีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรเน้นการทำบัญชีครัวเรือน รายจ่ายเหมาะสมกับรายได้ การอยู่ตามฐานะ คำว่า รายได้ของเรา ควรปรับเป็นรายได้ของพ่อ แม่ หรือครอบครัว มีการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข ควรให้ครอบคลุมวิถีชีวิตไม่ใช่เรื่องเงินเพียงอย่างเดียว มีการสร้างรายได้ให้เพียงพอเหมาะสมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง อาจใช้คำว่าความสามารถ แทนคำว่าศักยภาพ ไม่ควรมุ่งไปที่การใช้จ่ายเงินเท่านั้น ควรให้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ของ เครื่องใช้ด้วย ควรสร้างคนให้เป็นผู้ผลิต ไม่เน้นการเป็นผู้บริโภค เช่น การปลูกผักสวนครัวไว้รับประทานเอง และควรเพิ่มการออมและการวิเคราะห์การใช้จ่ายได้

นิยามศัพท์ความพอเพียงด้านสังคม มีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรเน้นการเกื้อกูล ครอบครัวอบอุ่น มีความรู้สึกที่ดีห้วงใยสังคม เพิ่มจิตสาธารณะ เน้นประโยชน์ สุขสงบ เป็นสำคัญ การมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ และการยอมรับความแตกต่างกันคนระหว่างคนในสังคม เน้นการมีจิตอาสา ความซื่อสัตย์ สังคมแห่งคุณธรรม และยึดธรรมะเป็นหลัก

นิยามศัพท์ความพอเพียงด้านสิ่งแวดล้อม มีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรเน้นการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ดูแลแหล่งน้ำ สร้างความยั่งยืน ใช้สิ่งแวดล้อมให้มีอยู่ต่อเนื่อง ทดแทนความหลากหลายทางชีวภาพครบถ้วน ยั่งยืน รู้จักใช้และหาทดแทน รู้จักบำบัดน้ำเสียให้กลับมาใช้ได้อีกครั้ง ควรครอบคลุมสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มนุษย์สร้างขึ้น รู้จักใช้ และจัดการใช้ชีวิตอย่างสมดุลกับธรรมชาติ และร่วมรณรงค์เรื่องภาวะโลกร้อน

นิยามศัพท์ความพอเพียงด้านวัฒนธรรม มีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 คน ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรเน้นให้รู้จักประวัติศาสตร์ของตนเอง ให้ดำรงตนอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี ดำรงอยู่ อย่างถูกต้อง เหมาะสม สมควร เช่น วัฒนธรรมการพูด การแต่งกาย แสดงถึงเอกลักษณ์ของไทย ไม่เลือกรับวัฒนธรรมตะวันตกจนลืมวัฒนธรรมไทย สามารถบอกเหตุผลในการกระทำของตนเอง ลดช่องว่างทางความคิดระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก รักษาวัฒนธรรมไทย รู้จักรับ

รู้จักประยุกต์ ดำรง และรักษาวัฒนธรรม เห็นคุณค่าการดำรงตนในวัฒนธรรมไทย แสดงพฤติกรรมทางวัฒนธรรมไทย คำว่า “ศักดิ์ศรี” ควรให้ความชัดเจนมากกว่านี้ ควรแปลความหมายของคำว่าวัฒนธรรม วัฒนธรรมคือ การดำเนินชีวิต (วิถีชีวิต) การสั่งสม สืบทอด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากคนรุ่นหนึ่งสู่รุ่นหนึ่ง เช่น ความเชื่อต่าง ๆ จากนามธรรมไปสู่วัฒนธรรม ส่งเสริมปราชญ์ชาวบ้าน ให้นักเรียนได้เรียนรู้กับปราชญ์ชาวบ้านในท้องถิ่น โรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกัน

ผู้วิจัยนำนิยามศัพท์ความพอเพียงทั้ง 4 ด้าน ที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมมาวิเคราะห์เนื้อหา คือให้ครอบคลุมหลักแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี บนเงื่อนไขของความรู้ และคุณธรรม ซึ่งนิยามศัพท์ที่ผ่านการวิเคราะห์ มีรายละเอียดดังนี้

ความพอเพียงด้านวัตถุ หมายถึง การดำเนินชีวิตโดยรู้จักเลือกใช้สิ่งของต่างๆ อย่างรู้คุณค่า สร้างประโยชน์และความสุขให้เกิดขึ้น ใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล เหมาะสมกับอัตภาพของตนและครอบครัว มีการทำบัญชีครัวเรือนเพื่อวิเคราะห์การใช้จ่ายของตนและของครอบครัว มีการออมเงินเพื่อสำรองใช้เมื่อเกิดเหตุจำเป็น รู้จักลดรายจ่าย หารายได้พิเศษ เช่น การปลูกผัก การเลี้ยงปลา เป็นต้น

ความพอเพียงด้านสังคม หมายถึง การดำเนินชีวิตโดยรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตน และปฏิบัติตนในสังคมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีความสามัคคี มีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้จักแบ่งปัน มีจิตสาธารณะ เสียสละ ทำประโยชน์ให้เกิดขึ้นแก่ส่วนรวม มีวินัยในตนเอง มีความซื่อสัตย์ ฝึกจิตใจให้เข้มแข็ง ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและอบายมุขทั้งปวง เลือกรับข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ มีความห่วงใยสังคม มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคม และมุ่งศึกษาหาความรู้เพื่อนำมาพัฒนาชุมชนของตนให้เป็นชุมชนที่สงบสุขและเข้มแข็ง

ความพอเพียงด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การดำเนินชีวิตโดยรู้จักใช้และจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างฉลาดและรอบคอบ เลือกใช้สิ่งของที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งนำหลักรีไซเคิล (Recycle) มาใช้ เช่น การแยกขยะ การนำวัสดุที่เหลือใช้กลับมาใช้ใหม่ เป็นต้น มีส่วนร่วมในการดูแล รักษา และร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาวะที่สมดุลต่อการดำรงชีวิต

ความพอเพียงด้านวัฒนธรรม หมายถึง การดำเนินชีวิตโดยรู้จักประวัติความเป็นมา ของตนเอง ครอบครัว สังคม และของประเทศชาติ มีความรัก ความภูมิใจในความเป็นไทย ร่วมรักษา สืบทอดและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน ใช้ภาษาไทย ภาษาถิ่น และภาษาสากลได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับกาลเทศะ เข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญของชาติ เรียนรู้และเข้าใจในวัฒนธรรมของชนชาติอื่น และเลือกรับวัฒนธรรมนั้นเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วิถีชีวิตของตน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

1.2 ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 รอบที่ 1

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาสรุปเป็นตัวบ่งชี้ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	จำนวน ผู้เชี่ยวชาญ
ด้านวัตถุ		
1	รู้จักเลือกซื้อสิ่งของให้เหมาะสมกับตนเอง	13
2	รู้จักเลือกใช้สิ่งของต่าง ๆ เหมาะสมกับรายได้ของครอบครัว	13
3	ใช้สิ่งของอย่างประหยัดคุ้มค่า	13
4	ใช้สิ่งของอย่างถูกวิธี มีการศึกษาคู่มือหรือสอบถามผู้รู้ก่อนใช้เพื่อความปลอดภัย	12
5	มีระเบียบวินัยในการใช้สิ่งของ ใช้เสร็จแล้วเก็บให้เรียบร้อย	12
6	รู้จักดูแลรักษาสิ่งของ ซ่อมแซมให้คงสภาพคืออยู่เสมอ เพื่ออายุการใช้งานที่ยาวนานขึ้น	12
7	รู้จักแยกแยะความต้องการและความจำเป็นในการใช้สินค้าหรือบริการต่าง ๆ	9
8	เลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ต่อร่างกาย	9
9	รับประทานอาหารให้มีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย	9
10	ใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล	13

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	จำนวน ผู้เชี่ยวชาญ
ด้านวัตถุ (ต่อ)		
11	ใช้จ่ายอย่างประหยัด และรู้คุณค่าของเงิน	12
12	ใช้จ่ายโดยคำนึงถึงรายได้ของพ่อแม่ หรือของครอบครัวเป็นหลัก	16
13	จัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายของตนเพื่อทบทวนการใช้เงินในแต่ละวัน	21
14	มีส่วนช่วยครอบครัวจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อทราบรายได้ของครอบครัว	16
15	มีการจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินของตนเอง	18
16	มีการจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินของครอบครัว	18
17	รู้จักจัดสรรเงินเพื่อการออม	11
18	มีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้จ่ายเงินของครอบครัว	8
19	มีวินัยเรื่องการออมเงินเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันด้านการเงิน	12
20	ร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์ในโรงเรียน หรือสหกรณ์ชุมชนเพื่อการออมเงิน	7
21	มีส่วนช่วยลดรายจ่ายในครอบครัว	9
22	เรียนรู้การเป็นผู้ผลิตที่ดี เช่น เลี้ยงปลา ปลูกผักสวนครัว ทำปุ๋ยชีวภาพ เป็นต้น	9
23	รู้จักแสวงหาความรู้ เพื่อผลิตสินค้าหารายได้ ให้ตนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น	8
24	หาแนวทางให้ตนเองมีรายได้เสริมพิเศษระหว่างเรียน	10
ด้านสังคม		
25	เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียน และชุมชน	11
26	รู้จักวางตนได้อย่างเหมาะสมกับบุคคล เวลา และสถานที่	11
27	รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง	10
28	แสดงบทบาทตามหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม	12
29	รู้จักกำหนดขอบเขต และรักษาความสมดุลในการมีปฏิสัมพันธ์กับคนในสังคม	12
30	ไม่ทำตนให้เป็นปัญหาของครอบครัวและชุมชน	9
31	ไม่ทำให้ตนเองหรือผู้อื่นเดือดร้อน	10
32	มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันทั้งกำลังกาย กำลังใจ และความรู้ ความสามารถ ให้แก่ผู้อื่น	13

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	จำนวน ผู้เชี่ยวชาญ
ด้านสังคม (ต่อ)		
33	มีจิตสาธารณะ เสียสละ ช่วยเหลือสังคม ชุมชน และคำนึงถึงประโยชน์ ส่วนรวมเป็นสำคัญ	16
34	ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม เช่น ช่วยทำความสะอาดลานวัด โรงเรียน และชุมชน เป็นต้น	10
35	ร่วมกิจกรรมส่งเสริมความสามัคคีมุ่งให้เกิดความสุขสงบในสังคมของตน	15
36	ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข และสิ่งเสพติด	8
37	ร่วมกิจกรรมรณรงค์การลด ละ เลิกอบายมุขในหมู่บ้าน ชุมชนของตน เพื่อให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน	11
38	มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน และสังคม	10
39	ใช้หลักประชาธิปไตยในสังคมยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	9
40	รู้จักแยกแยะ ผิดชอบชั่วดี และเลือกปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง	10
41	รู้จักเลือกคบเพื่อนที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	9
42	ฝึกจิตใจของตนให้เข้มแข็งอยู่เสมอ เพื่อให้มีภูมิคุ้มกันในตนเอง เช่น การนั่งสมาธิ การอ่านหนังสือและ ฟังคำบรรยายธรรมะ	8
43	เลือกรับข้อมูล ข่าวสารทางสังคม อย่างมีวิจารณญาณ	9
44	มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสังคม โดยเป็นส่วนหนึ่งในการหาแนวทาง แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนของตน	9
45	ไม่เพิกเฉยต่อความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นในชุมชน และสังคม	8
46	มุ่งศึกษาหาความรู้เพื่อนำมาใช้พัฒนาชุมชนของตน	8
ด้านสิ่งแวดล้อม		
47	รู้จักและมีความเข้าใจว่าทรัพยากรธรรมชาติมาจากแหล่งใด ปัจจุบันมีปริมาณ เท่าใด หาได้ง่าย หรือยาก หรือมีพลังงานใดทดแทนได้บ้าง	8
48	มีความเข้าใจและสามารถบอกได้ว่า ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดมีผลอย่างไร ต่อการดำเนินชีวิต	8
49	มีเหตุผลในการเลือกใช้ทรัพยากรต่าง ๆ	12

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	จำนวน ผู้เชี่ยวชาญ
ด้านสิ่งแวดล้อม (ต่อ)		
50	รู้จักคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่	17
51	รู้จักคิด ไตร่ตรองก่อนใช้ทรัพยากร	17
52	รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด	20
53	อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น	19
54	ร่วมรณรงค์การประหยัดพลังงานต่าง ๆ	17
55	มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมรอบตัวให้อยู่ในสภาพที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตให้มีความสุข	16
56	ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ต่อสิ่งแวดล้อม	13
57	รู้สาเหตุของการเกิดมลภาวะในชุมชน	12
58	มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามลภาวะ ที่เกิดขึ้นในชุมชน	14
59	เข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อม	14
60	มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	18
61	นำหลักรีไซเคิล (Recycle) มาใช้ เช่น การแยกขยะ การนำวัสดุที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่	8
62	เลือกใช้สินค้าชนิดที่สามารถประหยัดพลังงานและใช้อย่างประหยัดคุ่มค่า	5
ด้านวัฒนธรรม		
63	รู้จักประวัติความเป็นมาของตนเอง และครอบครัว	8
64	รู้จักประวัติความเป็นมาของชุมชน	8
65	รู้จักประวัติความเป็นมาของชาติไทย	9
66	มีความภาคภูมิใจในถิ่นกำเนิดของตนเอง	12
67	เรียนรู้วัฒนธรรม ประเพณี หรือค่านิยมในท้องถิ่นของตน	15
68	รู้ที่มาและจุดมุ่งหมายของวัฒนธรรม นั้น ๆ	12
69	ร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี และเอกลักษณ์ไทย ทั้งในโรงเรียนและท้องถิ่น	17

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	จำนวน ผู้เชี่ยวชาญ
ด้านวัฒนธรรม (ต่อ)		
70	มีความรัก ภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าของการดำรงรักษา เอกลักษณ์ไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น	16
71	มีหลักคิด หลักปฏิบัติตนตามวิถีไทย	12
72	สามารถอธิบายพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นไทย	13
73	ร่วมรักษา สืบทอด และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมท้องถิ่น ของตน	20
74	มีกิจกรรมยามว่างที่ดี เช่น การพูด การไหว้ ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ และวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน	13
75	ใช้ภาษาไทย ภาษาท้องถิ่น และภาษาสากลอย่างถูกต้อง เหมาะสมกับ กาลเทศะ	13
76	แต่งกายได้เหมาะสมกับสถานที่และกาลเทศะ	12
77	ร่วมรณรงค์การใช้สินค้าไทย หรือสินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น	9
78	เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา	11
79	เข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญของชาติ	12
80	ร่วมทำนุบำรุงศาสนสถาน โบราณสถาน และโบราณวัตถุ	11
81	เรียนรู้และมีความเข้าใจในวัฒนธรรมของชนชาติอื่น	9
82	เลือกรับวัฒนธรรมต่าง ๆ เข้ามาเป็น ส่วนหนึ่งของชีวิตได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วิถีชีวิตของตน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ	13

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 ได้ตัวบ่งชี้พฤติกรรม
การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 จำนวน 82 ข้อ
ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้าน คือตัวบ่งชี้ด้านวัตถุ 24 ข้อ ตัวบ่งชี้ด้านสังคม 22 ข้อ ตัวบ่งชี้ด้านสิ่งแวดล้อม
16 ข้อ และตัวบ่งชี้ด้านวัฒนธรรม 20 ข้อ อธิบายได้ดังนี้

ความพอเพียงด้านวัตถุ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าพฤติกรรมที่นักเรียนควรแสดงออกคือ
นักเรียนควรจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายของตนเพื่อทบทวนการใช้จ่ายเงินในแต่ละวัน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้

ที่มีผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากที่สุด จำนวน 21 คน รองลงมาคือพฤติกรรมที่ว่านักเรียนควรมีการจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินของตนเอง และมีการจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินของครอบครัว ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ที่มีผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นจำนวน 18 คนเท่ากัน

ความพอเพียงด้านสังคม ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าพฤติกรรมที่นักเรียนควรแสดงออกคือการมีจิตสาธารณะ เสียสละ ช่วยเหลือสังคม ชุมชน และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ที่มีผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากที่สุด จำนวน 16 คน รองลงมาคือพฤติกรรมที่ว่านักเรียนควรร่วมกิจกรรมส่งเสริมความสามัคคี มุ่งให้เกิดความสุขสงบในสังคมของตน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ที่มีผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นจำนวน 15 คน และลำดับที่สามคือนักเรียนควรมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันทั้งกำลังกาย กำลังใจ และความรู้ความสามารถให้แก่ผู้อื่น เป็นตัวบ่งชี้ที่มีผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นจำนวน 13 คน

ความพอเพียงด้านสิ่งแวดล้อม ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าพฤติกรรมที่นักเรียนควรแสดงออกคือการรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัด คุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ที่มีผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากที่สุด จำนวน 20 คน รองลงมาคือพฤติกรรมที่ว่านักเรียนควรร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ที่มีผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นจำนวน 19 คน และลำดับที่สามคือนักเรียนควรมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นตัวบ่งชี้ที่มีผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นจำนวน 18 คน

ความพอเพียงด้านวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าพฤติกรรมที่นักเรียนควรแสดงออกคือการร่วมรักษา สืบทอด และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ที่มีผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากที่สุด จำนวน 20 คน รองลงมาคือพฤติกรรมที่ว่านักเรียนควรร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี และเอกลักษณ์ไทย ทั้งในโรงเรียนและท้องถิ่น ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ที่มีผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นจำนวน 17 คน และลำดับที่สามคือนักเรียนควรมีความรัก ความภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าของการดำรงรักษาเอกลักษณ์ไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นตัวบ่งชี้ที่มีผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นจำนวน 16 คน

1.3 ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 รอบที่ 2

ผู้วิจัยนำตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 จำนวน 82 ข้อ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 21 คน มาจัดทำแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และส่งกลับให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเป็นรอบที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตัวบ่งชี้ว่ามีความเหมาะสมในการบ่งชี้พฤติกรรม พร้อมทั้งพิจารณาความเป็นไปได้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ตามตัวบ่งชี้ นั้น ๆ ผลจากการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำมาหาอันดับตามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยมีเกณฑ์สำหรับ การพิจารณาตรวจสอบการได้รับอันดับตามติคือ ตัวบ่งชี้จะได้รับอันดับเมื่อข้อนั้นมีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2

อันดับตามติในด้าน			
ความเหมาะสม ในการบ่งชี้พฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามแนว เศรษฐกิจพอเพียงของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 – 3	ความเป็นไปได้ ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลตามตัวบ่งชี้	จำนวน ตัวบ่งชี้	หมายเหตุ (เลขที่ข้อ)
✓	✗	14	10, 14-15, 17, 19, 40, 47, 64, 66, 69-72, 80
✗	✓	4	5, 22, 24, 81
✗	✗	5	16, 18, 23, 41-42

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ 21 ฉบับ พบว่า จากตัวบ่งชี้ทั้งหมด 82 ข้อ มีตัวบ่งชี้ที่ได้รับฉันทามติทั้งด้านความเหมาะสมในการบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และความเป็นไปได้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวบ่งชี้มีจำนวน 59 ข้อ ส่วนที่เหลือเป็นตัวบ่งชี้ที่ได้รับฉันทามติในด้านความเหมาะสม ในการบ่งชี้พฤติกรรม แต่ไม่ได้รับฉันทามติในด้านความเป็นไปได้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามตัวบ่งชี้ จำนวน 14 ข้อ เป็นตัวบ่งชี้ที่ไม่ได้รับฉันทามติด้านความเหมาะสมในการบ่งชี้พฤติกรรม แต่ได้รับฉันทามติในด้านความเป็นไปได้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวบ่งชี้มีจำนวน 4 ข้อ และเป็นตัวบ่งชี้ที่ไม่ได้รับฉันทามติทั้งสองด้านมีจำนวน 5 ข้อ

1.4 ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 รอบที่ 3

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบสอบถามฉบับที่ 3 ซึ่งมีลักษณะข้อความเช่นเดียวกับแบบสอบถามฉบับที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้เห็นความแตกต่างระหว่างคำตอบเดิมของตนเอง กับค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคำตอบที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด แล้วพิจารณาทบทวนอีกครั้งว่าต้องการยืนยันคำตอบเดิม หรือต้องการเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่ โดยขอให้แสดงเหตุผลเฉพาะคำตอบที่อยู่นอกเขตค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลจากการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เพื่อหาฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาตรวจสอบการได้รับฉันทามติ คือ ตัวบ่งชี้จะได้รับฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญก็ต่อเมื่อข้อความนั้นมีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 พบว่า จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3 มีผู้เชี่ยวชาญบางท่านเปลี่ยนแปลงคำตอบ จึงทำให้ตัวบ่งชี้ในรอบที่ 2 ที่ได้รับฉันทามติทั้งด้านความเหมาะสมในการบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และด้านความเป็นไปได้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวบ่งชี้ ที่มีจำนวน 59 ตัวบ่งชี้ ในรอบที่ 3 นี้ลดลงเหลือ 54 ข้อ นั่นคือมีตัวบ่งชี้ที่ไม่ได้รับฉันทามติเพิ่ม 5 ข้อ คือตัวบ่งชี้ ข้อที่ 12 ข้อที่ 27 ข้อที่ 29 ข้อที่ 67 และข้อที่ 78 ผู้วิจัยแสดงผลการตรวจสอบฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญจากการเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 2						ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 3					
		ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้			ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้		
		Mdn	Q_3-Q_1	นัยตามติ	Mdn	Q_3-Q_1	นัยตามติ	Mdn	Q_3-Q_1	นัยตามติ	Mdn	Q_3-Q_1	นัยตามติ
ด้านวัตถุ													
1	รู้จักเลือกซื้อสิ่งของให้เหมาะสมกับฐานะของตนเอง	5	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	5	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ
2	รู้จักเลือกใช้สิ่งของต่าง ๆ เหมาะสมกับรายได้ของครอบครัว	4	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ
3	ใช้สิ่งของอย่างประหยัด คุ่มค่า	5	0.5	ได้รับ	4	1	ได้รับ	5	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ
4	ใช้สิ่งของอย่างถูกวิธี มีการศึกษาคู่มือหรือสอบถามผู้รู้ก่อนใช้เพื่อความปลอดภัย	4	1.5	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ
5	มีระเบียบวินัยในการใช้สิ่งของใช้เสร็จแล้วเก็บให้เรียบร้อย	4	2	ไม่ได้รับ	4	1.5	ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ	4	1.5	ได้รับ
6	รู้จักดูแลรักษาสิ่งของ ซ่อมแซม ให้คงสภาพคืออยู่เสมอ เพื่ออายุการใช้งานที่ยาวนานขึ้น	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิต ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 2						ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 3					
		ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้			ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้		
		Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยทามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยทามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยทามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยทามติ
ด้านวัตถุ (ต่อ)													
7	รู้จักแยกแยะความต้องการและความจำเป็น ในการใช้สินค้าหรือบริการต่าง ๆ	4	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ
8	เลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อ ร่างกาย	4	1.5	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ
9	รับประทานอาหารให้มีปริมาณเพียงพอต่อ ความต้องการของร่างกาย	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ
10	ใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล	4	1	ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ
11	ใช้จ่ายอย่างประหยัด และรู้คุณค่าของเงิน	5	0.5	ได้รับ	4	1	ได้รับ	5	0.5	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ
12	ใช้จ่ายโดยคำนึงถึงรายได้ของพ่อแม่ หรือ ของครอบครัว เป็นหลัก	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ
13	จัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายของตน เพื่อ ทบทวนการใช้เงินในแต่ละวัน	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิต ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 2						ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 3					
		ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้			ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้		
		Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยตามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยตามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยตามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยตามติ
ด้านวัตถุประสงค์ (ต่อ)													
14	มีส่วนช่วยครอบครัวจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อทราบรายได้ของครอบครัว	4	1.5	ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ	4	1.5	ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ
15	มีการจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินของตนเอง	4	1.5	ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ	4	1.5	ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ
16	มีการจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินของ ครอบครัว	4	2	ไม่ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ	4	2.5	ไม่ได้รับ
17	รู้จักจัดสรรเงินเพื่อการออม	4	1	ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ
18	มีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้จ่ายเงิน ของครอบครัว	4	2	ไม่ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ
19	มีวินัยเรื่องการออมเงิน เพื่อสร้าง ภูมิคุ้มกันด้านการเงิน	4	1.5	ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ	4	1.5	ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ
20	ร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์ในโรงเรียน หรือสหกรณ์ชุมชน เพื่อการออมเงิน	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิต ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 2						ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 3					
		ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้			ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้		
		Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยตามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยตามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยตามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยตามติ
ด้านวัตถุ (ต่อ)													
21	มีส่วนช่วยลดรายจ่ายในครอบครัว	4	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ
22	เรียนรู้การเป็นผู้ผลิตที่ดี เช่น เลี้ยงปลา ปลูกผักสวนครัว ทำปุ๋ยชีวภาพ เป็นต้น	4	2	ไม่ได้รับ	4	0.5	ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ	4	1	ได้รับ
23	รู้จักแสวงหาความรู้ เพื่อผลิตสินค้า หา รายได้ ให้ตนเองมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น	4	2	ไม่ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ
24	หาแนวทางให้ตนเองมีรายได้เสริมพิเศษ ระหว่างเรียน	4	2	ไม่ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ	4	1	ได้รับ
ด้านสังคม													
25	เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียน และชุมชน	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิต ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 2						ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 3					
		ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้			ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้		
		Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยทามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยทามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยทามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยทามติ
ด้านสังคม (ต่อ)													
26	รู้จักวางตนได้อย่างเหมาะสมกับบุคคล เวลา และสถานที่	4	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ
27	รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	3	2	ไม่ได้รับ
28	แสดงบทบาทตามหน้าที่ได้อย่าง เหมาะสม	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ
29	รู้จักกำหนดขอบเขต และรักษา ความสมดุลในการมีปฏิสัมพันธ์กับคนใน สังคม	4	1	ได้รับ	3	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	3	2	ไม่ได้รับ
30	ไม่ทำตนให้เป็นปัญหาของครอบครัวและ ชุมชน	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ
31	ไม่ทำให้ตนเองหรือผู้อื่นเดือดร้อน	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิต ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 2						ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 3					
		ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้			ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้		
		Mdn	Q ₃ -Q ₁	ฉันทามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	ฉันทามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	ฉันทามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	ฉันทามติ
ด้านสังคม (ต่อ)													
32	มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปัน ทั้งกำลังกาย กำลังใจ และความรู้ ความสามารถ ให้แก่ผู้อื่น	5	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	5	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ
33	มีจิตสาธารณะ เสียสละ ช่วยเหลือสังคม ชุมชน และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม เป็นสำคัญ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ
34	ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม เช่น ช่วยทำความสะอาดลานวัด โรงเรียน และชุมชน เป็นต้น	4	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ
35	ร่วมกิจกรรมส่งเสริมความสามัคคี มุ่งให้ เกิดความสุขสงบในสังคมของตน	4	1	ได้รับ	4	0.5	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	0.5	ได้รับ
36	ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข และสิ่งเสพติด	5	0.5	ได้รับ	5	1	ได้รับ	5	0.5	ได้รับ	4	1	ได้รับ

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิต ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 2						ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 3					
		ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้			ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้		
		Mdn	Q ₃ -Q ₁	ฉันทามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	ฉันทามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	ฉันทามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	ฉันทามติ
ด้านสังคม (ต่อ)													
37	ร่วมกิจกรรมรณรงค์การลด ละ เลิก อบายมุขในหมู่บ้าน ชุมชนของตน เพื่อให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน	4	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ	4	1	ได้รับ	5	1	ได้รับ
38	มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตน ตามกฎระเบียบของโรงเรียนและสังคม	5	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	5	1	ได้รับ	5	1	ได้รับ
39	ใช้หลักประชาธิปไตยในสังคม ยอมรับ ฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	5	1	ได้รับ
40	รู้จักแยกแยะ ผิดชอบชั่วดี และเลือกปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง	4	1	ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ	4	1	ได้รับ	5	2	ไม่ได้รับ
41	รู้จักเลือกคบเพื่อนที่คำนึงถึงประโยชน์ ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	4	2	ไม่ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ	3	2	ไม่ได้รับ

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิต ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 2						ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 3					
		ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้			ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้		
		Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยทามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยทามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยทามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยทามติ
ด้านสังคม (ต่อ)													
42	ฝึกรัดใจของตนให้เข้มแข็งอยู่เสมอ เพื่อให้มีภูมิคุ้มกันในตนเอง เช่น การนั่งสมาธิ การอ่านหนังสือ และ ฟังคำบรรยายธรรมะ	4	2	ไม่ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ
43	เลือกรับข้อมูล ข่าวสารทางสังคมอย่างมี วิจารณ์ญาณ	4	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ
44	มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสังคม โดยเป็นส่วนหนึ่งในการหาแนวทาง แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน ของตน	4	1.5	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ	4	1	ได้รับ
45	ไม่เพิกเฉยต่อความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นใน ชุมชน และสังคม	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิต ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 2						ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 3					
		ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้			ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้		
		Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยทามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยทามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยทามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยทามติ
ด้านสิ่งแวดล้อม													
46	มุ่งศึกษาหาความรู้เพื่อนำมาใช้พัฒนาชุมชนของตน	4	1	ได้รับ	4	0.5	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ
47	รู้จักและมีความเข้าใจว่าทรัพยากรธรรมชาติมาจากแหล่งใด ปัจจุบันมีปริมาณเท่าใด หาได้ง่าย หรือยาก หรือมีพลังงานใดทดแทนได้บ้าง	5	1	ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ	5	1	ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ
48	มีความเข้าใจและสามารถบอกได้ว่าทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด มีผลอย่างไรต่อการดำเนินชีวิต	4	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ
49	มีเหตุผลในการเลือกใช้ทรัพยากรต่าง ๆ	4	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ
50	รู้จักคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่	5	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	5	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ
51	รู้จักคิด ไตร่ตรองก่อนใช้ทรัพยากร	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิต ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 2						ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 3					
		ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้			ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้		
		Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยทามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยทามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยทามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยทามติ
ด้านสิ่งแวดล้อม (ต่อ)													
52	รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัด คุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ
53	ร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น	4	1.5	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ
54	ร่วมรณรงค์การประหยัดพลังงานต่างๆ	5	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	5	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ
55	มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม รอบตัวให้อยู่ในสภาพที่เอื้อต่อการใช้ชีวิต ให้มีความสุข	5	0.5	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ	5	0.5	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ
56	ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อ สิ่งแวดล้อม	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ
57	รู้สาเหตุของการเกิดมลภาวะในชุมชน	4	1	ได้รับ	4	0.5	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ
58	มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามลภาวะ ที่เกิดขึ้นในชุมชน	4	1	ได้รับ	4	0	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	0	ได้รับ

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิต ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 2						ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 3					
		ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้			ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้		
		Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยตามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยตามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยตามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยตามติ
ด้านสิ่งแวดล้อม (ต่อ)													
59	เข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อม	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ
60	มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ
61	นำหลักรีไซเคิล (Recycle) มาใช้ เช่น การแยกขยะ การนำวัสดุที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่	5	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	5	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ
62	เลือกใช้สินค้าชนิดที่สามารถประหยัดพลังงานและใช้อย่างประหยัดคุ้มค่า	5	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	5	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ
ด้านวัฒนธรรม													
63	รู้จักประวัติความเป็นมาของตนเอง และครอบครัว	5	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	5	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิต ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 2						ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 3					
		ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้			ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้		
		Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยทามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยทามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยทามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยทามติ
ด้านวัฒนธรรม (ต่อ)													
64	รู้จักประวัติความเป็นมาของชุมชน	5	1	ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ	5	1	ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ
65	รู้จักประวัติความเป็นมาของชาติไทย	5	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ	5	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ
66	มีความภาคภูมิใจในถิ่นกำเนิดของตนเอง	5	0	ได้รับ	4	2.5	ไม่ได้รับ	5	0	ได้รับ	4	3	ไม่ได้รับ
67	เรียนรู้วัฒนธรรม ประเพณี หรือค่านิยม ในท้องถิ่นของตน	5	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	5	1	ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ
68	รู้ที่มาและจุดมุ่งหมายของวัฒนธรรมนั้น ๆ	4	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ
69	ร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณี และเอกลักษณ์ไทยทั้งใน โรงเรียนและท้องถิ่น	4	1.5	ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ	4	1.5	ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ
70	มีความรัก ภูมิใจในความเป็นไทย เห็น คุณค่าของการดำรงรักษา เอกลักษณ์ไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น	5	1	ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ	5	1	ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรดำเนินชีวิต ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 2						ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 3					
		ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้			ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้		
		Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยทามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยทามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยทามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	นัยทามติ
ด้านวัฒนธรรม (ต่อ)													
71	มีหลักคิด หลักปฏิบัติตนตามวิถีไทย	4	1	ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ	4	1	ได้รับ	3	2	ไม่ได้รับ
72	สามารถอธิบายพฤติกรรมที่แสดงออกถึง ความเป็นไทย	4	1.5	ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ	4	1.5	ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ
73	ร่วมรักษา สืบทอด และอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมใน ท้องถิ่นของตน	5	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	5	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ
74	มีกิจกรรมอาชีพที่ดี เช่น การพูด การไหว้ ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะและ วัฒนธรรม ท้องถิ่นของตน	5	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	5	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ
75	ใช้ภาษาไทย ภาษาท้องถิ่น และ ภาษาสากลอย่างถูกต้อง ถูกกาลเทศะ	5	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ	5	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ
76	แต่งกายเหมาะสมกับสถานที่และกาลเทศะ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	0.5	ได้รับ

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิต ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 2						ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 3					
		ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้			ด้านความเหมาะสม			ด้านความเป็นไปได้		
		Mdn	Q ₃ -Q ₁	ฉันทามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	ฉันทามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	ฉันทามติ	Mdn	Q ₃ -Q ₁	ฉันทามติ
ด้านวัฒนธรรม (ต่อ)													
77	ร่วมรณรงค์การใช้สินค้าไทย หรือสินค้า จากภูมิปัญญาท้องถิ่น	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ
78	เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา	4	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ
79	เข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญของชาติ	4	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1.5	ได้รับ
80	ร่วมทำนุบำรุงศาสนสถาน โบราณสถาน และโบราณวัตถุ	4	1	ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ
81	เรียนรู้และมีความเข้าใจในวัฒนธรรมของ ชนชาติอื่น	4	2	ไม่ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	2	ไม่ได้รับ	3	1	ไม่ได้รับ
82	เลือกรับวัฒนธรรมต่าง ๆ เข้ามาเป็น ส่วน หนึ่งของชีวิตได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วิถีชีวิตของ คน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ	4	1	ได้รับ

จากตารางที่ 5 พบว่า จากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3 ตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ที่ได้รับฉันทามติจากผู้เชี่ยวชาญ ทั้งด้านความเหมาะสมในการบ่งชี้พฤติกรรมและความเป็นไปได้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีจำนวน 54 ข้อ ตัวบ่งชี้ที่ได้รับฉันทามติในด้านความเหมาะสมแต่ไม่ได้รับฉันทามติในด้านความเป็นไปได้ มีจำนวน 19 ข้อ ตัวบ่งชี้ที่ไม่ได้รับฉันทามติด้านความเหมาะสมแต่ได้รับฉันทามติด้านความเป็นไปได้ มีจำนวน 3 ข้อ และตัวบ่งชี้ที่ไม่ได้รับฉันทามติทั้งในด้านความเหมาะสมและด้านความเป็นไปได้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีจำนวน 6 ข้อ สรุปได้ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ที่ได้รับฉันทามติจากผู้เชี่ยวชาญ

ฉันทามติในด้าน			
ความเหมาะสม ในการบ่งชี้พฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามแนว เศรษฐกิจพอเพียงของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 – 3	ความเป็นไปได้ ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลตามตัวบ่งชี้	จำนวน ตัวบ่งชี้	หมายเหตุ (เลขที่ข้อ)
✓	✓	54	1-4, 6-9, 11, 13, 20-21, 25-26, 28, 30-39, 43-46, 48-63, 65, 67-68, 73-77, 79, 82
✓	✗	19	10, 12, 14-15, 17, 19, 27, 29, 40, 47, 64, 66-67, 69-72, 78, 80
✗	✓	3	5, 22, 24
✗	✗	6	16, 18, 23, 41-42, 81

ตัวบ่งชี้ที่ได้รับฉันทามติทั้งด้านความเหมาะสมในการบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 และความเป็นไปได้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวบ่งชี้ มีจำนวน 54 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ด้านวัตถุ จำนวน 12 ข้อ ตัวบ่งชี้ด้านสังคม 17 ข้อ ตัวบ่งชี้ด้านสิ่งแวดล้อม 15 ข้อ และตัวบ่งชี้ด้านวัฒนธรรม 10 ข้อ

ตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ในด้านความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (Practical Feasibility) โดยนำตัวบ่งชี้ที่ได้รับฉันทามติจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 54 ข้อ มาสร้างเป็นแบบสอบถามครูประจำชั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีจุดประสงค์เพื่อต้องการให้ครูประจำชั้น ซึ่งเป็นผู้ที่จะนำตัวบ่งชี้ไปใช้ได้ตรวจสอบว่าตัวบ่งชี้มีความเป็นไปได้หรือไม่ที่จะนำมาบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ผลการดำเนินการมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูประจำชั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูประจำชั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ทุกโรงเรียนที่สังกัดในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 60 โรงเรียน รวมครูประจำชั้นจำนวน 237 คน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูล แสดงในตารางที่ 7 ดังนี้

ตารางที่ 7 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูประจำชั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	90	37.97
หญิง	147	62.03
รวม	237	100.00
2. ประสบการณ์การทำงาน		
ต่ำกว่า 6 ปี	97	40.93
6 - 10 ปี	43	18.14
11 - 20 ปี	64	27.00
21 - 30 ปี	25	10.55
มากกว่า 30 ปี	8	3.38
รวม	237	100.00

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. ประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง		
ในสถานศึกษา		
1 ปี	99	41.77
2 ปี	38	16.03
3 ปี	28	11.82
4 ปี	21	8.86
5 ปี	30	12.66
มากกว่า 5 ปี	21	8.86
รวม	237	100.00

จากข้อมูลทั่วไปของครูประจำชั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 237 คน พบว่าครูประจำชั้นส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 63.02 มีประสบการณ์ในการทำงานอยู่ในช่วงต่ำกว่า 6 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.93 และมีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา จำนวน 1 ปี 2 ปี และ 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.77 16.03 และ 12.66 ตามลำดับ

2.2 ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของครูประจำชั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 237 คน ทุกโรงเรียนที่สังกัดในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 60 โรงเรียน เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยคำนวณหาค่าร้อยละ มีเกณฑ์คือ ตัวบ่งชี้ข้อใดที่มีครูประจำชั้นตอบตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไปจะถือว่าตัวบ่งชี้ข้อนั้น มีความเป็นไปได้ในการบ่งชี้ว่านักเรียนมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง รายละเอียดแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิต ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	ค่าร้อยละที่ได้รับนันทามติ
ด้านวัตถุ		
1	รู้จักเลือกซื้อสิ่งของให้เหมาะสมกับฐานะของตนเอง	94.51
2	รู้จักเลือกใช้สิ่งของต่าง ๆ เหมาะสมกับรายได้ของครอบครัว	93.67
3	ใช้สิ่งของอย่างประหยัด คุ่มค่า	86.92
4	ใช้สิ่งของอย่างถูกวิธี มีการศึกษาคู่มือหรือสอบถามผู้รู้ก่อนใช้ เพื่อความปลอดภัย	83.97
5	รู้จักดูแลรักษาสิ่งของ ซ่อมแซมให้คงสภาพดีอยู่เสมอ เพื่ออายุการใช้งานที่ยาวขึ้น	84.39
6	รู้จักแยกแยะความต้องการและความจำเป็นในการใช้สินค้าหรือบริการต่าง ๆ	83.54
7	เลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย	86.50
8	รับประทานอาหารให้มีปริมาณเพียงพอต่อ ความต้องการของร่างกาย	91.56
9	ใช้จ่ายอย่างประหยัด และรู้คุณค่าของเงิน	87.76
10	จัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายของตน เพื่อทบทวนการใช้เงินในแต่ละวัน	36.71
11	ร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์ใน โรงเรียน หรือสหกรณ์ชุมชน เพื่อการออมเงิน	84.81
12	มีส่วนช่วยเหลือรายจ่ายในครอบครัว	89.03
ด้านสังคม		
13	เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียน และชุมชน	98.31
14	รู้จักวางตนได้อย่างเหมาะสมกับบุคคล เวลา และสถานที่	94.94
15	แสดงบทบาทตามหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม	94.94
16	ไม่ทำตนให้เป็นปัญหาของครอบครัวและชุมชน	97.47
17	ไม่ทำให้อับอายหรือผู้อื่นเดือดร้อน	97.05
18	มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปัน ทั้งกำลังกาย กำลังใจ และความรู้ ความสามารถ ให้แก่ผู้อื่น	95.78
19	มีจิตสาธารณะ เสียสละ ช่วยเหลือสังคม ชุมชน และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ	91.98

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิต ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	ค่าร้อยละที่ได้รับนันทามติ
ด้านสังคม (ต่อ)		
20	ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม เช่น ช่วยทำความสะอาดลานวัด โรงเรียน และชุมชน เป็นต้น	83.12
21	ร่วมกิจกรรมส่งเสริมความสามัคคี มุ่งให้เกิดความสุขสงบในสังคมของตน	94.51
22	ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข และสิ่งเสพติด	90.30
23	ร่วมกิจกรรมรณรงค์การลด ละ เลิกอบายมุขในหมู่บ้าน ชุมชนของตน เพื่อให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน	90.30
24	มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน และสังคม	96.20
25	ใช้หลักประชาธิปไตยในสังคม ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	99.16
26	เลือกรับข้อมูล ข่าวสารทางสังคมอย่างมีวิจารณญาณ	90.72
27	มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสังคม โดยเป็นส่วนหนึ่งในการหาแนวทาง แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนของตน	89.45
28	ไม่เพิกเฉยต่อความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นในชุมชน และสังคม	93.67
29	มุ่งศึกษาหาความรู้เพื่อนำมาใช้พัฒนาชุมชนของตน	87.34
ด้านสิ่งแวดล้อม		
30	มีความเข้าใจและสามารถบอกได้ว่า ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด มีผลอย่างไรต่อการดำเนินชีวิต	95.36
31	มีเหตุผลในการเลือกใช้ทรัพยากรต่าง ๆ	92.41
32	รู้จักคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่	95.78
33	รู้จักคิด ไตร่ตรองก่อนใช้ทรัพยากร	87.76
34	รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด	89.45
35	ร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น	94.94
36	ร่วมรณรงค์การประหยัดพลังงานต่างๆ	93.25
37	มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมรอบตัวให้อยู่ในสภาพที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตให้มีความสุข	95.78
38	ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม	96.20

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิต ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	ค่าร้อยละที่ได้รับนันทามติ
ด้านสิ่งแวดล้อม (ต่อ)		
39	รู้สาเหตุของการเกิดมลภาวะในชุมชน	91.98
40	มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามลภาวะ ที่เกิดขึ้นในชุมชน	83.54
41	เข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อม	91.56
42	มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	95.78
43	นำหลักรีไซเคิล (Recycle) มาใช้ เช่น การแยกขยะ การนำวัสดุที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่	87.76
44	เลือกใช้สินค้าชนิดที่สามารถประหยัดพลังงานและใช้อย่างประหยัดคุ้มค่า	91.98
ด้านวัฒนธรรม		
45	รู้จักประวัติความเป็นมาของตนเอง และครอบครัว	99.16
46	รู้จักประวัติความเป็นมาของชาติไทย	95.36
47	รู้ที่มาและจุดมุ่งหมายของวัฒนธรรมนั้น ๆ	91.14
48	ร่วมรักษา สืบทอด และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตน	96.20
49	มีกิจกรรมร่ายท่ารำที่ดี เช่น การฟูด การไหว้ ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ และวัฒนธรรม ท้องถิ่นของตน	97.47
50	ใช้ภาษาไทย ภาษาท้องถิ่น และภาษาสากลอย่างถูกต้อง เหมาะสมกับกาลเทศะ	94.09
51	แต่งกายได้เหมาะสมกับสถานที่และกาลเทศะ	94.51
52	ร่วมรณรงค์การใช้สินค้าไทย หรือสินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น	90.72
53	เข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญของชาติ	99.16
54	เลือกรับวัฒนธรรมต่าง ๆ เข้ามาเป็น ส่วนหนึ่งของชีวิตได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วิถีชีวิตของตน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ	96.62

ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ พบว่า ตัวบ่งชี้ที่จากครูประจำชั้น 237 คน มีความเห็นว่ามีความเป็นไปได้ในการบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีจำนวน 53 ข้อ และมีตัวบ่งชี้ที่ไม่ได้รับฉันทามติจำนวน 1 ข้อ คือ ตัวบ่งชี้ข้อที่ 10 ที่กล่าวว่า “จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของตน เพื่อทบทวนการใช้เงินในแต่ละวัน” โดยมีครูประจำชั้นที่ตอบว่าเหมาะสมมีเพียง 87 คน จากทั้งหมด 237 คน คิดเป็นร้อยละ 36.71 จึงถือว่าตัวบ่งชี้ข้อนี้ไม่ได้รับฉันทามติจากผู้ที่จะนำตัวบ่งชี้ไปใช้ แต่เนื่องจากตัวบ่งชี้มีความสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน จะเห็นได้จากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงเน้นย้ำให้เกษตรกรมีการทำบัญชีครัวเรือนของตน ซึ่งเป็นแนวทางขั้นพื้นฐานของปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การทำบัญชีครัวเรือนจะช่วยให้พิจารณาได้ถึงรายได้และรายจ่ายว่าเป็นอย่างไร ควรจะใช้จ่ายในระดับใด และควรจะหารายได้อย่างไร (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550: 10-15) ดังนั้นการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย จึงมีความสำคัญในการบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คน ที่ได้กำหนดไว้ในนิยามศัพท์ความพอเพียงด้านวัตถุ ผู้วิจัยจึงไม่ตัดตัวบ่งชี้ข้อนี้ออก สรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีคุณภาพในด้านความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ มีจำนวน 54 ข้อ

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบความตรงตามทฤษฎีด้วยวิธีกลุ่มรู้ชัด

ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ในด้านความตรงตามทฤษฎีด้วยวิธีกลุ่มรู้ชัด (Known Group Method) โดยให้ครูประจำชั้นประเมินพฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวนนักเรียน 304 คน เก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 2 รอบ คือ รอบที่ 1 ครูประจำชั้นนำนิยามศัพท์เศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ประเมินพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อคัดแยกกลุ่มนักเรียน และ รอบที่ 2 ครูประจำชั้นนำตัวบ่งชี้ไปใช้ประเมินพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมของตัวบ่งชี้แต่ละข้อ ระหว่างนักเรียนกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ผลการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนตามนิยามศัพท์ความพอเพียง

ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ที่ครูประจำชั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 นำนิยามศัพท์ความพอเพียงทั้ง 4 ด้าน ไปประเมินพฤติกรรมของนักเรียน รวมนักเรียนจำนวน 304 คน ผู้วิจัยนำแบบสอบถามแต่ละฉบับมาคำนวณหาผลรวมของคะแนนพฤติกรรม จัดลำดับและแบ่งกลุ่มนักเรียน ผลการประเมินพฤติกรรมของนักเรียน ตามนิยามศัพท์ ดังแสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ผลการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนตามนิยามศัพท์

กลุ่มนักเรียน	คะแนนพฤติกรรม	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมระดับน้อย	4 – 12	76	25
กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมระดับปานกลาง	13 – 18	152	50
กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมระดับมาก	19 – 20	76	25
รวม		304	100

จากตารางที่ 9 ผู้วิจัยนำคะแนนพฤติกรรมของนักเรียนที่ได้รับการประเมินรวมจำนวน 304 คน มาเรียงลำดับ และแบ่งกลุ่ม พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตรงตามนิยามศัพท์ระดับมาก มีจำนวน 76 คนคิดเป็นร้อยละ 25 ของนักเรียนทั้งหมด ซึ่งได้รับคะแนนการประเมินสูงสุดที่ 20 คะแนน รองลงมาคือ 19 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน และกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตรงตามนิยามศัพท์ระดับน้อย มีจำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 25 ของนักเรียนทั้งหมด ซึ่งได้รับคะแนนการประเมินต่ำสุดคือ 4 คะแนน สูงสุดคือ 12 คะแนน

3.2 ผลการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนตามตัวบ่งชี้

ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ที่ครูประจำชั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 นำตัวบ่งชี้ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพในด้านความเป็นไปได้ ในทางปฏิบัติ ไปประเมินพฤติกรรมของนักเรียนเฉพาะกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตรงตามนิยามศัพท์ระดับมาก และระดับน้อย รวมนักเรียน 152 คน ผู้วิจัยนำผลการประเมินมาทดสอบด้วยสถิติ t -test สำหรับสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน เพื่อทดสอบ

ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมของตัวบ่งชี้แต่ละข้อ ระหว่างนักเรียนกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกตัวบ่งชี้แต่ละข้อคือ ข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่า ตัวบ่งชี้ข้อนั้นมีความตรงตามทฤษฎีในการบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

ตารางที่ 10 ผลการตรวจสอบความตรงตามทฤษฎีของตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง พิจารณาตัวบ่งชี้รายข้อ

ตัวบ่งชี้ ข้อที่	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	n	$\bar{X}$	SD	t
1	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.61	.54	21.16*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.49	.68	
2	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.62	.52	20.75*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.47	.74	
3	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.61	.59	17.11*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.63	.81	
4	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.66	.53	20.88*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.45	.76	
5	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.64	.56	23.58*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.43	.60	
6	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.47	.62	20.28*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.33	.68	
7	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.59	.64	20.10*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.47	.66	
8	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.63	.54	20.20*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.51	.74	
9	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.54	.55	21.06*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.37	.71	
10	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.34	.81	16.21*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.33	.72	

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้ ข้อที่	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	n	$\bar{X}$	SD	t
11	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.51	.64	18.20*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.53	.70	
12	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.62	.54	21.15*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.41	.73	
13	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.70	.54	21.76*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.57	.66	
14	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.74	.53	23.44*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.39	.69	
15	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.55	.60	19.58*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.59	.64	
16	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.59	.57	18.26*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.55	.79	
17	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.55	.60	18.43*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.51	.76	
18	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.70	.52	22.23*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.51	.68	
19	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.66	.53	24.12*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.54	.55	
20	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.64	.56	25.59*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.37	.54	
21	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.67	.50	24.38*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.32	.68	
22	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.88	.33	24.39*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.38	.83	
23	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.76	.43	23.37*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.47	.74	

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้ ข้อที่	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	n	$\bar{X}$	SD	t
24	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.68	.50	20.35*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.54	.77	
25	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.64	.48	23.58*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.43	.66	
26	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.64	.51	24.44*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.41	.62	
27	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.68	.55	24.62*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.49	.55	
28	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.59	.57	21.01*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.42	.70	
29	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.71	.49	24.42*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.36	.69	
30	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.71	.49	24.22*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.58	.60	
31	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.76	.43	24.72*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.53	.66	
32	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.76	.46	25.70*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.49	.62	
33	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.70	.49	23.06*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.47	.68	
34	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.71	.51	23.75*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.47	.64	
35	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.68	.52	21.66*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.55	.68	
36	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.61	.52	24.14*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.42	.60	

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้ ข้อที่	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	n	$\bar{X}$	SD	t
37	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.66	.48	25.29*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.54	.55	
38	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.64	.53	23.63*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.51	.58	
39	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.68	.50	25.12*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.45	.60	
40	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.64	.53	23.21*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.39	.66	
41	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.64	.56	21.49*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.41	.72	
42	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.66	.56	21.07*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.46	.72	
43	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.63	.54	22.17*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.34	.72	
44	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.72	.48	23.07*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.57	.66	
45	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.84	.37	21.46*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.74	.77	
46	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.63	.54	18.52*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.71	.73	
47	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.63	.54	19.85*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.64	.69	
48	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.71	.49	24.08*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.49	.64	
49	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.66	.53	20.27*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.51	.76	

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้ ข้อที่	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	n	$\bar{X}$	SD	t
50	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.72	.45	22.94*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.49	.72	
51	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.50	.62	16.88*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.53	.81	
52	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.64	.51	20.71*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.51	.74	
53	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.72	.51	20.83*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.51	.77	
54	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.68	.50	20.92*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.51	.76	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 10 ผลจากการตรวจสอบความตรงตามทฤษฎีของตัวบ่งชี้เป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตรงตามนิยามศัพท์ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมที่ประเมินตามตัวบ่งชี้แตกต่างจากกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตรงตามนิยามศัพท์ระดับน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ แสดงว่าตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ทั้ง 54 ข้อ มีความตรงตามทฤษฎี

ผู้วิจัยนำผลการประเมินที่สรุปประจำชั้นได้ประเมินพฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่ประเมินตามตัวบ่งชี้มาวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงตามทฤษฎีในแต่ละด้าน และตัวบ่งชี้อรวม ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ผลการตรวจสอบความตรงตามทฤษฎีของตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง พิจารณาตัวบ่งชี้รายด้านและตัวบ่งชี้อรวม

ด้านของพฤติกรรม	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	n	$\bar{X}$	SD	t
ด้านวัตถุ	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.57	.40	28.38*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.45	.51	
ด้านสังคม	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.67	.35	33.32*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.46	.46	
ด้านสิ่งแวดล้อม	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.68	.37	33.62*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.48	.44	
ด้านวัฒนธรรม	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.68	.35	27.88*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.57	.56	
ตัวบ่งชี้อรวม	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมมาก	76	4.65	.333	34.18*
	กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมน้อย	76	2.49	.439	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 11 ผลจากการตรวจสอบความตรงตามทฤษฎีของตัวบ่งชี้เป็นรายด้าน พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตรงตามนิยามศัพท์ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมที่ประเมินตามตัวบ่งชี้แตกต่างจากกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตรงตามนิยามศัพท์ระดับน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกด้าน แสดงว่าตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ทั้ง 4 ด้าน มีความตรงตามทฤษฎี และเมื่อพิจารณาตัวบ่งชี้อรวม พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตรงตามนิยามศัพท์ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมที่ประเมินตามตัวบ่งชี้แตกต่างจากกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตรงตามนิยามศัพท์ระดับน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าตัวบ่งชี้มีความตรงตามทฤษฎีสามารถบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ได้

ข้อวิจารณ์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 และเพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้วยเทคนิคเดลฟาย เพื่อให้ได้นิยามศัพท์ความพอเพียง 4 ด้าน และคัดเลือกตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ในด้านความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยครูประจำชั้นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 และการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ในด้านความตรงตามทฤษฎีด้วยวิธีกลุ่มผู้จัด โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 สรุปผลการวิจัยได้ว่า ได้ตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ที่มีคุณภาพจำนวน 54 ข้อ ผู้วิจัยขอเสนอข้อวิจารณ์เกี่ยวกับผลการวิจัย ดังนี้

1. จากการตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ พบว่า มีตัวบ่งชี้ที่ไม่ได้รับฉันทามติจากครูประจำชั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 จำนวน 1 ข้อ คือ ตัวบ่งชี้ด้านวัตถุ ข้อที่ 10 ที่กล่าวว่า “จัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายของตน เพื่อทบทวนการใช้เงินในแต่ละวัน” เนื่องจากบริบทของความเป็นจริง ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ บางโรงเรียนยังไม่มีนโยบายส่งเสริมให้นักเรียนจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของตน ครูประจำชั้นในโรงเรียนดังกล่าวจึงไม่เห็นด้วยกับการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนตามตัวบ่งชี้ข้อนี้ จึงเป็นเหตุผลให้ครูประจำชั้นตอบว่าตัวบ่งชี้ข้อนี้เป็นไปไม่ได้ในการบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ซึ่งมีครูประจำชั้นที่ตอบว่าตัวบ่งชี้มีความเป็นไปได้มีเพียง 97 คน จากครูประจำชั้นทั้งหมด 237 คน คิดเป็นร้อยละ 36.71 จึงถือว่าตัวบ่งชี้ข้อนี้ไม่ได้รับฉันทามติจากผู้ที่จะนำตัวบ่งชี้ไปใช้

แต่เนื่องจากตัวบ่งชี้ข้อนี้มีความสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน จะเห็นได้จากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงเน้นย้ำให้เกษตรกรมีการทำบัญชีครัวเรือนของตน ซึ่งเป็นแนวทางขั้นพื้นฐานของการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การทำบัญชีครัวเรือนจะช่วยให้พิจารณาได้ถึงรายได้และรายจ่ายว่าเป็นอย่างไร ควรจะ ใช้จ่ายในระดับใด และควรจะหารายได้อย่างไร (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550: 10-15) ดังนั้นการทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย จึงมีความสำคัญ

ในการบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คน ที่ได้กำหนดไว้ในนิยามศัพท์ความพอเพียงด้านวัตถุ ผู้วิจัยจึงไม่ตัด ตัวบ่งชี้ข้อนี้ออก สรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงนักเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ที่มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ มีจำนวน 54 ข้อ

2. ตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

2.1 ตัวบ่งชี้ด้านวัตถุ นักเรียนที่มีพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในด้านวัตถุ ควรมีพฤติกรรม 12 ข้อ ได้แก่ 1) รู้จักเลือกซื้อสิ่งของให้เหมาะสมกับฐานะของตนเอง 2) รู้จักเลือกใช้สิ่งของต่าง ๆ เหมาะสมกับรายได้ของครอบครัว 3) ใช้สิ่งของอย่างประหยัด คุ่มค่า 4) ใช้สิ่งของอย่างถูกวิธี มีการศึกษาคู่มือหรือสอบถามผู้รู้ก่อนใช้เพื่อความปลอดภัย 5) รู้จักดูแลรักษาสิ่งของ ซ่อมแซมให้คงสภาพคืออยู่เสมอ เพื่ออายุการใช้งาน ที่ยาวนานขึ้น 6) รู้จักแยกแยะความต้องการและความจำเป็นในการใช้สินค้าหรือบริการต่าง ๆ 7) เลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย 8) รับประทานอาหารให้มีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย 9) ใช้จ่ายอย่างประหยัด และรู้คุณค่าของเงิน 10) จัดทำบัญชีรายรับและรายจ่ายของตน เพื่อทบทวนการใช้เงินในแต่ละวัน 11) ร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์ในโรงเรียน หรือสหกรณ์ชุมชนเพื่อการออมเงิน และ 12) มีส่วนช่วยลดรายจ่ายในครอบครัว

ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับความคิดเห็นของสมพร เทพสิทธิ์า (2548: 39-47) ที่กล่าวว่า การดำเนินชีวิตตามเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจ เน้นการดำรงชีวิตแบบพออยู่พอกิน ทำตนให้มีความขยัน หมั่นเพียรประกอบสัมมาชีพ เพื่อให้พึ่งตนเองได้ ให้พ้นจากความยากจน มีครอบครัวที่อบอุ่นและเป็นสุข และสุขเมธ ดันดิเวชกุล (2543) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมความพอเพียงด้านเศรษฐกิจว่าสามารถอยู่ได้ด้วยตนเองในระดับเบื้องต้น กล่าวคือ แม้ไม่มีเงินก็ยังมีข้าว ปลา ผัก ผลไม้ในท้องถิ่นของตนเองเพื่อการยังชีพ และสามารถนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในระดับมหภาคต่อไปได้ด้วย

2.2 ตัวบ่งชี้ด้านสังคม นักเรียนที่มีพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในด้านสังคม ควรมีพฤติกรรม 17 ข้อ ได้แก่ 1) เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียนและชุมชน 2) รู้จักวางตนได้อย่างเหมาะสมกับบุคคล เวลา และสถานที่ 3) แสดงบทบาทตามหน้าที่

ได้อย่างเหมาะสม 4) ไม่ทำตนให้เป็นปัญหาของครอบครัวและชุมชน 5) ไม่ทำให้ ตนเองหรือผู้อื่นเดือดร้อน 6) มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปัน ทั้งกำลังกาย กำลังใจ และความรู้ความสามารถให้แก่ผู้อื่น 7) มีจิตสาธารณะ เสียสละ ช่วยเหลือสังคม ชุมชน และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ 8) ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม เช่น ช่วยทำความสะอาดลานวัด โรงเรียน และชุมชน เป็นต้น 9) ร่วมกิจกรรมส่งเสริมความสามัคคี มุ่งให้เกิดความสุขสงบในสังคมของตน 10) ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข และสิ่งเสพติด 11) ร่วมกิจกรรมรณรงค์การลด ละ เลิกอบายมุข ในหมู่บ้าน ชุมชนของตน เพื่อให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน 12) มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน และสังคม 13) ใช้หลักประชาธิปไตยในสังคม ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 14) เลือกรับข้อมูล ข่าวสารทางสังคมอย่างมีวิจารณญาณ 15) มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสังคม โดยเป็นส่วนหนึ่งในการหาแนวทาง แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนของตน 16) ไม่เพิกเฉยต่อความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นในชุมชน และสังคม และ 17) มุ่งศึกษาหาความรู้ เพื่อนำมาใช้พัฒนาชุมชนของตน

ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับความคิดเห็นของสมพร เทพสิทธิ์า (2548: 39-47) ที่กล่าวว่า การดำเนินชีวิตตามเศรษฐกิจพอเพียงด้านสังคม มุ่งให้เกิดสังคมที่มีความสุขสงบ ประชาชนมีความเมตตาเอื้ออาทร ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่ มุ่งให้เกิดความสามัคคีร่วมมือกัน เพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้โดยปราศจากการเบียดเบียนกัน การเอาใจเอาเปรียบกัน การมุ่งร้ายทำลายกัน และสุเมธ ดันติเวชกุล (2543) ที่กล่าวถึงพฤติกรรมความพอเพียงด้านสังคมว่า ควรเสริมสร้างให้แต่ละชุมชนในท้องถิ่นได้ร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลกัน นำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอดและเผยแพร่ให้ได้รับประโยชน์ซึ่งกันและกัน

2.3 ตัวอย่างชี้ด้านสิ่งแวดล้อม นักเรียนที่มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในด้านสิ่งแวดล้อม ควรมีพฤติกรรม 15 ข้อ ได้แก่ 1) มีความเข้าใจและสามารถบอกได้ว่าทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด มีผลอย่างไรต่อการดำเนินชีวิต 2) มีเหตุผลในการเลือกใช้ทรัพยากรต่าง ๆ 3) รู้จักคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ 4) รู้จักคิด ไตร่ตรองก่อนใช้ทรัพยากร 5) รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัด คุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด 6) ร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น 7) ร่วมรณรงค์การประหยัดพลังงานต่าง ๆ 8) มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมรอบตัวให้อยู่ในสภาพที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตให้มีความสุข 9) ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม 10) รู้สาเหตุของการเกิดมลภาวะในชุมชน 11) มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามลภาวะที่เกิดขึ้นในชุมชน 12) เข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อม 13) มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 14) นำหลักรีไซเคิล (Recycle) มาใช้ เช่น การแยกขยะ การนำวัสดุ

ที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ และ 15) เลือกใช้สินค้าชนิดที่สามารถประหยัดพลังงานและใช้อย่างประหยัดคุ้มค่า

ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับความคิดเห็นของอุดมพร อมรธรรม (2549: 26-28) ที่กล่าวว่า ความพอเพียงด้านสิ่งแวดล้อมคือ การรู้จักการใช้ธรรมชาติอย่างชาญฉลาด ถูกวิธี เกิดประโยชน์สูงสุด สามารถอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และสุเมธ ดันติเวชกุล (2543) ที่กล่าวถึงพฤติกรรมความพอเพียงด้านสิ่งแวดล้อมว่า ควรมุ่งที่จะส่งเสริมให้มีการนำเอาศักยภาพของคนในท้องถิ่น สามารถแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติหรือวัตถุดิบในท้องถิ่นที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาประเทศไทยอย่างดียิ่ง สิ่งดีก็คือการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) ซึ่งมีมากมายในประเทศ

2.4 ตัวบ่งชี้ด้านวัฒนธรรม นักเรียนที่มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในด้านวัฒนธรรม ควรมีพฤติกรรม 10 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) รู้จักประวัติความเป็นมาของตนเอง และครอบครัว 2) รู้จักประวัติความเป็นมาของชาติไทย 3) รู้ที่มาและจุดมุ่งหมายของวัฒนธรรมนั้น ๆ 4) ร่วมรักษา สืบทอด และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตน 5) มีกิริยามารยาทที่ดี เช่น การพูด การไหว้ ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ และวัฒนธรรม ท้องถิ่นของตน 6) ใช้ภาษาไทย ภาษาท้องถิ่น และภาษาสากลอย่างถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ 7) แต่งกายได้เหมาะสมกับสถานที่และกาลเทศะ 8) ร่วมรณรงค์การใช้สินค้าไทย หรือสินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น 9) เข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญของชาติ และ 10) เลือกรับวัฒนธรรมต่าง ๆ เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับวิถีชีวิตของตน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับความคิดเห็นของสมพร เทพสิทธิ์า (2548: 39-47) ที่กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดวัฒนธรรม หรือวิถีชีวิต (Way of Life) ที่ไม่ตกเป็นทาสของวัตถุนิยม และบริโภคนิยม และอุดมพร อมรธรรม (2549: 26-28) ที่กล่าวถึงพฤติกรรมที่มีความพอเพียงไว้ว่า ควรใช้ชีวิตความเป็นอยู่บนพื้นฐานวิถีชีวิตแบบไทย พึ่งพาอาศัยแลกเปลี่ยนสินค้า

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3” สรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3
2. เพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการพัฒนาตัวบ่งชี้การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความพอประมาณ คือ ความพอดีที่ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป และไม่สุดโต่งพอเหมาะ พอดีต่อความจำเป็น พอควรกับอัตภาพ และไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น
2. ความมีเหตุผล คือ การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผล บนพื้นฐานของความถูกต้อง ความเป็นจริง ตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม จริยธรรม และ

วัฒนธรรม ค่านิยมที่ฝังงาม โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ ทั้งในระยะสั้น ระยะยาว ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และส่วนรวมอย่างรอบคอบ

3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คือ การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันที่

4. เงื่อนไขความรู้ คือ ฝึกคนให้มีความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ อย่างรอบด้านและมีวิธีการจัดการกับความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ดำเนินการด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังในผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในทุกมิติ

5. เงื่อนไขคุณธรรม คือ ต้องเสริมสร้างให้เป็นพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ ประกอบด้วยด้านจิตใจ คือ การตระหนักในคุณธรรม รู้ผิดชอบชั่วดี ซื่อสัตย์สุจริต ใช้สติปัญญาอย่างถูกต้องเหมาะสมในการดำเนินชีวิต และด้านการกระทำ คือ มีความขยันหมั่นเพียร อดทน ไม่โลภ ไม่ตระหนี่ รู้จักแบ่งปัน และรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ประชากรที่ใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 โดยการใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) คือ ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีความรู้ในเรื่องการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถาบันการศึกษา และเยาวชน จำนวน 21 คน

2. ประชากรที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ด้านความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (Practical Feasibility) คือ ครูประจำชั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ปีการศึกษา 2553 ทุกโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 60 โรงเรียน รวมครูประจำชั้นจำนวน 237 คน

3. ประชากรที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ด้านความตรงตามทฤษฎีด้วยวิธีกลุ่มรู้ชัด (Known Group Method) คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 11 ห้องเรียน รวมนักเรียนจำนวน 552 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้มีทั้งหมด 3 ชุด คือ

ชุดที่ 1 เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน โดยการใช้เทคนิคเดลฟาย เพื่อกำหนดนิยามศัพท์ความพอเพียง 4 ด้าน และคัดเลือกตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 เครื่องมือจำนวน 3 ฉบับ ประกอบด้วย

ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สำหรับผู้เชี่ยวชาญในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนิยามศัพท์ความพอเพียง 4 ด้าน และตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) สำหรับผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) สำหรับผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาทบทวนคำตอบเดิมของตนกับคำมัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคำตอบที่ได้จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยมีข้อความเช่นเดียวกับแบบสอบถามฉบับที่ 2

ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถาม ชนิดเลือกตอบ สำหรับครูประจำชั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ทุกโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ในด้านความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยให้ครูประจำชั้น พิจารณาแสดงความคิดเห็น

ว่าตัวบ่งชี้มีความเป็นไปได้หรือไม่ที่จะนำมาบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

ชุดที่ 3 เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ในด้านความตรงตามทฤษฎีด้วยวิธีกลุ่มผู้ชัด โดยครูประจำชั้นเป็นผู้ประเมินพฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา รวมนักเรียนจำนวน 304 คน เครื่องมือจำนวน 2 ฉบับ ประกอบด้วย

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) สำหรับครูประจำชั้นนำนิยามศัพท์ความพอเพียง 4 ด้าน ไปใช้ประเมินพฤติกรรมของนักเรียนว่ามีพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตรงตามนิยามศัพท์อยู่ในระดับใด

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) สำหรับครูประจำชั้นนำตัวบ่งชี้ไปใช้ประเมินพฤติกรรมของนักเรียน ว่ามีพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตรงตามตัวบ่งชี้ที่อยู่ในระดับใด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากประธานโครงการปริญญาโท สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ถึงผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 21 คน เพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามโดยใช้เทคนิคเดลฟาย จำนวน 3 รอบ นำหนังสือที่ได้พร้อมโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ คิดต่อขอความร่วมมือด้วยตนเอง อธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และระยะเวลาที่ระบุในแบบสอบถาม

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ด้วยตนเองกับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 21 คน โดยการใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีการเตรียมหัวข้อหรือประเด็นที่จะถามไว้ล่วงหน้า ไม่ถามแบบชี้นำ แต่จะปล่อยให้ผู้เชี่ยวชาญพูดแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระและมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ผู้วิจัยมีหน้าที่เพียงบันทึกและตั้งใจฟัง แล้วทำการสรุปการสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 ผู้วิจัยใช้วิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ยกเว้นผู้เชี่ยวชาญบางท่านที่ผู้วิจัยต้องไปส่งด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวบ่งชี้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3 ผู้วิจัยใช้วิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ยกเว้นผู้เชี่ยวชาญบางท่านที่ผู้วิจัยต้องไปส่งด้วยตนเอง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะระบุว่าต้องการยืนยันคำตอบเดิมหรือต้องการเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่ ถ้าคำตอบใหม่อยู่นอกเขตค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ขอให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงเหตุผลประกอบ

5. การติดตามแบบสอบถามในแต่ละรอบ ในกรณีที่ผู้เชี่ยวชาญไม่ตอบแบบสอบถามกลับภายในระยะเวลาที่กำหนด (ภายใน 2 สัปดาห์) ผู้วิจัยใช้วิธีการติดตามทางโทรศัพท์ และติดต่อขอพบด้วยตนเองโดยใช้ถ้อยคำ และภาษาที่สุภาพ

6. การเก็บรวบรวมเพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ในด้านความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูประจำชั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ทุกโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 60 โรงเรียน ผู้วิจัยใช้วิธีส่งหนังสือขอความร่วมมือถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูประจำชั้นพร้อมทั้งแบบสอบถามตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 โดยใช้วิธีส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และส่งด้วยตนเอง

7. การติดตามแบบสอบถามของครูประจำชั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ในกรณีที่ทางโรงเรียนไม่ตอบกลับภายในระยะเวลาที่กำหนด (ภายใน 2 สัปดาห์) ผู้วิจัยใช้วิธีการติดตามทางโทรศัพท์ ด้วยถ้อยคำและภาษาที่สุภาพ

8. การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ในด้านความตรงตามทฤษฎี ด้วยวิธีกลุ่มรู้จัก โดยให้ครูประจำชั้นประเมินพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวนนักเรียน 304 คน ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล รอบที่ 1 ผู้วิจัยให้ครูประจำชั้นนำนิยามศัพท์ความพอเพียงมาใช้ในการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนว่ามีพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิต

ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับใด โดยใช้แบบสอบถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

9. การเก็บรวบรวมข้อมูลกับครูประจำชั้นในรอบที่ 2 ให้ครูประจำชั้นนำตัวบ่งชี้มาใช้ ในการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในชั้นเรียนเป็นรายบุคคล ทั้งนักเรียนกลุ่มที่มีพฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตรงตามนิยามศัพท์ระดับมาก และกลุ่มนักเรียนที่มี พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตรงตามนิยามศัพท์ระดับน้อย โดยการใช้ แบบสอบถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

10. การติดตามแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ ในกรณีที่ครูประจำชั้นไม่ตอบแบบสอบถาม กลับภายในระยะเวลาที่กำหนด (ภายใน 2 สัปดาห์) ผู้วิจัยใช้วิธีการติดตามทางโทรศัพท์ และ ติดต่อขอพบด้วยตนเองโดยใช้ถ้อยคำ และภาษาที่สุภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดนิยามศัพท์ความพอเพียงและคัดเลือกตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิต ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 โดยใช้เทคนิคเดลฟาย มีขั้นตอนดังนี้

1.1 การวิเคราะห์นิยามศัพท์ความพอเพียง ผู้วิจัยสังเคราะห์คำตอบจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คน และวิเคราะห์เนื้อหาว่าสอดคล้องและครอบคลุมกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่ แล้วนำมาสรุปเป็นนิยามศัพท์ความพอเพียง ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการเปรียบเทียบคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนกับคำตอบของกลุ่ม โดยคำนวณหาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เกณฑ์ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการพิจารณา

ฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจากการตอบแบบสอบถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 คือ (สุวดี ทวีบุตร, 2540)

1.2.1 ตัวบ่งชี้ข้อที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป แสดงว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เห็นด้วยว่าตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมในการบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 และเห็นว่ามีความเป็นไปได้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ตามตัวบ่งชี้ดังกล่าว

1.2.2 ตัวบ่งชี้ข้อที่มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 แสดงว่าตัวบ่งชี้ดังกล่าว ได้รับฉันทามติ นั่นคือ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องกัน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ในด้านความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยการใช้แบบสอบถามครูประจำชั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ทุกโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบว่าตัวบ่งชี้ที่ได้รับฉันทามติ จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเป็นไปได้หรือไม่ในการบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน โดยพิจารณาหาค่าร้อยละ มีเกณฑ์คือ ตัวบ่งชี้ข้อที่มีครูประจำชั้นตอบว่า เป็นไปได้ตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไปแสดงว่าตัวบ่งชี้ข้อดังกล่าวมีความเป็นไปได้ในการบ่งชี้พฤติกรรม กรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน (สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2544: 19)

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ ในด้านความตรงตามทฤษฎี ด้วยวิธีกลุ่มรู้งัด การวิเคราะห์ข้อมูล มี 2 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 เมื่อผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามในรอบที่ 1 จากครูประจำชั้นที่นำนิยามศัพท์ ความพอเพียงทั้ง 4 ด้าน ไปใช้ประเมินพฤติกรรมของนักเรียนมาหาผลรวมของคะแนน เรียงลำดับ คะแนน และแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมตรงตาม นิยามศัพท์ระดับมาก คือนักเรียนที่มีคะแนนการประเมินสูงคิดเป็นร้อยละ 25 ของนักเรียนที่รับการประเมินทั้งหมด ซึ่งเรียกว่า กลุ่มสูง 2) กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมตรงตามนิยามศัพท์ ระดับน้อย หรือนักเรียน ที่ได้รับคะแนนการประเมินอยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 25 ของนักเรียน

ที่ได้รับการประเมินทั้งหมด ซึ่งเรียกว่า กลุ่มต่ำ และ 3) กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมตรงตามนิยามศัพท์ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 50 ของนักเรียนที่ได้รับการประเมินทั้งหมด

3.2 เมื่อผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามในรอบที่ 2 จากครูประจำชั้นที่นำตัวบ่งชี้ไปใช้ในการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนเฉพาะนักเรียนกลุ่มสูง (25%) และกลุ่มต่ำ (25%) มาหาค่าสถิติ t -test สำหรับสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ในแต่ละข้อ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกตัวบ่งชี้แต่ละข้อ คือข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่าตัวบ่งชี้ข้อนั้นสามารถจำแนกพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนได้ ถ้าตัวบ่งชี้ทุกข้อมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ถือว่าตัวบ่งชี้ชุดนั้นสามารถบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 และตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ซึ่งมีผลการวิจัยดังนี้

1. ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงนักเรียนที่ได้รับฉันทามติ มีจำนวน 54 ข้อ ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ด้านวัตถุ 12 ข้อ ตัวบ่งชี้ด้านสังคม 17 ข้อ ตัวบ่งชี้ด้านสิ่งแวดล้อม 15 ข้อ และตัวบ่งชี้ด้านวัฒนธรรม 10 ข้อ รายละเอียดดังนี้

1.1 ตัวบ่งชี้ด้านวัตถุ นักเรียนที่มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในด้านวัตถุ ควร มีพฤติกรรม 12 ข้อ ได้แก่ 1) รู้จักเลือกซื้อสิ่งของให้เหมาะสมกับฐานะของตนเอง 2) รู้จักเลือกใช้สิ่งของต่าง ๆ เหมาะสมกับรายได้ของครอบครัว 3) ใช้สิ่งของอย่างประหยัด คุ่มค่า 4) ใช้สิ่งของอย่างถูกวิธี มีการศึกษาคู่มือหรือสอบถามผู้รู้ก่อนใช้เพื่อความปลอดภัย 5) รู้จักดูแลรักษาสิ่งของ ซ่อมแซมให้คงสภาพดีอยู่เสมอ เพื่ออายุการใช้งาน ที่ยาวนานขึ้น 6) รู้จักแยกแยะความต้องการและความจำเป็นในการใช้สินค้าหรือบริการต่าง ๆ 7) เลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย 8) รับประทานอาหารให้มีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย 9) ใช้จ่ายอย่างประหยัด และรู้คุณค่าของเงิน 10) จัดทำบัญชีรายรับและรายจ่ายของตน เพื่อทบทวน

การใช้เงินในแต่ละวัน 11) ร่วมเป็นสมาชิก ของสหกรณ์ในโรงเรียน หรือสหกรณ์ชุมชนเพื่อการออม และ 12) มีส่วนช่วยลดรายจ่ายในครอบครัว

1.2 ตัวบ่งชี้ด้านสังคม นักเรียนที่มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านสังคม ควรมีพฤติกรรม 17 ข้อ ได้แก่ 1) เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียนและชุมชน 2) รู้จักวางตนได้อย่างเหมาะสมกับบุคคล เวลา และสถานที่ 3) แสดงบทบาทตามหน้าที่ ได้อย่างเหมาะสม 4) ไม่ทำตนให้เป็นปัญหาของครอบครัวและชุมชน 5) ไม่ทำให้ ตนเองหรือผู้อื่นเดือดร้อน 6) มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปัน ทั้งกำลังกาย กำลังใจ และความรู้ความสามารถ ให้แก่ผู้อื่น 7) มีจิตสาธารณะ เสียสละ ช่วยเหลือสังคม ชุมชน และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม เป็นสำคัญ 8) ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม เช่น ช่วยทำความสะอาดลานวัด โรงเรียน และชุมชน เป็นต้น 9) ร่วมกิจกรรมส่งเสริมความสามัคคี มุ่งให้เกิดความสุขสงบในสังคมของตน 10) ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข และสิ่งเสพติด 11) ร่วมกิจกรรมรณรงค์การลด ละ เลิกอบายมุข ในหมู่บ้าน ชุมชนของตน เพื่อให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน 12) มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตน ตามกฎระเบียบของโรงเรียน และสังคม 13) ใช้หลักประชาธิปไตยในสังคม ยอมรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น 14) เลือกรับข้อมูล ข่าวสารทางสังคมอย่างมีวิจารณญาณ 15) มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ ต่อสังคม โดยเป็นส่วนหนึ่งในการหาแนวทาง แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนของตน 16) ไม่เพิกเฉยต่อความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นในชุมชน และสังคม และ 17) มุ่งศึกษาหาความรู้ เพื่อนำมาใช้พัฒนาชุมชนของตน

1.3 ตัวบ่งชี้ด้านสิ่งแวดล้อม นักเรียนที่มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในด้านสิ่งแวดล้อม ควรมีพฤติกรรม 15 ข้อ ได้แก่ 1) มีความเข้าใจและสามารถบอก ได้ว่า ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด มีผลอย่างไรต่อการดำเนินชีวิต 2) มีเหตุผลในการเลือกใช้ทรัพยากร ต่าง ๆ 3) รู้จักคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ 4) รู้จักคิดไตร่ตรองก่อนใช้ทรัพยากร 5) รู้จักใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่อย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด 6) ร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น 7) ร่วมรณรงค์การประหยัดพลังงานต่าง ๆ 8) มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมรอบตัวให้อยู่ในสภาพที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตให้มีความสุข 9) ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม 10) รู้สาเหตุของการเกิดมลภาวะในชุมชน 11) มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามลภาวะที่เกิดขึ้น ในชุมชน 12) เข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อม 13) มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม 14) นำหลักรีไซเคิล (Recycle) มาใช้ เช่น การแยกขยะ การนำวัสดุที่ใช้แล้วกลับมา ใช้ใหม่ และ 15) เลือกใช้สินค้าชนิดที่สามารถประหยัดพลังงานและใช้อย่างประหยัดคุ่มค่า

1.4 ตัวบ่งชี้ด้านวัฒนธรรม นักเรียนที่มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในด้านวัฒนธรรม ควรมีพฤติกรรม 10 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) รู้จักประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัว 2) รู้จักประวัติความเป็นมาของชาติไทย 3) รู้ที่มาและจุดมุ่งหมายของวัฒนธรรมนั้น ๆ 4) ร่วมรักษา สืบทอด และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตน 5) มีกิจกรรมยามว่างที่ดี เช่น การพูด การไหว้ ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะและวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน 6) ใช้ภาษาไทย ภาษาท้องถิ่น และภาษาสากลอย่างถูกต้อง เหมาะสมกับกาลเทศะ 7) แต่งกายได้เหมาะสมกับสถานที่และกาลเทศะ 8) ร่วมรณรงค์การใช้สินค้าไทย หรือสินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น 9) เข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญของชาติ และ 10) เลือกรับวัฒนธรรมต่าง ๆ เข้ามาเป็น ส่วนหนึ่งของชีวิตได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับวิถีชีวิตของตน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

2. ผลจากการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 พบว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 54 ข้อ มีความตรงตามเนื้อหา มีความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ และมีความตรงตามทฤษฎีในการบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ครูประจำชั้น ครูแนะแนว และผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ประเมินพฤติกรรมของนักเรียน ให้ครบทั้ง 4 ด้าน จึงจะครบถ้วนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ควรที่จะนำไปประเมินเพียงด้านใดด้านหนึ่ง

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 เป็นการพัฒนาตัวบ่งชี้โดยการใช้เทคนิคเดลฟาย และตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ด้วยการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และการตรวจสอบ

ความตรงตามทฤษฎีด้วยวิธีกลุ่มผู้จัด ซึ่งตัวบ่งชี้จำนวน 54 ข้อนี้อาจมีความซ้ำซ้อนกัน จึงควรมีการนำตัวบ่งชี้ดังกล่าวมาทดสอบเพื่อตัดความซ้ำซ้อนของตัวบ่งชี้ออก โดยการใช้อำนาจเชิงประจักษ์ และใช้สถิติขั้นสูงในการคำนวณเพื่อตัดความซ้ำซ้อนของตัวบ่งชี้ออก โดยใช้ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factors Analysis) ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL)

2. เพื่อความเป็นปรนัยให้มากขึ้น ควรพัฒนาเกณฑ์การประเมินพฤติกรรมนักเรียนของตัวบ่งชี้การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนตามตัวบ่งชี้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 เท่านั้น ควรมีการพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนในระดับชั้นอื่นด้วย เช่น นักเรียนในระดับก่อนวัยเรียน ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือระดับอุดมศึกษา ว่าควรมีตัวบ่งชี้พฤติกรรมใดบ้าง และมีตัวบ่งชี้ใดบ้างที่ที่เหมือนหรือแตกต่างกัน เพื่อประโยชน์ในการนำผลวิจัยไปใช้ในการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะเจาะจงของนักเรียนในการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงให้มีความเหมาะสมกับระดับการศึกษาแต่ละระดับมากยิ่งขึ้น

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

คณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้การสอน. 2550. ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อทดลองใช้สำหรับช่วงชั้นที่ 3 (ระดับมัธยมศึกษา
ปีที่ 1 – 3). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. 2547. การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียง. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ.

_____. 2547. นานาคำถามเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร:
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

_____. 2547. เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร ?. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

_____. 2550. ประมวลคำในพระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพล
อดุลยเดช ตั้งแต่พุทธศักราช 2493 – 2549 ที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.
พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ.

จตุพร แพงจันทร์ศรี. 2546. การสร้างดัชนีชี้วัดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนประจำ
โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปรีชานนุช พิบูลสรารุช. 2552. ตามรอยพ่อ ชีวิตพอเพียง
สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ.

ชัยรินทร์ ชัยวิสิทธิ์. 2545. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างค่านิยมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้นักเรียนและชุมชนด้วยโครงการอาชีพ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสาขาวิชัยและสถิติการศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ทองสง่า ผ่องแผ้ว. 2548. เทคนิคเดลฟาย (Delphi) (Online).

<http://www.wijai48.com/researchdocument/doc1.htm>, 20 มีนาคม 2551.

นงลักษณ์ วัชรชัย. 2541. เอกสารประกอบการสอนวิชา สถิติการศึกษาและแนวโน้ม.

กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. 2546. การพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพการบริหารและจัดการเขตพื้นที่การศึกษา. วารสารครุศาสตร์ 31 (2): 64 – 87.

น้ำทิพย์ ฉิมสะอาด. 2549. การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บุญเรียง ขจรศิลป์. 2543. วิธีวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วน พี. เอ็น. การพิมพ์จำกัด.

ปรียานุช พิบูลสรารุช. 2551. การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง.

พรทิพย์ ไชยโส. 2549. หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พระขวัญชัย ศรีพรรณ (เกตุธมฺโม). 2546. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการใช้แนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาพระพุทธศาสนา โดยใช้การสอนแบบ อริยสัจกับการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาและการสอน, มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ.

พัคตร์วิภา ตะเพียนทอง. 2549. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาและการสอน, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เพชรมณี วิริยะสืบพงศ์. 2545. การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมคุณภาพกระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ดุขศึกษิต สาขาการพยาบาล, วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์.

มนต์ชัย เทียนทอง. 2549. สถิติและวิธีการวิจัยทางเทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพมหานคร: คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

มยุรี พิมพ์สุวรรณ. 2545. การดำเนินงานและความต้องการแนวทางการดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในโรงเรียนแกนนำเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

รัชดาภรณ์ สุราเลิศ. 2545. การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริชัย กาญจนวาสี. 2550. ทฤษฎีการประเมิน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ส. วาสนา ประवालพุกษ์. 2544. คู่มือการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา เรื่อง หลักการและเทคนิคการประเมินทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์ จำกัด.

สกล พรหมสิน. 2546. ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของประชาชนตำบลหงษ์เจริญ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2544. การศึกษาจันทามติเกี่ยวกับ
การจัดบริการสถานเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.

สมพร เทพสิทธิ์า. 2548. เศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ. กรุงเทพมหานคร: บริษัท
ธรรมสาร จำกัด.

สุนัย เศรษฐบุญสร้าง. 2549. แนวทางปฏิบัติ 7 ขั้นสู่วิถีเศรษฐกิจพอเพียง. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิวิถีสุข.

สุวดี ทวีบุตร. 2540. การเปรียบเทียบผลการสร้างจันทามติและระดับการให้ความร่วมมือของ
ผู้เชี่ยวชาญระหว่างการใช้เทคนิคเดลฟายแบบเดิม และเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุทธิรัช คนกาญจน์. 2547. การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. วิทยานิพนธ์
การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการทดสอบและวัดผลการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ.

สุเมธ ตันติเวชกุล. 2543. ใต้เบื้องพระยุคลบาท. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549. **สรุปแผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

_____. 2550. **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท
เพชรรุ่งการพิมพ์.

_____. 2551. **เส้นทางสู่...ความพอเพียง**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. 2544ค. **คู่มือการประเมินผลภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา: การออกแบบระบบการประเมินผลภายใน.** กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2548. **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559): ฉบับสรุป.** พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

อมรรัตน์ ทรรศนิยากร. 2544. **การพัฒนาตัวบ่งชี้การส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยและสถิติการศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อัญชวี เจียรนัปกรณ์. 2540. **ผลของแบบการให้ผลย้อนกลับที่แตกต่างกันที่มีผลต่ออันตามติ** ด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมที่พึงประสงค์ในอาคารของผู้เชี่ยวชาญ **ในเทคนิคเดลฟาย.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา, จุฬาลงกรณ์

อุดมพร อมรรธรรม. 2549. **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พระเจ้าอยู่หัว.** กรุงเทพมหานคร: บริษัท แสงดาว จำกัด.

อุทุมพร จามรมาร และคณะ. 2544. **รายงานการวิจัยเรื่อง ดัชนี เกณฑ์ และวิธีการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในและภายนอกสำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทย.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.

Jensen, C. 1996. **Delphi in Depth: Power Techniques from the Experts Berkeley.** Singapore: McGraw-Hill.

Johnson P., L. 1993. **ISO 900 Meeting the New International Standard.** Singapore: McGraw-Hill

Johnstone, J. N. 1981. **Indicators of Education Systems.** London: UNESCO.

Linestone, H.A., and M. Turoff. 1975. **The Delphi Methods: Techniques and Applications.** Massachusetts: Addison Wesley.

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. นางสาวปรียานุช พิบูลสรารุช หัวหน้าโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง
สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์
2. นายสุเทพ ชนะบวรสกุล สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
3. นายปรีชา หมั่นคง สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
4. นางสาวนริสา พิษฐ์วรุฒมะ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
5. นางสาวพุทธิดา เชี่ยวชาญพานิชย์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ
6. นางวรรณพร เพียรสาระ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สป. กลุ่มนโยบายเร่งด่วน
7. นางสาวพิมพ์ชนก มงคลรัตน์ สำนักงานพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษา และกิจการพิเศษ
สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สป.
8. นางอรุณรักษ์ พ่วงผล สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ
9. นายเฉลิมชัย สุวรรณรัตน์ อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
10. ผศ.ดร. ไชยรัตน์ ปราณี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8 คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
11. ผศ.ดร.นิยม ชื่นนรินทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8 โปรแกรมเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

12. นางกุลดา พันธุ์เตี้ย   เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 8ว จังหวัดกำแพงเพชร
13. นายประยุทธ์ สังขนิตย์   เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 7ว จังหวัดกำแพงเพชร
14. นายศักดิ์ชัย เพชรแกมทอง   รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1
15. นายจงวิวัฒน์ ปรารักษ์สีทอง   ศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1
16. นายอนุชิต พุกวงศ์   ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1
17. นายพรศักดิ์ อินมล   ศึกษาพิเศษ ชำนาญการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2
18. นายสุทัศน์ กริพจน์   ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2
19. นายเจริญฤทธิ์ จันทร์เจริญ   ศึกษาพิเศษ ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1
20. นางอำไพ ใจกล้า   ศึกษาพิเศษ ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2
21. นายวันชัย แจ่มนาม   ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2

**คำชี้แจงการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิต
ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3
โดยการใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique)**

---

1. การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 และตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

2. คำตอบของท่านมีค่าอย่างยิ่งต่อการวิจัยครั้งนี้ การให้ข้อมูลที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง นอกจากจะไม่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใดแล้ว ยังจะนำไปสู่การสรุปผลที่ผิดพลาด ดังนั้นจึงขอให้ท่านให้ข้อมูลตามความเป็นจริง คำตอบของท่านไม่มีผลเสียหายใด ๆ ต่อตัวท่าน และจะเก็บไว้เป็นความลับโดยจะประมวลผลเป็นภาพรวมเพื่อใช้ประโยชน์ในการวิจัยนี้เท่านั้น

3. การพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีขั้นตอนการดำเนินงาน แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ **ขั้นตอนแรก** ดำเนินการโดยใช้เทคนิคเดลฟาย เพื่อกำหนดนิยามศัพท์ความพอเพียง 4 ด้าน และคัดเลือกตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 **ขั้นตอนที่สอง** ดำเนินการโดยการนำตัวบ่งชี้ที่ได้รับการคัดเลือกในขั้นตอนแรกมาสร้างเป็นแบบสอบถามครูประจำชั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ทุกโรงเรียน ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 60 โรงเรียน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ในด้านความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และ**ขั้นตอนที่สาม** ดำเนินการโดยการนำตัวบ่งชี้ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพในด้านความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติมาสร้างแบบสอบถามครูประจำชั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา เพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ในด้านความตรงตามทฤษฎีด้วยวิธีกลุ่มรู้จัก

4. ในการกำหนดนิยามศัพท์ความพอเพียงและคัดเลือกตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ซึ่งดำเนินการโดยใช้เทคนิคเดลฟาย เพื่อช่วยรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างในรอบแรก และใช้แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ดังนี้

รอบที่ 1 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนิยามศัพท์ ความพอเพียง 4 ด้าน และคัดเลือกตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของ นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 โดยอิสระ

รอบที่ 2 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นด้วยวิธีการจัดอันดับ ความสำคัญของตัวบ่งชี้ โดยแต่ละข้อจะมีเกณฑ์ว่าท่านเห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และหากท่านเห็นว่าตัวบ่งชี้ที่แสดงเกณฑ์ในข้อใดควรปรับปรุงแก้ไข ขอความกรุณาท่านได้โปรดให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมด้วย

รอบที่ 3 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทบทวนคำตอบของตนเอง แล้วอาจมีการเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่ หรืออาจยืนยันคำตอบเดิม ซึ่งในรอบนี้จะแสดงข้อมูลความเห็น ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยระบุค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้ พร้อมทั้งระบุ ผลการตอบของท่านในรอบที่ 2 เพื่อเป็นข้อมูลให้ท่านใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจของท่าน อีกครั้งหนึ่ง

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3” โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนิยามศัพท์ความพอเพียง 4 ด้าน และคุณลักษณะของพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 โดยอิสระ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของการสัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับนิยามศัพท์ความพอเพียง

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของการสัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์

วันที่สัมภาษณ์ .....

เวลาที่สัมภาษณ์ .....

สถานที่สัมภาษณ์ .....

ชื่อผู้ถูกสัมภาษณ์ .....

ตำแหน่ง .....

วุฒิการศึกษาสูงสุด .....

ประสบการณ์ในการทำงาน ..... ปี

ประสบการณ์ในการทำงานขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การศึกษา ..... ปี

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับนิยามศัพท์ความพอเพียง

จากการศึกษาเอกสาร ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อทดลองใช้ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 (ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ดร.ปรียานุช พิบูลสราวุธ ได้กล่าวถึง นิยามศัพท์ความพอเพียง 4 ด้าน ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับนิยามศัพท์ดังกล่าว (คณะทำงาน บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน, 2550: 182-187)

ที่	นิยามศัพท์	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ควรแก้ไข / เพิ่มเติม
1	ความพอเพียงด้านวัตถุ หมายถึง การดำเนินชีวิตโดยรู้จัก การใช้จ่ายของตนเอง ใช้จ่าย อย่างคุ้มค่า สร้างประโยชน์และ ความสุขให้เกิดขึ้น ใช้จ่ายเงิน อย่างเหมาะสมกับอัตภาพของเรา ศักยภาพของเรา รายได้ของเรา และเหมาะสมกับสถานการณ์ ความจำเป็น รวมทั้งพร้อมรับ การเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น	.....	.....	....
2	ความพอเพียงด้านสังคม หมายถึง การดำเนินชีวิตที่มุ่งให้ เกิดความสุขสงบ มีการช่วยเหลือ เกื้อกูลกัน แบ่งปันทั้งกำลังทรัพย์ กำลังกาย กำลังใจ และกำลัง ความรู้ มีความเสียสละ มีความ สามัคคีกัน เพื่อสร้างความ เข้มแข็งให้เกิดขึ้นในครอบครัว และชุมชน	.....	.....	....

ที่	นิยามศัพท์	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ควรแก้ไข / เพิ่มเติม
3	<p>ความพอเพียงด้านสิ่งแวดล้อม</p> <p>หมายถึง การดำเนินชีวิตโดยรู้จักใช้และจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างฉลาดและรอบคอบ เลือกรใช้สิ่งของที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งฟื้นฟูดูแลแหล่งเสื่อมโทรม หรือสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้กลับสู่สภาวะสมดุล และเกิดความยั่งยืน</p>	.....	.....	....
4	<p>ความพอเพียงด้านวัฒนธรรม</p> <p>หมายถึง การดำเนินชีวิตโดยเห็นคุณค่าในความเป็นไทยเอกลักษณ์ไทย รู้จักประวัติศาสตร์และความเป็นมาของตนเอง ของครอบครัวของสังคมไทย และของประเทศ รู้ที่มาที่ไป เหตุผลของการมีวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมต่าง ๆ ตลอดจนรู้จักแยกแยะและเลือกรับวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่เข้ามาสู่ตน เห็นประโยชน์และคุณค่าของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เป็นองค์ความรู้ที่มีประโยชน์สืบทอดต่อกันมา เพื่อให้มีจุดยืนในชีวิต มีความแข็งแกร่งในความเป็นไทย เข้าใจในความเป็นสากล และสามารถดำรงตนอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรีท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ</p>	.....	.....	....

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

1. ท่านคิดว่าการพิจารณาพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 นอกจากพิจารณา 4 ด้านดังกล่าวแล้ว ควรพิจารณาในด้านใดอีกบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาพที่ 1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา: คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2550: 5)

จากแผนภาพสรุปปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงข้างต้น

2. ท่านคิดว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ควร มีพฤติกรรม การดำเนินชีวิตอย่างไรบ้าง
จึงจะถือได้ว่าดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในด้านวัตถุ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ควร มีพฤติกรรม การดำเนินชีวิตอย่างไรบ้าง
จึงจะถือได้ว่าดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในด้านสังคม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ท่านคิดว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ควร มีพฤติกรรม การดำเนินชีวิตอย่างไรบ้าง
จึงจะถือได้ว่าดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในด้านสิ่งแวดล้อม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ท่านคิดว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ควรมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตอย่างไรบ้าง
จึงจะถือได้ว่าดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในด้านวัฒนธรรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 2
เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

คำชี้แจง

1. ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นต่อตัวบ่งชี้ ในแง่ของความเหมาะสมในการบ่งชี้พฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1–3 และความเป็นไปได้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวบ่งชี้ดังกล่าว โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องสำหรับเลือกตอบ 2 เครื่องหมาย ในแต่ละข้อความของตัวบ่งชี้ ซึ่งการตอบในแต่ละช่องมีความหมายดังนี้

1.1 ช่องความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ อันดับคะแนนที่ให้มีความหมายดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมในการบ่งชี้พฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

4 หมายถึง เห็นด้วยว่าตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมในการบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนิน ชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

3 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมในการบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนิน ชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

2 หมายถึง ไม่เห็นด้วยว่าตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมในการบ่งชี้พฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมในการบ่งชี้พฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

1.2 ช่องความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลตามตัวบ่งชี้ อันดับคะแนนที่ให้มีความหมาย
ดังนี้

1.3

5 หมายถึง มีความเป็นไปได้มากที่สุดในการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ตามตัวบ่งชี้
ดังกล่าว

4 หมายถึง มีความเป็นไปได้มากในการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ตามตัวบ่งชี้
ดังกล่าว

3 หมายถึง มีความเป็นไปได้ปานกลางในการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ตามตัวบ่งชี้
ดังกล่าว

2 หมายถึง มีความเป็นไปได้น้อยในการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ตามตัวบ่งชี้
ดังกล่าว

1 หมายถึง มีความเป็นไปได้น้อยที่สุดในการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ตามตัวบ่งชี้
ดังกล่าว

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ที่	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิต ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	ความเหมาะสม ในการบ่งชี้พฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามแนว เศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียน ม.1 – ม.3					ความเป็นไปได้ ในการเก็บข้อมูล ตามตัวบ่งชี้					
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	
0	รู้จักเลือกซื้อสิ่งของให้เหมาะสมกับ ตนเอง	✓						✓				

คำอธิบาย

- คำตอบ ✓ ในช่องความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ ซึ่งตรงกับหมายเลข 5 แสดงว่าผู้ตอบเห็นด้วยอย่างยิ่ง ว่าการมีเหตุผลนี้มีความเหมาะสมในการบ่งชี้พฤติกรรมกรดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

- คำตอบ ✓ ในช่องความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลตามตัวบ่งชี้ ซึ่งตรงกับหมายเลข 4 แสดงว่าผู้ตอบมีความคิดเห็นว่า การเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ตามตัวบ่งชี้นี้มีความเป็นไปได้มาก

2. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทุกท่านมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการทำวิจัยครั้งนี้ จึงขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 นี้ โดยเร็วที่สุดเท่าที่จะให้ความกรุณาได้ เพื่อผู้วิจัยจะสามารถดำเนินการในขั้นต่อไปได้

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของท่าน

(นางสาวมณีรัตน์ กรณ์ทอง)

นิสิตปริญญาโท สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ที่	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิต ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	ความเหมาะสม ในการบ่งชี้พฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามแนว เศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียน ม.1 – ม.3					ความเป็นไปได้ ในการเก็บข้อมูล ตามตัวบ่งชี้				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านวัตถุ											
1	รู้จักเลือกซื้อสิ่งของให้เหมาะสม กับตนเอง										
2	รู้จักเลือกใช้สิ่งของต่าง ๆ เหมาะสม กับรายได้ของครอบครัว										
3	ใช้สิ่งของอย่างประหยัด คุ่มค่า										
4	ใช้สิ่งของอย่างถูกวิธี มีการศึกษา คู่มือหรือสอบถามผู้รู้ก่อนใช้ เพื่อความปลอดภัย										
5	มีระเบียบวินัยในการใช้สิ่งของ ใช้เสร็จแล้วเก็บให้เรียบร้อย										
6	รู้จักดูแลรักษาสิ่งของ ซ่อมแซม ให้คงสภาพที่อยู่เสมอ เพื่ออายุ การใช้งานที่ยาวนานขึ้น										
7	รู้จักแยกแยะความต้องการและ ความจำเป็นในการใช้สินค้าหรือ บริการต่าง ๆ										
8	เลือกรับประทานอาหารที่มี ประโยชน์ ต่อร่างกาย										
9	รับประทานอาหารให้มีปริมาณ เพียงพอต่อความต้องการของ ร่างกาย										
10	ใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล										

ที่	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิต ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	ความเหมาะสม ในการบ่งชี้พฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามแนว เศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียน ม.1 – ม.3					ความเป็นไปได้ ในการเก็บข้อมูล ตามตัวบ่งชี้				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
11	ใช้จ่ายอย่างประหยัด และรู้คุณค่า ของเงิน										
12	ใช้จ่ายโดยคำนึงถึงรายได้ของพ่อแม่ หรือของครอบครัวเป็นหลัก										
13	จัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายของตน เพื่อทบทวนการใช้จ่ายเงินในแต่ละวัน										
14	มีส่วนช่วยครอบครัวจัดทำบัญชี ครัวเรือน เพื่อทราบรายได้ของ ครอบครัว										
15	มีการจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินของ ตนเอง										
16	มีการจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินของ ครอบครัว										
17	รู้จักจัดสรรเงินเพื่อการออม										
18	มีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้จ่าย เงินของครอบครัว										
19	มีวินัยเรื่องการออมเงิน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันด้านการเงิน										
20	ร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์ใน โรงเรียน หรือสหกรณ์ชุมชนเพื่อ การออมเงิน										
21	มีส่วนช่วยลดรายจ่ายในครอบครัว										

ที่	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	ความเหมาะสมในการบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ม.1 – ม.3					ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลตามตัวบ่งชี้					
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	
22	เรียนรู้การเป็นผู้ผลิตที่ดี เช่น เลี้ยงปลา ปลูกผักสวนครัว ทำปุ๋ยชีวภาพ เป็นต้น											
23	รู้จักแสวงหาความรู้ เพื่อผลิตสินค้าหารายได้ ให้ตนเองมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น											
24	หาแนวทางให้ตนเองมีรายได้เสริมพิเศษ ระหว่างเรียน											
ด้านสังคม												
1	เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียน และชุมชน											
2	รู้จักวางตนได้อย่างเหมาะสมกับบุคคล เวลา และสถานที่											
3	รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง											
4	แสดงบทบาทตามหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม											
5	รู้จักกำหนดขอบเขต และรักษาความสมดุลในการมีปฏิสัมพันธ์กับคนในสังคม											
6	ไม่ทำตนให้เป็นปัญหาของครอบครัว และชุมชน											
7	ไม่ทำให้ตนเองหรือผู้อื่นเดือดร้อน											
8	มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปัน ทั้งกำลังกาย กำลังใจ และความรู้ความสามารถ ให้แก่ผู้อื่น											

ที่	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิต ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	ความเหมาะสม ในการบ่งชี้พฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามแนว เศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียน ม.1 – ม.3					ความเป็นไปได้ ในการเก็บข้อมูล ตามตัวบ่งชี้					
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	
9	มีจิตสาธารณะ เสียสละ ช่วยเหลือ สังคม ชุมชน และคำนึงถึง ประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ											
10	ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แก่ ส่วนรวม เช่น ช่วยทำความสะอาด ลานวัด โรงเรียน และชุมชน เป็นต้น											
11	ร่วมกิจกรรมส่งเสริมความสามัคคี มุ่งให้เกิดความสุขสงบในสังคม ของตน											
12	ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข และ สิ่งเสพติด											
13	ร่วมกิจกรรมรณรงค์การลด ละ เลิกอบายมุขในหมู่บ้าน ชุมชนของ ตน เพื่อให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็งและ ยั่งยืน											
14	มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตน ตามกฎระเบียบของโรงเรียน และ สังคม											
15	ใช้หลักประชาธิปไตยในสังคม ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น											
16	รู้จักแยกแยะ ผิดชอบชั่วดี และ เลือกปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง											
17	รู้จักเลือกคบเพื่อนที่คำนึงถึง ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน											

ที่	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	ความเหมาะสมในการบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ม.1 – ม.3					ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลตามตัวบ่งชี้				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
18	ฝึกรัดใจของตนให้เข้มแข็งอยู่เสมอ เพื่อให้มีภูมิคุ้มกันในตนเอง เช่น การนั่งสมาธิ การอ่านหนังสือและฟังคำบรรยายธรรมะ										
19	เลือกรับข้อมูล ข่าวสารทางสังคมอย่างมีวิจารณญาณ										
20	มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสังคม โดยเป็นส่วนหนึ่งในการหาแนวทาง แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนของตน										
21	ไม่เพิกเฉยต่อความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นในชุมชน และสังคม										
22	มุ่งศึกษาหาความรู้เพื่อนำมาใช้พัฒนาชุมชนของตน										
ด้านสิ่งแวดล้อม											
1	รู้จักและมีความเข้าใจว่าทรัพยากรธรรมชาติมาจากแหล่งใด ปัจจุบันมีปริมาณเท่าใด หาได้ง่าย หรือยาก หรือมีพลังงานใดทดแทนได้บ้าง										
2	มีความเข้าใจและสามารถบอกได้ว่าทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดมีผลอย่างไรต่อการดำเนินชีวิต										
3	มีเหตุผลในการเลือกใช้ทรัพยากรต่าง ๆ										

ที่	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมกาหนดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	ความเหมาะสมในการบ่งชี้พฤติกรรมกาหนดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ม.1 – ม.3					ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลตามตัวบ่งชี้				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
4	รู้จักคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่										
5	รู้จักคิด ไตร่ตรองก่อนใช้ทรัพยากร										
6	รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด										
7	อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น										
8	ร่วมรณรงค์การประหยัดพลังงานต่าง ๆ										
9	มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมรอบตัวให้อยู่ในสภาพที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตให้มีความสุข										
10	ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ต่อสิ่งแวดล้อม										
11	รู้สาเหตุของการเกิดมลภาวะในชุมชน										
12	มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามลภาวะ ที่เกิดขึ้นในชุมชน										
13	เข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อม										
14	มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม										
15	นำหลักรีไซเคิล (Recycle) มาใช้ เช่น การแยกขยะ การนำวัสดุที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่										

ที่	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	ความเหมาะสมในการบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ม.1 – ม.3					ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลตามตัวบ่งชี้						
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1		
16	เลือกใช้สินค้าชนิดที่สามารถประหยัดพลังงานและใช้อย่างประหยัดคุ้มค่า												
ด้านวัฒนธรรม													
1	รู้จักประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัว												
2	รู้จักประวัติความเป็นมาของชุมชน												
3	รู้จักประวัติความเป็นมาของชาติไทย												
4	มีความภาคภูมิใจในถิ่นกำเนิดของตนเอง												
5	เรียนรู้วัฒนธรรม ประเพณี หรือ ค่านิยมในท้องถิ่นของตน												
6	รู้ที่มาและจุดมุ่งหมายของวัฒนธรรมนั้น ๆ												
7	ร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณี และเอกลักษณ์ไทย ทั้งในโรงเรียนและท้องถิ่น												
8	มีความรัก ภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าของการดำรงรักษา เอกลักษณ์ไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น												
9	มีหลักคิดหลักปฏิบัติตนตามวิถีไทย												
10	สามารถอธิบายพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นไทย												

ที่	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	ความเหมาะสมในการบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ม.1 – ม.3					ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลตามตัวบ่งชี้						
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1		
11	ร่วมรักษา สืบทอด และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตน												
13	มีกิจกรรมอาชีพที่ดี เช่น การปลูก การไหว้ ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ และวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน												
14	ใช้ภาษาไทย ภาษาท้องถิ่น และภาษาสากลอย่างถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ												
15	แต่งกายได้เหมาะสมกับสถานที่และกาลเทศะ												
16	ร่วมรณรงค์การใช้สินค้าไทย หรือสินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น												
17	เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา												
18	เข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญของชาติ												
19	ร่วมทำนุบำรุงศาสนสถาน โบราณสถาน และโบราณวัตถุ												
20	เรียนรู้และมีความเข้าใจในวัฒนธรรมของชนชาติอื่น												
21	เลือกรับวัฒนธรรมต่าง ๆ เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วิถีชีวิตของตน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ												

แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 3
เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามรอบที่ 3 นี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ท่านได้ทราบภาพรวมของความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และทบทวนคำตอบของตนเองจากผลการตอบแบบสอบถามในรอบที่ผ่านมา โดยแสดงด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ ซึ่งมีความหมายดังนี้

สัญลักษณ์ หมายถึง คุณลักษณะของข้อมูลอยู่ในช่วงขอบเขตของพิสัยควอไทล์ของคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

สัญลักษณ์ + หมายถึง คำตอบของท่านในรอบที่แล้ว

ในการตอบครั้งนี้ ท่านอาจเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่ หรือยังคงยืนยันคำตอบเดิมก็ได้ ตามดุลยพินิจของท่าน โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องสำหรับเลือกตอบ ทั้งในด้านของ ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ และด้านความเป็นไปได้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวบ่งชี้ดังกล่าว

** ถ้าหากคำตอบของท่านแต่ละข้อในครั้งนี้อันสอดคล้องกับคำตอบของกลุ่ม นั่นคือ ไม่อยู่ในขอบเขตของเครื่องหมาย ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านได้โปรดให้เหตุผลประกอบ โดยเขียนคำอธิบายลงในช่องหมายเหตุ

2. ตัวเลข 5, 4, 3, 2, 1 ในแต่ละช่องมีความหมายดังนี้

2.1 ช่อง “ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้” อันดับคะแนนที่ให้มีความหมายดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมในการบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

4 หมายถึง เห็นด้วยว่าตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมในการบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

3 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมในการบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

2 หมายถึง ไม่เห็นด้วยว่าตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมในการบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมในการบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 ช่อง “ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลตามตัวบ่งชี้” อันดับคะแนนที่ให้ความหมาย ดังนี้

5 หมายถึง มีความเป็นไปได้มากที่สุดในการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ตามตัวบ่งชี้
ดังกล่าว

4 หมายถึง มีความเป็นไปได้มากในการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ตามตัวบ่งชี้
ดังกล่าว

3 หมายถึง มีความเป็นไปได้ปานกลางในการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ตามตัวบ่งชี้
ดังกล่าว

2 หมายถึง มีความเป็นไปได้น้อยในการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ตามตัวบ่งชี้
ดังกล่าว

1 หมายถึง มีความเป็นไปได้น้อยที่สุดในการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ตามตัวบ่งชี้
ดังกล่าว

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรม การดำเนินชีวิต ตาม แนวเศรษฐกิจ พอเพียง	ความเหมาะสม ในการบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนิน ชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง							ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล ตามตัวบ่งชี้										
		5	4	3	2	1	Mdn	Q_3-Q_1	หมายเหตุ	5	4	3	2	1	Mdn	Q_3-Q_1	หมายเหตุ		
0	รู้จักเลือกซื้อสิ่งของ ให้เหมาะสมกับฐานะ ของตนเอง	✓ +																+	✓

คำอธิบาย

- ในช่องความเหมาะสมในการบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำนวนค่ามัธยฐานได้ 5 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ เท่ากับ 1 ($Q_3 = 5$,
 $Q_1 = 4$) ความคิดเห็นในรอบที่แล้วของท่านคือ 5 ความเห็นในรอบนี้เหมือนเดิม คือ เห็นด้วย
อย่างยิ่งว่านักเรียนรู้จักเลือกซื้อวัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้และเครื่องแต่งกายให้เหมาะสมกับตนเอง
มีความเหมาะสม ในการบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

- ในช่องความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลตามตัวบ่งชี้ จำนวนค่ามัธยฐานได้ 4 ค่าพิสัย
ระหว่างควอไทล์ เท่ากับ 2 ($Q_3 = 5$, $Q_1 = 3$) ความคิดเห็นในรอบที่แล้วของท่านคือ 3 ความเห็น
ในรอบนี้เท่ากับ 2 แสดงว่าท่านมีความคิดเห็นว่า ในการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ตามตัวบ่งชี้ข้อนี้
มีความเป็นไปได้น้อย โดยมีเหตุผลประกอบ ☆

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของท่าน

(นางสาวมณีรัตน์ กรณ์ทอง)

นิสิตปริญญาโท สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรม การดำเนินชีวิต ตาม แนวเศรษฐกิจ พอเพียง	ความเหมาะสม ในการบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนิน ชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง							ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล ตามตัวบ่งชี้									
		5	4	3	2	1	Mdn	Q ₃ -Q ₁	หมายเหตุ	5	4	3	2	1	Mdn	Q ₃ -Q ₁	หมายเหตุ	
ด้านวัตถุ																		
1	รู้จักเลือกซื้อสิ่งของ ให้เหมาะสมกับฐานะ ของตนเอง	+	└					5	1							4	1	
2	รู้จักเลือกใช้สิ่งของ ต่าง ๆ เหมาะสมกับ รายได้ของครอบครัว	+	└					5	1							4	1.5	
3	ใช้สิ่งของอย่าง ประหยัด คุ่มค่า	+	└					5	0.5							4	1	
4	ใช้สิ่งของอย่างถูกวิธี มีการศึกษาคู่มือหรือ สอบถามผู้รู้ก่อนใช้ เพื่อความปลอดภัย		└	+				4	1.5							4	1	
5	มีระเบียบวินัยในการ ใช้สิ่งของใช้เสร็จแล้ว เก็บให้เรียบร้อย		└		+			4	2							4	1.5	
6	รู้จักดูแลรักษาสิ่งของ ซ่อมแซมให้คงสภาพดี อยู่เสมอ เพื่ออายุ การใช้งานที่ยาวนานขึ้น		└	+				4	1							4	1	
7	รู้จักแยกแยะความ ต้องการและความ จำเป็นในการใช้สินค้า หรือ บริการต่าง ๆ		└	+												4	1.5	

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรม การดำเนินชีวิต ตาม แนวเศรษฐกิจ พอเพียง	ความเหมาะสม ในการบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนิน ชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง							ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล ตามตัวบ่งชี้										
		5	4	3	2	1	Mdn	Q_3-Q_1	หมายเหตุ	5	4	3	2	1	Mdn	Q_3-Q_1	หมายเหตุ		
8	เลือกรับประทาน อาหารที่มีประโยชน์ ต่อร่างกาย	+						4	1.5		+						4	1.5	
9	รับประทานอาหาร ให้มีปริมาณเพียงพอต่อ ความต้องการของ ร่างกาย	+						4	1.5		+						4	1	
10	ใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล	+						5	1		+						4	2	
11	ใช้จ่ายอย่างประหยัด และรู้คุณค่าของเงิน	+						5	0.5		+						5	1	
12	ใช้จ่ายโดยคำนึงถึง รายได้ของพ่อแม่ หรือของครอบครัว เป็นหลัก	+						5	1		+						4	1	
13	จัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายของตน เพื่อทบทวนการใช้ เงินในแต่ละวัน	+						5	1		+						4	1	
14	มีส่วนช่วยครอบครัว จัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อทราบรายได้ของ ครอบครัว	+						4	1.5		+						4	2	
15	มีการจัดทำแผนการ ใช้จ่ายเงินของตนเอง	+						4	1.5		+						5	2	

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรม การดำเนินชีวิต ตาม แนวเศรษฐกิจ พอเพียง	ความเหมาะสม ในการบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนิน ชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง							ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล ตามตัวบ่งชี้								
		5	4	3	2	1	Mdn	Q_3-Q_1	หมายเหตุ	5	4	3	2	1	Mdn	Q_3-Q_1	หมายเหตุ
16	มีการจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินของครอบครัว	+					4	2		+					5	2	
17	รู้จักจัดสรรเงิน เพื่อการออม		+				5	1		+					5	2	
18	มีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้จ่ายเงินของครอบครัว	+					4	2		+					4	2	
19	มีวินัยเรื่องการออมเงิน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันด้านการเงิน	+					4	1.5		+					4	2	
20	ร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์ในโรงเรียนหรือสหกรณ์ชุมชนเพื่อการออมเงิน	+					4	1		+					5	1	
21	มีส่วนช่วยลดรายจ่ายในครอบครัว	+					5	1		+					4	1.5	
22	เรียนรู้การเป็นผู้ผลิตที่ดี เช่น เลี้ยงปลา ปลูกผักสวนครัว ทำปุ๋ยชีวภาพ เป็นต้น	+					5	2		+					4	0.5	
23	รู้จักแสวงหาความรู้ เพื่อผลิตสินค้าหารายได้ ให้ตนเองมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น	+					4	2		+					4	2	

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรม การดำเนินชีวิต ตาม แนวเศรษฐกิจ พอเพียง	ความเหมาะสม ในการบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนิน ชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง							ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล ตามตัวบ่งชี้								
		5	4	3	2	1	Mdn	Q ₃ -Q ₁	หมายเหตุ	5	4	3	2	1	Mdn	Q ₃ -Q ₁	หมายเหตุ
24	หาแนวทางให้ตนเอง มีรายได้เสริมพิเศษ ระหว่างเรียน	+					4	2		+					4	1	
ด้านสังคม																	
25	เป็นสมาชิกที่ดีของ ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน	+					4	1		+					4	1	
26	รู้จักวางตนได้อย่าง เหมาะสมกับบุคคล เวลา และสถานที่	+					4	1		+					4	1.5	
27	รู้จักสิทธิและหน้าที่ ของตนเอง	+					4	1		+					3	1	
28	แสดงบทบาทตาม หน้าที่ได้อย่าง เหมาะสม	+					4	1		+					4	1	
29	รู้จักกำหนดขอบเขต และรักษาความสมดุล ในการมีปฏิสัมพันธ์ กับคนในสังคม		+				4	1			+				3	1	
30	ไม่ทำตนให้เป็น ปัญหาของครอบครัว และชุมชน	+					4	1		+					4	1	
31	ไม่ทำให้ตนเองหรือ ผู้อื่นเดือดร้อน	+					4	1		+					4	1	

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรม การดำเนินชีวิต ตาม แนวเศรษฐกิจ พอเพียง	ความเหมาะสม ในการบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนิน ชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง							ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล ตามตัวบ่งชี้								
		5	4	3	2	1	Mdn	Q_3-Q_1	หมายเหตุ	5	4	3	2	1	Mdn	Q_3-Q_1	หมายเหตุ
32	มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปัน ทั้งกำลังกาย กำลังใจ และความรู้ ความสามารถ ให้แก่ ผู้อื่น	+	☐				5	1			+	☐			4	1	
33	มีจิตสาธารณะ เสียสละ ช่วยเหลือ สังคม ชุมชน และ คำนึงถึงประโยชน์ ส่วนรวมเป็นสำคัญ	+	☐				5	1			+	☐			4	1	
34	ใช้เวลาว่างให้เกิด ประโยชน์แก่ส่วนรวม เช่น ช่วยทำความ สะอาดลานวัด โรงเรียน และชุมชน เป็นต้น	+	☐				5	1			+	☐			4	1.5	
35	ร่วมกิจกรรมส่งเสริม ความสามัคคี มุ่งให้ เกิดความสุขสงบใน สังคมของตน		☐	+			4	1				☐	+		4	0.5	
36	ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข และสิ่งเสพติด	+	☐				5	0.5			+	☐			5	1	

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรม การดำเนินชีวิต ตาม แนวเศรษฐกิจ พอเพียง	ความเหมาะสม ในการบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนิน ชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง							ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล ตามตัวบ่งชี้								
		5	4	3	2	1	Mdn	Q_3-Q_1	หมายเหตุ	5	4	3	2	1	Mdn	Q_3-Q_1	หมายเหตุ
37	ร่วมกิจกรรมรณรงค์ การลด ละ เลิกอบายมุข ในหมู่บ้าน ชุมชนของ ตน เพื่อให้เป็นชุมชน ที่เข้มแข็งและยั่งยืน	+	☐				5	1		+	☐				4	1.5	
38	มีวินัยในตนเองปฏิบัติ ตนตามกฎระเบียบ ของโรงเรียน และ สังคม	+	☐				5	1		+	☐				3	1	
39	ใช้หลักประชาธิปไตย ในสังคม ยอมรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น	+	☐				4	1			☐	+			4	1	
40	รู้จักแยกแยะ ผิดชอบ ชั่วดี และเลือกปฏิบัติ ตนได้อย่างถูกต้อง	+	☐				5	1		+	☐				4	2	
41	รู้จักเลือกคบเพื่อนที่ คำนึงถึงประโยชน์ ส่วนรวมมากกว่า ส่วนตน	+	☐				4	2		+	☐				4	2	
42	ฝึกริจิตใจของตนให้ เข้มแข็งอยู่เสมอ เพื่อให้มีภูมิคุ้มกัน ตนเอง เช่น การนั่ง สมาธิ การอ่านหนังสือ และฟังบรรยายธรรมะ		☐	+			4	2			☐		+		4	2	

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรม การดำเนินชีวิต ตาม แนวเศรษฐกิจ พอเพียง	ความเหมาะสม ในการบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนิน ชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง							ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล ตามตัวบ่งชี้								
		5	4	3	2	1	Mdn	Q_3-Q_1	หมายเหตุ	5	4	3	2	1	Mdn	Q_3-Q_1	หมายเหตุ
43	เลือกรับข้อมูล ข่าวสารทางสังคม อย่างมีวิจารณญาณ	+					4	1		+					4	0.5	
44	มีส่วนร่วมในการ รับผิดชอบต่อสังคม โดยเป็นส่วนหนึ่งใน การหาแนวทาง แก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในชุมชนของตน	+					4	1.5		+					4	1	
45	ไม่เพิกเฉยต่อความ เดือดร้อนที่เกิดขึ้น ในชุมชน และสังคม	+					4	1		+					4	1	
46	มุ่งศึกษาหาความรู้เพื่อ นำมาใช้พัฒนาชุมชน ของตน	+					4	1		+					4	0.5	
ด้านสิ่งแวดล้อม																	
47	รู้จักและมีความเข้าใจ ว่าทรัพยากรธรรมชาติ มาจากแหล่งใด ปัจจุบันมีปริมาณ เท่าใด หาได้ง่าย หรือ ยาก หรือมีพลังงานใด ทดแทน ได้บ้าง	+					5	1		+					4	2	

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรม การดำเนินชีวิต ตาม แนวเศรษฐกิจ พอเพียง	ความเหมาะสม ในการบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนิน ชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง							ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล ตามตัวบ่งชี้								
		5	4	3	2	1	Mdn	Q_3-Q_1	หมายเหตุ	5	4	3	2	1	Mdn	Q_3-Q_1	หมายเหตุ
48	มีความเข้าใจและ สามารถบอกได้ว่า ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด มีผลอย่างไรต่อ การดำเนินชีวิต	+	☐				5	1		+	☐				4	1.5	
49	มีเหตุผลในการ เลือกใช้ทรัพยากร ต่าง ๆ	+	☐				4	1		+	☐				4	1.5	
50	รู้จักคุณค่าของ ทรัพยากรที่มีอยู่	+	☐				5	1		+	☐				4	1	
51	รู้จักคิด ไตร่ตรอง ก่อนใช้ทรัพยากร	+	☐				4	1		+	☐				4	1	
52	รู้จักใช้ทรัพยากรที่มี อยู่อย่างประหยัด คุ้มค่า และเกิด ประโยชน์สูงสุด	+	☐				4	1		+	☐				4	1	
53	ร่วมอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติในท้องถิ่น	+	☐				4	1.5		+	☐				5	1.5	
54	ร่วมรณรงค์การ ประหยัดพลังงาน ต่างๆ	+	☐				5	1		+	☐				4	1	
55	มีส่วนร่วมในการดูแล รักษาสิ่งแวดล้อม รอบตัวให้อยู่ในสภาพ ที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตให้ มีความสุข	+	☐				5	0.5		+	☐				4	1.5	

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรม การดำเนินชีวิต ตาม แนวเศรษฐกิจ พอเพียง	ความเหมาะสม ในการบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนิน ชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง							ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล ตามตัวบ่งชี้								
		5	4	3	2	1	Mdn	Q_3-Q_1	หมายเหตุ	5	4	3	2	1	Mdn	Q_3-Q_1	หมายเหตุ
56	ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม	+					5	1			+				4	1	
57	รู้สาเหตุของการเกิดมลภาวะในชุมชน	+					4	1			+				4	0.5	
58	มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามลภาวะที่เกิดขึ้นในชุมชน	+					5	1			+				4	0	
59	เข้าร่วมรณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อม	+					5	1			+				4	1	
60	มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	+					5	1			+				4	1	
61	นำหลักรีไซเคิล (Recycle) มาใช้ เช่น การแยกขยะ การนำวัสดุที่ใช้อย่างคุ้มค่ากลับมาใช้ใหม่	+					5	1				+			4	1	
62	เลือกใช้สินค้าชนิดที่สามารถประหยัดพลังงานและใช้อย่างประหยัดคุ้มค่า	+					5	1			+				4	1	
ด้านวัฒนธรรม																	
63	รู้จักประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัว	+					5	1			+				5	1	

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรม การดำเนินชีวิต ตาม แนวเศรษฐกิจ พอเพียง	ความเหมาะสม ในการบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนิน ชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง							ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล ตามตัวบ่งชี้								
		5	4	3	2	1	Mdn	Q ₃ -Q ₁	หมายเหตุ	5	4	3	2	1	Mdn	Q ₃ -Q ₁	หมายเหตุ
64	รู้จักประวัติความเป็นมาของชุมชน	+	└				5	1		+	└				4	2	
65	รู้จักประวัติความเป็นมาของชาติไทย	+	└				5	1		+	└				4	1.5	
66	มีความภาคภูมิใจในถิ่นกำเนิดของตนเอง	+	└				5	0			+	└			4	2.5	
67	เรียนรู้วัฒนธรรมประเพณี หรือค่านิยมในท้องถิ่นของตน	+	└				5	1			+	└			4	1	
68	รู้ที่มาและจุดมุ่งหมายของวัฒนธรรมนั้น ๆ	+	└				5	1		+	└				4	1.5	
69	ร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีและเอกลักษณ์ไทยทั้งในโรงเรียนและท้องถิ่น	+	└	└			5	1.5		+	└	└			4	2	
70	มีความรัก ภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าของการดำรงรักษา เอกลักษณ์ไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น	+	└				5	1		+	└	└			4	2	
71	มีหลักคิด หลักปฏิบัติตนตามวิถีไทย	+	└				4	1			+	└			4	2	
72	สามารถอธิบายพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นไทย	+	└	└			5	1.5			+	└			4	2	

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรม การดำเนินชีวิต ตาม แนวเศรษฐกิจ พอเพียง	ความเหมาะสม ในการบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนิน ชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง							ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล ตามตัวบ่งชี้								
		5	4	3	2	1	Mdn	Q ₃ -Q ₁	หมายเหตุ	5	4	3	2	1	Mdn	Q ₃ -Q ₁	หมายเหตุ
73	ร่วมรักษา สืบทอด และอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมใน ท้องถิ่นของตน	+	☐				5	1		+	☐				4	1	
74	มีกิจกรรมอาชีพที่ดี เช่น การพูด การไหว้ ได้อย่างเหมาะสมกับ กาลเทศะและ วัฒนธรรม ท้องถิ่น ของตน	☐	+				5	1		+	☐				4	1	
75	ใช้ภาษาไทย ภาษา ท้องถิ่น และ ภาษาสากลอย่างถูกต้อง เหมาะสมกับกาลเทศะ	☐	+				5	1		+	☐	☐			4	1.5	
76	แต่งกายได้เหมาะสม กับสถานที่และ กาลเทศะ	+	☐				5	1		+	☐				4	1	
77	ร่วมรณรงค์การใช้ สินค้าไทย หรือสินค้า จากภูมิปัญญาท้องถิ่น	☐	+				4	1		+	☐				4	1	
78	เข้าร่วมพิธีกรรมทาง ศาสนา	+	☐				5	1		+	☐	☐			5	1.5	
79	เข้าร่วมกิจกรรมในวัน สำคัญของชาติ	+	☐				5	1		+	☐	☐			4	1.5	

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรม การดำเนินชีวิต ตาม แนวเศรษฐกิจ พอเพียง	ความเหมาะสม ในการบ่งชี้พฤติกรรมดำเนิน ชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง							ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล ตามตัวบ่งชี้								
		5	4	3	2	1	Mdn	Q_3-Q_1	หมายเหตุ	5	4	3	2	1	Mdn	Q_3-Q_1	หมายเหตุ
80	ร่วมทำนุบำรุง ศาสนสถาน โบราณสถาน และโบราณวัตถุ	+	└				5	1		+	└				4	2	
81	เรียนรู้และมีความ เข้าใจในวัฒนธรรม ของชนชาติอื่น	└	+				5	2		└	+				4	1	
82	เลือกรับวัฒนธรรม ต่าง ๆ เข้ามาเป็น ส่วนหนึ่งของชีวิตได้ อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ สภาพแวดล้อม วิถีชีวิตของตน ชุมชน สังคม และ ประเทศชาติ	+	└				5	1		└	+				3	1	

**คำชี้แจงการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิต
ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3
การตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (Practical Feasibility)**

---

1. การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 และตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

2. คำตอบของท่านมีค่าอย่างยิ่งต่อการวิจัยครั้งนี้ การให้ข้อมูลที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง นอกจากจะไม่ใช่ประโยชน์ต่อผู้ใดแล้ว ยังจะนำไปสู่การสรุปผลที่ผิดพลาด ดังนั้นจึงขอให้ท่านให้ข้อมูลตามความเป็นจริง คำตอบของท่านไม่มีผลเสียใดๆ ต่อตัวท่าน และจะเก็บไว้เป็นความลับโดยจะประมวลผลเป็นภาพรวมเพื่อใช้ประโยชน์ในการวิจัยนี้เท่านั้น

3. การพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีขั้นตอนการดำเนินงาน แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ **ขั้นตอนแรก** ดำเนินการโดยใช้เทคนิคเดลฟาย เพื่อกำหนดนิยามศัพท์ความพอเพียง 4 ด้าน และคัดเลือกตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 **ขั้นตอนที่สอง** ดำเนินการโดยการนำตัวบ่งชี้ที่ได้รับการคัดเลือกในขั้นตอนแรกมาสร้างเป็นแบบสอบถามครูประจำชั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ทุกโรงเรียน ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 60 โรงเรียน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ในด้านความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และ**ขั้นตอนที่สาม** ดำเนินการโดยการนำตัวบ่งชี้ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพในด้านความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติมาสร้างแบบสอบถามครูประจำชั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา เพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ในด้านความตรงตามทฤษฎีด้วยวิธีกลุ่มรู้จัก

4. ในการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ในด้านความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยครูประจำชั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ทุกโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 60 โรงเรียน ผู้วิจัยนำตัวบ่งชี้ที่ได้รับฉันทามติจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมาสร้างเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ เพื่อตรวจสอบว่าตัวบ่งชี้ที่ได้รับฉันทามติจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเป็นไปได้หรือไม่ในการบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

แบบสอบถามครูประจำชั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีจุดประสงค์เพื่อต้องการให้ครูประจำชั้นตรวจสอบว่าตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีความเป็นไปได้หรือไม่ในการบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ของท่าน แบบสอบถามมี 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียนที่มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

วิธีการตอบ

ขอให้ท่านอ่านข้อความในแต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่าข้อความแต่ละข้อตรงกับพฤติกรรมของนักเรียนของท่านหรือไม่ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” ใดๆ อย่างหนึ่งตามความคิดเห็นของท่าน

2. ความคิดเห็นของท่านมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการทำวิจัยครั้งนี้ ถ้าเป็นไปได้ขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามนี้โดยเร็วที่สุดเท่าที่จะกรุณาได้ เพื่อผู้วิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นต่อไป

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของท่าน

(นางสาวมณีรัตน์ กรณ์ทอง)

นิสิตปริญญาโท สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

- เพศ ชาย หญิง
- ครูที่ปรึกษานักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 2
- มัธยมศึกษาปีที่ 3
- ประสบการณ์ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ..... ปี

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิต ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	ใช่	ไม่ใช่
	ด้านวัตถุ		
1	รู้จักเลือกซื้อสิ่งของให้เหมาะสมกับฐานะของตนเอง		
2	รู้จักเลือกใช้สิ่งของต่าง ๆ เหมาะสมกับรายได้ของครอบครัว		
3	ใช้สิ่งของอย่างประหยัด คุ่มค่า		
4	ใช้สิ่งของอย่างถูกวิธี มีการศึกษาคู่มือหรือสอบถามผู้รู้ก่อนใช้ เพื่อความปลอดภัย		
5	รู้จักดูแลรักษาสีของ ซ่อมแซมให้คงสภาพดีอยู่เสมอ เพื่ออายุการใช้งานที่ยาวขึ้น		
6	รู้จักแยกแยะความต้องการและความจำเป็นในการใช้สินค้าหรือบริการต่าง ๆ		
7	เลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย		
8	รับประทานอาหารให้มีปริมาณเพียงพอต่อ ความต้องการของร่างกาย		
9	ใช้จ่ายอย่างประหยัด และรู้คุณค่าของเงิน		
10	จัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายของตน เพื่อทบทวนการใช้เงินในแต่ละวัน		
11	ร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์ในโรงเรียน หรือสหกรณ์ชุมชน เพื่อการออมเงิน		
12	มีส่วนช่วยเหลือครายจ่ายในครอบครัว		
	ด้านสังคม		
13	เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียน และชุมชน		
14	รู้จักวางตนได้อย่างเหมาะสมกับบุคคล เวลา และสถานที่		
15	แสดงบทบาทตามหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม		
16	ไม่ทำตนให้เป็นปัญหาของครอบครัวและชุมชน		
17	ไม่ทำให้ตนเองหรือผู้อื่นเดือดร้อน		

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิต ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	ใช่	ไม่ใช่
	ด้านสังคม (ต่อ)		
18	มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปัน ทั้งกำลังกาย กำลังใจ และความรู้ ความสามารถ ให้แก่ผู้อื่น		
19	มีจิตสาธารณะ เสียสละ ช่วยเหลือสังคม ชุมชน และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ		
20	ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม เช่น ช่วยทำความสะอาดลานวัด โรงเรียน และชุมชน เป็นต้น		
21	ร่วมกิจกรรมส่งเสริมความสามัคคี มุ่งให้เกิดความสุขสงบในสังคมของตน		
22	ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข และสิ่งเสพติด		
23	ร่วมกิจกรรมรณรงค์การลด ละ เลิกอบายมุขในหมู่บ้าน ชุมชนของตน เพื่อให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน		
24	มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน และสังคม		
25	ใช้หลักประชาธิปไตยในสังคม ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น		
26	เลือกรับข้อมูล ข่าวสารทางสังคมอย่างมีวิจารณญาณ		
27	มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสังคม โดยเป็นส่วนหนึ่งในการหาแนวทาง แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนของตน		
28	ไม่เพิกเฉยต่อความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นในชุมชน และสังคม		
29	มุ่งศึกษาหาความรู้เพื่อนำมาใช้พัฒนาชุมชนของตน		
	ด้านสิ่งแวดล้อม		
30	มีความเข้าใจและสามารถบอกได้ว่า ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด มีผลอย่างไรต่อการดำเนินชีวิต		
31	มีเหตุผลในการเลือกใช้ทรัพยากรต่าง ๆ		
32	รู้จักคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่		
33	รู้จักคิด ไตร่ตรองก่อนใช้ทรัพยากร		
34	รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด		
35	ร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น		
36	ร่วมรณรงค์การประหยัดพลังงานต่างๆ		
37	มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมรอบตัวให้อยู่ในสภาพที่เอื้อต่อการใช้ชีวิต ให้มีความสุข		

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิต ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	ใช่	ไม่ใช่
	ด้านสิ่งแวดล้อม (ต่อ)		
38	ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม		
39	รู้สาเหตุของการเกิดมลภาวะในชุมชน		
40	มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามลภาวะ ที่เกิดขึ้นในชุมชน		
41	เข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อม		
42	มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม		
43	นำหลักรีไซเคิล (Recycle) มาใช้ เช่น การแยกขยะ การนำวัสดุที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่		
44	เลือกใช้สินค้าชนิดที่สามารถประหยัดพลังงานและใช้อย่างประหยัดคุ้มค่า		
	ด้านวัฒนธรรม		
45	รู้จักประวัติความเป็นมาของตนเอง และครอบครัว		
46	รู้จักประวัติความเป็นมาของชาติไทย		
47	รู้ที่มาและจุดมุ่งหมายของวัฒนธรรมนั้น ๆ		
48	ร่วมรักษา สืบทอด และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตน		
49	มีกิจกรรมยามาที่ดี เช่น การพูด การไหว้ ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ และวัฒนธรรม ท้องถิ่นของตน		
50	ใช้ภาษาไทย ภาษาท้องถิ่น และภาษาสากลอย่างถูกต้อง เหมาะสมกับกาลเทศะ		
51	แต่งกายได้เหมาะสมกับสถานที่และกาลเทศะ		
52	ร่วมรณรงค์การใช้สินค้าไทย หรือสินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น		
53	เข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญของชาติ		
54	เลือกรับวัฒนธรรมต่าง ๆ เข้ามาเป็น ส่วนหนึ่งของชีวิตได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วิถีชีวิตของตน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ		

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

**คำชี้แจงการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิต
ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3
การตรวจสอบความตรงตามทฤษฎีด้วยวิธีกลุ่มรู้จัก (Known Group Method)**

---

1. การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 และตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

2. คำตอบของท่านมีค่าอย่างยิ่งต่อการวิจัยครั้งนี้ การให้ข้อมูลที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง นอกจากจะไม่ใช่ประโยชน์ต่อผู้ใดแล้ว ยังจะนำไปสู่การสรุปผลที่ผิดพลาด ดังนั้นจึงขอให้ท่านให้ข้อมูลตามความเป็นจริง คำตอบของท่านไม่มีผลเสียหายใด ๆ ต่อตัวท่าน และจะเก็บไว้เป็นความลับโดยจะประมวลผลเป็นภาพรวมเพื่อใช้ประโยชน์ในการวิจัยนี้เท่านั้น

3. การพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีขั้นตอนการดำเนินงาน แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ **ขั้นตอนแรก** ดำเนินการโดยใช้เทคนิคเดลฟาย เพื่อกำหนดนิยามศัพท์ความพอเพียง 4 ด้าน และคัดเลือกตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 **ขั้นตอนที่สอง** ดำเนินการโดยการนำตัวบ่งชี้ที่ได้รับการคัดเลือกในขั้นตอนแรกมาสร้างเป็นแบบสอบถามครูประจำชั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ทุกโรงเรียน ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 60 โรงเรียน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ในด้านความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และ**ขั้นตอนที่สาม** ดำเนินการโดยการนำตัวบ่งชี้ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพในด้านความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติมาสร้างแบบสอบถามครูประจำชั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา เพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ในด้านความตรงตามทฤษฎีด้วยวิธีกลุ่มรู้จัก

4. ในการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ ด้านความตรงตามทฤษฎีด้วยวิธีกลุ่มรู้จัก โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร เขต 2 โดยใช้แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ทั้งในรอบที่ 1 และรอบที่ 2 ดังนี้

รอบที่ 1 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ครูประจำชั้นนำนิยามศัพท์ความพอเพียง ไปใช้ประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในชั้นเรียนว่ามีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับใด

รอบที่ 2 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ครูประจำชั้นนำตัวบ่งชี้ไปใช้ประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในชั้นเรียนว่ามีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับใด

**แบบสอบถามพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ตามนิยามศัพท์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3**

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามครูประจำชั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 นี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้ครูประจำชั้นประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในชั้นเรียนของท่าน ว่ามีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตรงตามนิยามศัพท์ที่ความพอเพียง 4 ด้าน อยู่ในระดับใด ซึ่งประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การประเมินพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน

วิธีการตอบ

ขอให้ท่านพิจารณานิยามศัพท์ที่ความพอเพียง 4 ด้าน คือ ด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม แล้วประเมินนักเรียน ในชั้นเรียนของท่านว่ามีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับพฤติกรรม ซึ่งจะแนบมาให้มีความหมายดังนี้

5 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตรงตามนิยามศัพท์ที่อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตรงตามนิยามศัพท์อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตรงตามนิยามศัพท์อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ตรงตามนิยามศัพท์ที่อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ตรงตามนิยามศัพท์ที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

เลข ที่	ชื่อ-สกุล	ระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง																			
		ด้านวัตถุ					ด้านสังคม					ด้านสิ่งแวดล้อม					ด้านวัฒนธรรม				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
0	เด็กชาย ขยัน ทำการดี	✓							✓						✓					✓	

คำอธิบาย

- คำตอบ ✓ ในช่องด้านวัตถุ ซึ่งตรงกับหมายเลข 5 แสดงว่า เด็กชายขยัน ทำการดี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ด้านวัตถุตรงตามนิยามศัพท์อยู่ในระดับมากที่สุด

- คำตอบ ✓ ในช่องด้านสังคม ซึ่งตรงกับหมายเลข 3 แสดงว่า เด็กชายขยัน ทำการดี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ด้านสังคมตรงตามนิยามศัพท์อยู่ในระดับปานกลาง

- คำตอบ ✓ ในช่องด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งตรงกับหมายเลข 2 แสดงว่า เด็กชายขยัน ทำการดี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ด้านสิ่งแวดล้อมตรงตามนิยามศัพท์อยู่ในระดับน้อย

- คำตอบ ✓ ในช่องด้านวัฒนธรรม ซึ่งตรงกับหมายเลข 4 แสดงว่า เด็กชายขยัน ทำการดี มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ด้านวัฒนธรรมตรงตามนิยามศัพท์อยู่ในระดับมาก

2. ความคิดเห็นของท่านมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการทำวิจัยครั้งนี้ ถ้าเป็นไปได้ขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามนี้โดยเร็วที่สุดเท่าที่จะกรุณาได้ เพื่อผู้วิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นต่อไป

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของท่าน

(นางสาวมณีรัตน์ กรณ์ทอง)

นิสิตปริญญาโท สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นิยามศัพท์การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อประกอบการจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ” ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับนิยามศัพท์ที่มีความสำคัญต่อการกำหนดตัวบ่งชี้สรุปได้ดังนี้

1. ความพอเพียงด้านวัตถุ หมายถึง การดำเนินชีวิตโดยรู้จักเลือกใช้สิ่งของต่าง ๆ อย่างรู้คุณค่า สร้างประโยชน์และความสุขให้เกิดขึ้น ใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล เหมาะสมกับอัตราของตนและครอบครัว มีการทำบัญชีครัวเรือนเพื่อวิเคราะห์การใช้จ่ายของตนและครอบครัว มีการออมเงินเพื่อสำรองใช้เมื่อเกิดเหตุจำเป็น รู้จักลดรายจ่าย หารายได้พิเศษ เช่น การปลูกผัก การเลี้ยงปลา เป็นต้น

2. ความพอเพียงด้านสังคม หมายถึง การดำเนินชีวิตโดยรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตน และปฏิบัติตนในสังคมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีความสามัคคี มีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้จักแบ่งปัน มีจิตสาธารณะ เสียสละ ทำประโยชน์ให้เกิดขึ้นแก่ส่วนรวม มีวินัยในตนเอง มีความซื่อสัตย์ ฝึกจิตใจให้เข้มแข็ง ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและอบายมุขทั้งปวง เลือกรับข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ มีความห่วงใยสังคม มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคม และมุ่งศึกษาหาความรู้ เพื่อนำมาพัฒนาชุมชนของตนให้เป็นชุมชนที่สงบสุขและเข้มแข็ง

3. ความพอเพียงด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การดำเนินชีวิตโดยรู้จักใช้และจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างฉลาดและรอบคอบ เลือกใช้สิ่งของที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งนำหลักรีไซเคิล (Recycle) มาใช้ เช่น การแยกขยะ การนำวัสดุที่เหลือใช้กลับมาใช้ใหม่ เป็นต้น มีส่วนร่วมในการดูแล รักษา และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาวะที่สมดุลต่อการดำรงชีวิต

4. ความพอเพียงด้านวัฒนธรรม หมายถึง การดำเนินชีวิตโดยรู้จักประวัติความเป็นมาของตนเอง ครอบครัว สังคม และของประเทศชาติ มีความรัก ภูมิใจในความเป็นไทย ร่วมรักษา สืบทอดและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน ใช้ภาษาไทย ภาษาถิ่น และภาษาสากลได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับกาลเทศะ เข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญของชาติ เรียนรู้และเข้าใจในวัฒนธรรมของชนชาติอื่น และเลือกรับวัฒนธรรมนั้นเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วิถีชีวิตของตน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

**แบบสอบถามพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ตามตัวบ่งชี้
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3**

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้ครูประจำชั้นได้ประเมินนักเรียนในชั้นเรียนของตน ในกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตรงตามนิยามศัพท์ระดับมาก และกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตรงตามนิยามศัพท์ระดับน้อย โดยในครั้งนี้เป็นารประเมินพฤติกรรมของนักเรียนโดยใช้ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การประเมินพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน 4 ด้าน คือ ด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม

วิธีการตอบ

ขอให้ท่านพิจารณาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านวัฒนธรรม แล้วประเมินนักเรียนในชั้นเรียนของท่านว่ามีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตามตัวบ่งชี้อยู่ในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับพฤติกรรม ซึ่งคะแนนที่ให้มีความหมายดังนี้

5 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตรงตามตัวบ่งชี้ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตรงตามตัวบ่งชี้ในระดับมาก

3 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ตรงตามตัวบ่งชี้ที่อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ตรงตามตัวบ่งชี้ที่อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ตรงตามตัวบ่งชี้ที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ที่	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
0	รู้จักเลือกซื้อสิ่งของให้เหมาะสมกับตนเอง		✓			

คำอธิบาย

- คำตอบ ✓ ในช่องระดับพฤติกรรม ซึ่งตรงกับหมายเลข 4 แสดงว่า ครูผู้สอน ประเมินนักเรียนว่านักเรียนมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ตรงตามตัวบ่งชี้ อยู่ในระดับมาก

2. ความคิดเห็นของท่านมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการทำวิจัยครั้งนี้ ถ้าเป็นไปได้ ขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามนี้โดยเร็วที่สุดเท่าที่จะกรุณาได้ เพื่อผู้วิจัยจะได้ดำเนินการ ในขั้นต่อไป

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของท่าน

(นางสาวมณีรัตน์ กรณ์ทอง)

นิสิตปริญญาโท สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ ชาย หญิง

ชื่อนักเรียนที่รับการประเมิน .....

กลุ่มนักเรียน กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมความพอเพียงตามนิยามศัพท์ระดับมาก
 กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมความพอเพียงตามนิยามศัพท์ระดับน้อย

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิต ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
	ด้านวัตถุ					
1	รู้จักเลือกซื้อสิ่งของให้เหมาะสมกับฐานะของตนเอง					
2	รู้จักเลือกใช้สิ่งของต่าง ๆ เหมาะสมกับรายได้ของครอบครัว					
3	ใช้สิ่งของอย่างประหยัด คุ่มค่า					
4	ใช้สิ่งของอย่างถูกวิธี มีการศึกษาคู่มือหรือสอบถามผู้รู้ก่อนใช้ เพื่อความปลอดภัย					
5	รู้จักดูแลรักษาสินทรัพย์ของ ช่อมแซมให้คงสภาพดีอยู่เสมอ เพื่ออายุการใช้งานที่ยาวนานขึ้น					
6	รู้จักแยกแยะความต้องการและความจำเป็นในการใช้สินค้าหรือบริการต่าง ๆ					
7	เลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย					
8	รับประทานอาหารให้มีปริมาณเพียงพอต่อ ความต้องการของร่างกาย					
9	ใช้จ่ายอย่างประหยัด และรู้คุณค่าของเงิน					
10	จัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายของตน เพื่อทบทวนการใช้จ่ายเงินในแต่ละวัน					
11	ร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์ในโรงเรียน หรือสหกรณ์ชุมชน เพื่อการออมเงิน					
12	มีส่วนช่วยเหลือรายจ่ายในครอบครัว					

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิต ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
	ด้านสังคม					
13	เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียน และชุมชน					
14	รู้จักวางตนได้อย่างเหมาะสมกับบุคคล เวลา และสถานที่					
15	แสดงบทบาทตามหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม					
16	ไม่ทำตนให้เป็นปัญหาของครอบครัวและชุมชน					
17	ไม่ทำให้ตนเองหรือผู้อื่นเดือดร้อน					
18	มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปัน ทั้งกำลังกาย กำลังใจ และความรู้ความสามารถ ให้แก่ผู้อื่น					
19	มีจิตสาธารณะ เสียสละ ช่วยเหลือสังคม ชุมชน และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ					
20	ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม เช่น ช่วยทำความสะอาด วัด โรงเรียน และชุมชน เป็นต้น					
21	ร่วมกิจกรรมส่งเสริมความสามัคคี มุ่งให้เกิดความสุขสงบในสังคมของตน					
22	ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข และสิ่งเสพติด					
23	ร่วมกิจกรรมรณรงค์การลด ละ เลิกอบายมุขในหมู่บ้าน ชุมชนของตน เพื่อให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน					
24	มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน และสังคม					
25	ใช้หลักประชาธิปไตยในสังคม ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น					
26	เลือกรับข้อมูล ข่าวสารทางสังคมอย่างมีวิจารณญาณ					
27	มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสังคม โดยเป็นส่วนหนึ่งในการหาแนวทาง แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนของตน					
28	ไม่เพิกเฉยต่อความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นในชุมชน และสังคม					
29	มุ่งศึกษาหาความรู้เพื่อนำมาใช้พัฒนาชุมชนของตน					

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิต ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
ด้านสิ่งแวดล้อม						
30	มีความเข้าใจและสามารถบอกได้ว่า ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด มีผลอย่างไรต่อการดำเนินชีวิต					
31	มีเหตุผลในการเลือกใช้ทรัพยากรต่าง ๆ					
32	รู้จักคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่					
33	รู้จักคิด ไตร่ตรองก่อนใช้ทรัพยากร					
34	รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด					
35	ร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น					
36	ร่วมรณรงค์การประหยัดพลังงานต่าง ๆ					
37	มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมรอบตัวให้อยู่ในสภาพที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตให้มีความสุข					
38	ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม					
39	รู้สาเหตุของการเกิดมลภาวะในชุมชน					
40	มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามลภาวะ ที่เกิดขึ้นในชุมชน					
41	เข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อม					
42	มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
43	นำหลักรีไซเคิล (Recycle) มาใช้ เช่น การแยกขยะ การนำวัสดุที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่					
44	เลือกใช้สินค้าชนิดที่สามารถประหยัดพลังงานและใช้อย่างประหยัดคุ่มค่า					
ด้านวัฒนธรรม						
45	รู้จักประวัติความเป็นมาของตนเอง และครอบครัว					
46	รู้จักประวัติความเป็นมาของชาติไทย					
47	รู้ที่มาและจุดมุ่งหมายของวัฒนธรรมนั้น ๆ					
48	ร่วมรักษา สืบทอด และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตน					

ข้อ	ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการดำเนินชีวิต ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
	ด้านวัฒนธรรม (ต่อ)					
49	มีกิจกรรมารยาทที่ดี เช่น การพูด การไหว้ ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะและวัฒนธรรม ท้องถิ่นของตน					
50	ใช้ภาษาไทย ภาษาท้องถิ่น และภาษาสากลอย่างถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ					
51	แต่งกายได้เหมาะสมกับสถานที่และกาลเทศะ					
52	ร่วมรณรงค์การใช้สินค้าไทย หรือสินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น					
53	เข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญของชาติ					
54	เลือกรับวัฒนธรรมต่าง ๆ เข้ามาเป็น ส่วนหนึ่งของชีวิตได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วิถีชีวิตของตน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ					

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ –นามสกุล	นางสาวมณีนันท์ กรณ์ทอง
วัน เดือน ปี ที่เกิด	วันที่ 19 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2524
สถานที่เกิด	จังหวัดกำแพงเพชร
ประวัติการศึกษา	การศึกษาระดับบัณฑิต (คณิตศาสตร์) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ครุ ค.ศ. 1
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	เลขที่ 72 หมู่ 15 ตำบลทุ่งทราย อำเภอทรายทองวัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร 62190